

**Bryssel den 4 september 2025
(OR. en)**

**12460/25
ADD 3**

**Interinstitutionellt ärende:
2025/0809 (NLE)**

**COLAC 137
POLCOM 221
SERVICES 53
FDI 48**

FÖRSLAG

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	3 september 2025
till:	Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Ärende:	BILAGA till Förslag till RÅDETS BESLUT om undertecknande, på Europeiska unionens vägnar, och provisorisk tillämpning av det strategiska partnerskapsavtalet om politik, ekonomi och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Mexikos förenta stater, å andra sidan

För delegationerna bifogas dokument – COM(2025) 809 annex.

Bilaga: COM(2025) 809 annex

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 3.9.2025
COM(2025) 809 final

ANNEX 1 – PART 3/4

BILAGA

till

Förslag till RÅDETS BESLUT

om undertecknande, på Europeiska unionens vägnar, och provisorisk tillämpning av det strategiska partnerskapsavtalet om politik, ekonomi och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Mexikos förenta stater, å andra sidan

KAPITEL 16

TELEKOMMUNIKATIONSTJÄNSTER

ARTIKEL 16.1

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

- a) *tillhörande faciliteter*: tjänster, fysisk infrastruktur och andra faciliteter som är förknippade med ett telenät eller en telekommunikationstjänst och som möjliggör eller stöder tillhandahållandet av tjänster via det nätet eller den tjänsten eller potentiellt kan göra detta.
- b) *slutanvändare*: en slutkonsument av eller abonnent på en allmän telekommunikationstjänst, inbegripet en tjänsteleverantör som inte är en leverantör av allmänna telekommunikationstjänster.
- c) *väsentliga faciliteter*: faciliteter som hör till ett allmänt tillgängligt telenät eller en allmän telekommunikationstjänst och som
 - i) endast eller till övervägande del tillhandahålls av en enda eller ett begränsat antal leverantörer, och
 - ii) det inte är ekonomiskt eller tekniskt möjligt att ersätta för att tillhandahålla en tjänst.

- d) *samtrafik*: sammankoppling av allmänt tillgängliga telenät som hör till leverantörer som tillhandahåller allmänna telekommunikationstjänster för att en leverantörs användare ska kunna kommunicera med en annan leverantörs användare och få tillgång till tjänster som tillhandahålls av en annan deltagande leverantör eller av en leverantör med tillgång till nätet.
- e) *företagsintern kommunikation*: telekommunikation genom vilken ett företag kommunicerar inom företaget eller med eller mellan sina dotterföretag, filialer och, beroende på den berörda partens lagstiftning, koncernföretag, men vilken inte omfattar kommersiella eller icke-kommersiella tjänster som tillhandahålls till företag som inte är dotterföretag, filialer eller koncernföretag eller tjänster som erbjuds till kunder eller potentiella kunder¹.
- f) *hyrda förbindelser*: telekommunikationstjänster eller telekommunikationsfaciliteter, inbegripet virtuella eller icke-fysiska varianter, mellan två eller flera angivna punkter som är avsatta för att särskilt användas av eller vara tillgängliga för en användare.
- g) *licens*: varje tillstånd som en part kan begära av en fysisk person eller ett företag, i enlighet med dess lagstiftning, för att personen eller företaget ska kunna erbjuda en telekommunikationstjänst, inbegripet men inte begränsat till koncessioner, tillstånd, registreringar eller anmälningar.

¹ Vid tillämpning av denna definition har begreppen *dotterföretag*, *filialer* och, i tillämpliga fall, *koncernföretag* den betydelse för en part som anges i dess lagstiftning.

- h) *betydande leverantör*: en leverantör av telenät eller telekommunikationstjänster som har förmåga att väsentligt påverka villkoren för deltagande, med hänsyn till pris och utbud, på en relevant marknad för allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster till följd av dess kontroll över väsentliga faciliteter eller utnyttjande av dess ställning på den marknaden.
- i) *nätverkselement*: en facilitet eller utrustning som används för att tillhandahålla en telekommunikationstjänst, inbegripet egenskaper, funktioner och kapacitet som tillhandahålls med hjälp av den faciliteten eller utrustningen.
- j) *icke-diskriminerande*: iakttagande av behandling som mest gynnad nation enligt definitionen i artiklarna 10.8 (Behandling som mest gynnad nation) och 11.7 (Behandling som mest gynnad nation) och nationell behandling enligt definitionen i artiklarna 10.7 (Nationell behandling) och 11.6 (Nationell behandling) samt en behandling som inte är mindre gynnsam än den som medges andra användare av likadana allmänna telekommunikationstjänster i likadana situationer, inbegripet i fråga om tidpunkt.
- k) *nummerportabilitet*: möjligheten för slutanvändare av allmänna telekommunikationstjänster att på begäran och, i fråga om fasta förbindelser, på samma plats få behålla samma telefonnummer när de byter mellan samma kategori av leverantörer av allmänna telekommunikationstjänster.
- l) *allmänt tillgängligt telenät*: ett telenät som används för att tillhandahålla allmänna telekommunikationstjänster mellan nätanslutningspunkter.

- m) *allmän telekommunikationstjänst*: en telekommunikationstjänst som erbjuds allmänheten som en allmän tjänst.
- n) *referensanbud om samtrafik*: ett erbjudande om samtrafik från en betydande leverantör som görs tillgängligt för allmänheten, så att varje leverantör av allmänna telekommunikationstjänster som är villig att godta erbjudandet kan få rätt till samtrafik med den betydande leverantören på grundval av detta.
- o) *telekommunikation*: överföring och mottagning av signaler genom ledningar, radiovågor, optisk teknik eller andra elektromagnetiska medel.
- p) *telenät*: ett system för överföring och, i tillämpliga fall, utrustning för koppling eller dirigeringsamt andra resurser, inbegripet inaktiva nätverkselement, som möjliggör telekommunikation.
- q) *regleringsmyndighet på telekommunikationsområdet*: det eller de organ som ansvarar för reglering av de telenät och telekommunikationstjänster som omfattas av detta kapitel.
- r) *telekommunikationstjänst*: en tjänst som helt eller huvudsakligen består i överföring och mottagning av signaler över telenät, inbegripet över nät som används för sändningstjänster, men inte tjänster som tillhandahåller, eller utövar redaktionell kontroll över, innehåll som överförs med hjälp av telenät och telekommunikationstjänster.

- s) *samhällsomfattande tjänst*: ett minimum av tjänster som måste göras tillgängliga för alla användare på en parts territorium, vars omfattning fastställs av den parten.
- t) *användare*: en konsument eller en tjänsteleverantör som använder ett allmänt tillgängligt telenät eller en allmän telekommunikationstjänst.

ARTIKEL 16.2

Tillämpningsområde och principer för regelverket

1. Detta kapitel anger principerna för regelverket för tillhandahållande av telenät och telekommunikationstjänster, vilket liberaliseras i enlighet med kapitlen 10 (Investeringar) och 11 (Gränsöverskridande handel med tjänster), och är tillämpligt på åtgärder som antas eller bibehålls av en part och som berör handel med allmänna telekommunikationstjänster.
2. För tydlighetens skull påpekas att detta kapitel inte är tillämpligt på åtgärder som antas eller bibehålls av en part och som berör tjänster som tillhandahåller, eller utövar redaktionell kontroll över, innehåll som överförs med hjälp av telenät eller telekommunikationstjänster.

ARTIKEL 16.3

Regleringsmyndighet på telekommunikationsområdet

1. Varje part ska säkerställa att dess regleringsmyndighet på telekommunikationsområdet är juridiskt åtskild från och funktionellt oberoende av alla leverantörer av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster eller telekommunikationsutrustning. I syfte att säkerställa att regleringsmyndigheterna på telekommunikationsområdet är oberoende och opartiska ska varje part säkerställa att dess regleringsmyndighet på telekommunikationsområdet inte har ett ekonomiskt intresse i eller en operativ eller ledande roll hos någon leverantör av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster eller telekommunikationsutrustning. En part som behåller äganderätten till eller kontrollen över leverantörer av telenät eller telekommunikationstjänster ska säkerställa att det görs faktisk organisatorisk åtskillnad mellan regleringsfunktionen och sådan verksamhet som rör ägande eller kontroll.
2. Varje part ska säkerställa att de regleringsbeslut som fattas och de regleringsförfaranden som tillämpas av dess regleringsmyndighet på telekommunikationsområdet och som rör detta kapitel är opartiska i förhållande till samtliga marknadsaktörer.
3. Varje part ska säkerställa att dess regleringsmyndighet på telekommunikationsområdet agerar oberoende och varken begär eller tar emot instruktioner från något annat organ i samband med fullgörandet av de uppgifter som den tilldelats enligt en parts lagstiftning för att säkerställa efterlevnaden av de skyldigheter som anges i artiklarna 16.5, 16.6, 16.7, 16.9 och 16.10.

4. Varje part ska säkerställa att dess regleringsmyndighet på telekommunikationsområdet har regleringsbefogenhet samt tillräckliga ekonomiska resurser och personalresurser för att utföra de uppgifter som den tilldelas för att säkerställa efterlevnaden av de skyldigheter som anges i detta kapitel. Denna befogenhet ska utövas på ett transparent sätt och i tid. Regleringsmyndighetens uppgifter ska offentliggöras i lättillgänglig och tydlig form, särskilt när dessa uppgifter tilldelas fler än ett organ.
5. Varje part ska ge sin regleringsmyndighet på telekommunikationsområdet befogenhet att säkerställa att leverantörer av telenät eller telekommunikationstjänster på begäran omgående förser den med all information, inbegripet finansiell information, som krävs för att regleringsmyndigheten på telekommunikationsområdet ska kunna utföra sina uppgifter i enlighet med detta kapitel. Den mottagna informationen ska behandlas i enlighet med parternas tillämpliga konfidentialitetskrav.
6. Varje part ska säkerställa att en användare eller leverantör av telenät eller telekommunikationstjänster som berörs av ett beslut av regleringsmyndigheten på telekommunikationsområdet har rätt att överklaga beslutet till ett organ som är oberoende av regleringsmyndigheten och de parter som berörs av beslutet². I avvaktan på resultatet av detta förfarande ska beslutet av regleringsmyndigheten på telekommunikationsområdet fortsätta att gälla, såvida inte interimistiska åtgärder beviljas i enlighet med den berörda partens lagstiftning.

² När det gäller Mexiko kan de allmänna regler som antagits eller de åtgärder som vidtagits av Kommissionen för reglering av telekommunikation (Comisión Reguladora de Telecomunicaciones, CRT) eller en underlåtenhet att agera från dess sida endast överklagas genom en indirekt s.k. amparorättegång vid federala domstolar som är specialiserade på konkurrens, sändningstjänster och telekommunikation och får inte bli föremål för inhibition.

ARTIKEL 16.4

Licensieringsförfaranden

1. Om en part kräver att en leverantör av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster ska ha en licens, ska den säkerställa att följande information finns tillgänglig för allmänheten:

- a) De typer av telekommunikationstjänster som kräver licens.
- b) Samtliga kriterier och förfaranden som parten tillämpar vid licensiering.
- c) Den tid som parten normalt behöver för att fatta ett beslut om en licensansökan, om ett beslut krävs.
- d) De villkor som i allmänhet gäller för en licens.

2. En part som kräver att en leverantör av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster ska ha en licens ska fatta beslut om beviljande av licensen inom en rimlig tidsperiod, så att leverantören utan oskäligt dröjsmål kan börja tillhandahålla sina telenät eller telekommunikationstjänster.

3. Eventuella licensieringskriterier, tillämpliga förfaranden och, om sådana införs, skyldigheter eller villkor ska vara kopplade till de telekommunikationstjänster som tillhandahålls och vara objektiva, proportionella, transparenta och icke-diskriminerande.

4. Varje part ska säkerställa att en sökande eller licenstagare, som ett formkrav eller på begäran, får en skriftlig underrättelse om skälen till

- a) avslag på en licensansökan,
- b) införande av leverantörsspecifika villkor eller skyldigheter för en licens,
- c) återkallande av en licens, eller
- d) vägran att förnya en licens.

5. Alla administrativa avgifter som påförs leverantörer ska vara objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och stå i proportion till de administrativa kostnader som rimligen uppstår i samband med förvaltning, kontroll och efterlevnadskontroll av de skyldigheter som anges i detta kapitel³.

ARTIKEL 16.5

Samtrafik

Varje part ska säkerställa att en leverantör av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster har rätt och, på begäran av en annan leverantör av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster, skyldighet att förhandla om samtrafik i syfte att tillhandahålla allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster.

³ Administrativa avgifter inbegriper inte betalning för rätten att använda knappa resurser och obligatoriska bidrag till tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster.

ARTIKEL 16.6

Tillgång till och användning av allmänt tillgängliga telenät och allmänna telekommunikationstjänster

1. Varje part ska säkerställa att alla tjänsteleverantörer från den andra parten medges tillträde till och får använda allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster, inbegripet hyrda förbindelser, som erbjuds på dess territorium eller över dess gränser på rimliga och icke-diskriminerande villkor, för tillhandahållande av en tjänst som liberaliseras i enlighet med kapitlen 10 (Investeringar) och 11 (Gränsöverskridande handel med tjänster). Denna skyldighet ska genomföras bland annat genom iakttagande av bestämmelserna i punkterna 2–6.
2. Varje part ska säkerställa att en tjänsteleverantör från den andra parten tillåts att
 - a) köpa eller hyra och ansluta terminalutrustning eller annan utrustning som gränssnitt mot ett allmänt tillgängligt telenät,
 - b) tillhandahålla tjänster till enskilda eller flera slutanvändare via hyrda eller ägda förbindelser,
 - c) sammankoppla privata hyrda eller ägda förbindelser med allmänt tillgängliga telenät och allmänna telekommunikationstjänster eller med förbindelser som hyrs eller ägs av en annan tjänsteleverantör, och
 - d) använda valfritt driftsprotokoll för sitt tillhandahållande av tjänster, bortsett från vad som krävs för att säkerställa telekommunikationstjänsters tillgänglighet för allmänheten.

3. Varje part ska säkerställa att tjänsteleverantörer från den andra parten får använda allmänt tillgängliga telenät och allmänna telekommunikationstjänster för att överföra information på dess territorium eller över dess gränser, inbegripet för dessa tjänsteleverantörers företagsinterna kommunikation, samt för att få tillgång till information som finns i databaser eller lagras på annat sätt i maskinläsbart skick inom någon av parternas territorium.
4. Trots vad som anges i punkt 3 får en part anta eller bibehålla åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa säkerheten och konfidentialiteten vid kommunikation, under förutsättning att sådana åtgärder inte tillämpas på ett sätt som skulle utgöra ett medel för godtycklig eller oerättigad diskriminering eller en förtäckt restriktion av handeln med tjänster.
5. Varje part ska säkerställa att tillträde till och användning av allmänt tillgängliga telenät och allmänna telekommunikationstjänster inte åläggs villkor utöver dem som är nödvändiga för att
- a) trygga skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster för leverantörer av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster, särskilt vad gäller deras möjlighet att göra sina allmänna telekommunikationstjänster tillgängliga för allmänheten, eller
 - b) skydda den tekniska integriteten hos allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster.

6. Under förutsättning att kriterierna i punkt 5 uppfylls får villkoren för tillträde till och användning av allmänt tillgängliga telenät och allmänna telekommunikationstjänster innefatta

- a) restriktioner för återförsäljning eller delad användning av dessa tjänster,
- b) krav på att använda specificerade tekniska gränssnitt, inklusive gränssnittsprotokoll, för samtrafik med dessa nät och tjänster,
- c) vid behov, krav på dessa tjänsters interoperabilitet och på främjande av de mål som anges i artikel 16.18,
- d) krav på typgodkännande av terminalutrustning eller annan utrustning med gränssnitt mot nätet och tekniska krav som rör anslutning av sådan utrustning till dessa nät,
- e) begränsningar för privata hyrda eller ägda förbindelsers samtrafik med dessa nät eller tjänster eller med förbindelser som hyrs eller ägs av en annan tjänsteleverantör, eller
- f) anmälnings-, registrerings- och licensieringskrav.

ARTIKEL 16.7

Lösning av tvister på telekommunikationsområdet

1. Varje part ska säkerställa att dess regleringsmyndighet på telekommunikationsområdet vid en tvist mellan leverantörer av telenät eller telekommunikationstjänster som rör de rättigheter och skyldigheter som fastställs i detta kapitel och på begäran av någon av parterna i tvisten fattar ett bindande beslut för att lösa tvisten inom den tidsfrist som fastställs i den partens lagstiftning.
2. Varje part ska säkerställa att det beslut som fattas av regleringsmyndigheten på telekommunikationsområdet görs tillgängligt för allmänheten, med hänsyn till kraven rörande affärshemligheter. Varje part ska säkerställa att parterna i tvisten får en fullständig redogörelse för de skäl som ligger till grund för beslutet och har rätt att överklaga beslutet i enlighet med artikel 16.3.6.
3. Punkterna 1 och 2 ska inte hindra en part i tvisten från att väcka talan vid de rättsliga myndigheterna⁴.

⁴ När det gäller Mexiko kan de allmänna regler som antagits eller de åtgärder som vidtagits av Kommissionen för reglering av telekommunikation (Comisión Reguladora de Telecomunicaciones, CRT) eller en underlåtenhet att agera från dess sida endast överklagas genom en indirekt s.k. amparorättegång vid federala domstolar som är specialiserade på konkurrens, sändningstjänster och telekommunikation och får inte bli föremål för inhibition.

ARTIKEL 16.8

Konkurrensskydd gentemot betydande leverantörer

1. Varje part ska anta eller bibehålla lämpliga åtgärder i syfte att förhindra att leverantörer av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster som, på egen hand eller tillsammans, är betydande leverantörer börjar tillämpa eller fortsätter att tillämpa konkurrensbegränsande metoder.
2. De konkurrensbegränsande metoder som avses i punkt 1 omfattar särskilt
 - a) deltagande i konkurrensbegränsande korssubventionering,
 - b) utnyttjande av information från konkurrenter, med konkurrensbegränsande effekter, och
 - c) underlåtenhet att låta andra tjänsteleverantörer i god tid få tillgång till tekniska uppgifter om väsentliga faciliteter och kommersiellt relevanta uppgifter som är nödvändiga för att dessa ska kunna tillhandahålla tjänster.

ARTIKEL 16.9

Samtrafik med betydande leverantörer

1. Varje part ska säkerställa att en betydande leverantör av allmänt tillgängliga telenät och allmänna telekommunikationstjänster på dess territorium tillhandahåller samtrafik med leverantörer av allmänna telekommunikationstjänster från den andra parten
 - a) på alla tekniskt genomförbara punkter i den betydande leverantörens nät,
 - b) på icke-diskriminerande villkor, inbegripet avseende priser, tekniska standarder, specifikationer, kvalitet och underhåll,
 - c) med en kvalitet som inte är mindre gynnsam än den som tillhandahålls för dess egna likadana tjänster eller för likadana tjänster som tillhandahålls av dess dotterföretag eller andra koncernföretag,
 - d) i god tid samt på villkor, inbegripet avseende priser⁵, tekniska standarder och specifikationer, som är transparenta, skäliga, fastställda med hänsyn till vad som är ekonomiskt möjligt och tillräckligt åtskilda för att leverantörerna av allmänna telekommunikationstjänster inte ska behöva betala för de nätverkskomponenter eller nätfaciliteter som de inte behöver för att tjänsten ska kunna tillhandahållas, och

⁵ Ingenting i denna punkt ska hindra en part från att kräva att en betydande leverantör tillhandahåller samtrafik till kostnadsorienterade priser. Med *kostnadsorienterade priser* avses priser baserade på kostnad, som kan inbegripa en skälig vinst och kan omfatta olika kostnadsberäkningsmetoder för olika faciliteter eller tjänster.

- e) på begäran, vid punkter utöver de nätanslutningspunkter som erbjuds majoriteten av användarna, mot avgifter som återspeglar kostnaderna för att upprätta de nödvändiga ytterligare faciliteterna.
2. Varje part ska säkerställa att betydande leverantörer på dess territorium tillgängliggör för allmänheten, beroende på vad som är tillämpligt, antingen
- a) ett referensanbud om samtrafik eller ett annat standardanbud om samtrafik som innehåller de villkor och priser som den betydande leverantören i allmänhet erbjuder leverantörer av allmänna telekommunikationstjänster, eller
 - b) villkoren i ett gällande samtrafikavtal.
3. Varje part ska tillgängliggöra för allmänheten de tillämpliga förfarandena för förhandlingar om samtrafik med en betydande leverantör på sitt territorium.

ARTIKEL 16.10

Tillträde till väsentliga faciliteter

1. Varje part ska säkerställa att en betydande leverantör på dess territorium ger leverantörer av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster tillträde till sina väsentliga faciliteter på skäliga, transparenta och icke-diskriminerande villkor och på grundval av ett allmänt tillgängligt anbud i syfte att tillhandahålla allmänna telekommunikationstjänster, utom om detta inte är nödvändigt för att uppnå effektiv konkurrens på grundval av de uppgifter som samlats in och den bedömning av marknadsvillkoren som utförts av regleringsmyndigheten på telekommunikationsområdet. En betydande leverantörs väsentliga faciliteter får omfatta nätverkselement, tjänster avseende hyrda förbindelser och tillhörande faciliteter.
2. Varje part ska ge sin regleringsmyndighet på telekommunikationsområdet befogenhet att fastställa vilka väsentliga faciliteter som en betydande leverantör ska göra tillgängliga på dess territorium, och i vilken utsträckning dessa väsentliga faciliteter ska åtskiljas. Ett sådant fastställande ska bland annat grundas på målet att uppnå effektiv konkurrens och gynna slutanvändarnas långsiktiga intressen.
3. Om en part kräver att en betydande leverantör ska erbjuda sina allmänna telekommunikationstjänster till återförsäljning, ska den säkerställa att den betydande leverantören inte ålägger några orimliga eller diskriminerande villkor för återförsäljningen av sina allmänna telekommunikationstjänster.

ARTIKEL 16.11

Knappa resurser

1. Varje part ska säkerställa att tilldelningen och beviljandet av nyttjanderätter till knappa resurser, inbegripet radiospektrum, nummer och ledningsrätter, sker på ett öppet, objektivet, lägligt, transparent, icke-diskriminerande och proportionellt sätt och i syfte att uppnå mål av allmänt intresse, inbegripet främjandet av konkurrens. Förfaranden samt villkor och skyldigheter som är knutna till nyttjanderätter ska grundas på objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella kriterier.
2. Varje part ska säkerställa att uppgifter om den aktuella användningen av tilldelade frekvensband görs tillgängliga för allmänheten, men det krävs inga detaljerade angivelser om vilka radiospektrum som tilldelats för specifika statliga ändamål.
3. En part får förlita sig på marknadsbaserade metoder, såsom anbudsförfaranden, för att tilldela radiospektrum för kommersiellt bruk.

4. En parts åtgärder för att fördela och tilldela radiospektrum och hantera frekvenser är inte i sig oförenliga med artiklarna 10.6 (Marknadstillträde) och 11.4 (Marknadstillträde). Varje part behåller rätten att anta och bibehålla åtgärder för spektrum- och frekvenshantering som kan leda till begränsningar av antalet leverantörer av telekommunikationstjänster, förutsatt att dessa åtgärder är förenliga med de övriga bestämmelserna i detta avtal. Denna rätt inbegriper möjligheten att fördela frekvensband med hänsyn till nuvarande och framtida behov och radiospektrumtillgång.

ARTIKEL 16.12

Nummerportabilitet

Varje part ska inom sitt territorium säkerställa att leverantörer av allmänna telekommunikationstjänster erbjuder nummerportabilitet i god tid, utan att kvaliteten, tillförlitligheten eller bekvämligheten försämras och på skäliga och icke-diskriminerande villkor.

ARTIKEL 16.13

Samhällsomfattande tjänster

1. Varje part har rätt att bestämma vilket slags skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster den önskar bibehålla.

2. Varje part ska administrera en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster på ett transparent, icke-diskriminerande sätt som är neutralt i konkurrenshänseende. Varje part ska säkerställa att en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som den inför inte är mer betungande än nödvändigt för den typ av samhällsomfattande tjänster som den har fastställt. Skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som fastställs enligt dessa principer ska inte i sig anses konkurrensbegränsande.
3. Varje part ska säkerställa att förfarandena för att utse leverantörer av samhällsomfattande tjänster är öppna för alla leverantörer av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster. Leverantörerna ska utses med hjälp av en effektiv, transparent och icke-diskriminerande metod.
4. Om en part beslutar att kompensera leverantörerna av samhällsomfattande tjänster ska den säkerställa att denna kompensation inte överstiger de behov som direkt kan hänföras till skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, såsom de fastställts genom ett konkurrensutsatt förfarande eller ett fastställande av nettokostnader.

ARTIKEL 16.14

Konfidentiell information

1. Varje part ska säkerställa att leverantörer av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster som erhåller information från en annan leverantör av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster under förhandlingarna om ett arrangemang enligt artiklarna 16.5, 16.9 eller 16.10 använder informationen endast för det ändamål för vilket den tillhandahållits och alltid respekterar informationens konfidentialitet.

2. Varje part ska säkerställa konfidentiell behandling av den telekommunikation som sker och de därmed sammanhängande trafikuppgifter som överförs vid användning av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster, under förutsättning att de åtgärder som tillämpas i detta syfte inte utgör ett medel för godtycklig eller oberättigad diskriminering eller en förtäckt restriktion av handeln med tjänster.

ARTIKEL 16.15

Teknikneutralitet

Parterna erkänner fördelarna med teknikneutralitet, särskilt när det gäller att göra det möjligt för leverantörer av allmänna telekommunikationstjänster att välja vilken teknik de vill använda för att tillhandahålla sina tjänster. En part får begränsa ett sådant val genom att anta eller bibehålla krav som är nödvändiga för att uppnå legitima allmänpolitiska mål, förutsatt att dessa krav inte skapar onödiga handelshinder.

ARTIKEL 16.16

Behandling från betydande leverantörers sida

Varje part ska ge sin regleringsmyndighet på telekommunikationsområdet befogenhet att i tillämpliga fall kräva att en betydande leverantör på dess territorium medger leverantörer av allmänt tillgängliga telenät eller allmänna telekommunikationstjänster från den andra parten en behandling som inte är mindre gynnsam än den som den betydande leverantören i likadana situationer medger sina dotterföretag eller koncernföretag, i fråga om

- a) tillgänglighet eller utbud av eller priser eller kvalitet på likadana telekommunikationstjänster, och
- b) tillgänglighet av tekniska gränssnitt som krävs för samtrafik.

ARTIKEL 16.17

Internationell mobilroaming

1. Parterna ska sträva efter att samarbeta för att främja transparenta och rimliga priser för internationella roamingtjänster i syfte att främja ökad handel mellan parterna och förbättra konsumenternas välfärd.

2. En part får förbättra transparensen och konkurrensen när det gäller priser för internationella roamingtjänster och tekniska alternativ till roamingtjänster, i synnerhet genom att

- a) säkerställa att information om slutkundspriser är lättillgänglig för konsumenterna, och
- b) minimera hindren för att använda tekniska alternativ till roaming, så att konsumenter som besöker dess territorium kan få tillgång till telekommunikationstjänster via valfri enhet.

ARTIKEL 16.18

Internationella standarder och organisationer

Parterna erkänner vikten av internationella standarder för att nå global kompatibilitet och interoperabilitet mellan telenät eller telekommunikationstjänster och ska verka för sådana standarder inom berörda internationella organ, inklusive Internationella teleunionen och Internationella standardiseringsorganisationen.

KAPITEL 17

INTERNATIONELLA SJÖTRANSPORTTJÄNSTER

ARTIKEL 17.1

Definitioner

1. I detta kapitel, avsnitt B (Investeringsliberalisering) i kapitel 10 och kapitlen 11 (Gränsöverskridande handel med tjänster), 12 (Tillfällig vistelse av fysiska personer för affärsändamål) och 18 (Finansiella tjänster) gäller följande definitioner:
 - a) *containerterminal- och depåtjänster*: verksamhet som består i lagring av containrar, i hamnområden eller inne i landet, i syfte att fylla, tömma och reparera dem och tillgängliggöra dem för transport.
 - b) *tullklareringstjänster*: verksamhet som består i att fullgöra tullformaliteter i samband med import, export eller genomgående transport av last för en annan parts räkning, oavsett om denna tjänst är tjänsteleverantörens huvudsakliga verksamhet eller ett vanligt komplement till dennes huvudsakliga verksamhet.

- c) *transporter från dörr till dörr eller kombinerade transporter*: transporter av last där mer än ett transportsätt används, vilka inkluderar en delsträcka med internationell sjötransport och omfattas av ett enda transportdokument.
- d) *fraktspeditionstjänster*: verksamhet som består i att organisera och övervaka sändningar för avlastares räkning, genom förvärv av transport och därmed relaterade tjänster, upprättande av dokumentation och tillhandahållande av affärsinformation.
- e) *internationell last*: last som transporteras mellan en hamn i en part och en hamn i den andra parten eller i ett tredjeland, eller mellan en hamn i en av Europeiska unionens medlemsstater och en hamn i en annan av Europeiska unionens medlemsstater.
- f) *internationella sjötransporttjänster*: transport av passagerare eller last med havsgående fartyg mellan en hamn i en part och en hamn i den andra parten eller i ett tredjeland eller mellan en hamn i en av Europeiska unionens medlemsstater och en hamn i en annan av Europeiska unionens medlemsstater; detta inbegriper direkta avtal med leverantörer av andra transporttjänster i syfte att täcka transporter från dörr till dörr eller kombinerade transporter inom ramen för ett enda transportdokument, men inte rätten att tillhandahålla sådana andra transporttjänster.
- g) *kompletterande sjöfartstjänster*: sjöfartsrelaterade lasthanteringstjänster, tullklareringstjänster, containerterminal- och depåttjänster, agenttjänster inom sjöfart och sjöfartsrelaterade fraktspeditionstjänster.

- h) *agenttjänster inom sjöfart*: verksamhet som består i att en agent i ett visst geografiskt område företräder ett eller flera linjerederiers eller rederiers affärsintressen, i syfte att
- i) marknadsföra och sälja sjötransporttjänster och därmed relaterade tjänster, från lämnande av offerter till fakturering, och att utfärda konossement för dessa företags räkning, förvärva och vidare sälja nödvändiga stödtjänster, upprätta dokumentation samt tillhandahålla affärsinformation, eller
 - ii) representera dessa företag när det gäller att organisera fartygs hamnanlöp eller överta last vid behov.
- i) *sjöfartsrelaterade lasthanteringstjänster*: verksamhet som bedrivs av stuveriföretag, inbegripet terminaloperatörer, men inte hamnarbetares verksamhet som sådan, om dessa hamnarbetare organiseras oberoende av stuveriföretagen eller terminaloperatörerna; detta inbegriper organisation och övervakning av
- i) lastning eller lossning av last på, respektive från, ett fartyg,
 - ii) surrning eller avsurrning av last, eller
 - iii) mottagande eller leverans och förvaring av last före transport eller efter lossning.

ARTIKEL 17.2

Mål

Detta kapitel anger principerna för liberalisering av internationella sjötransporttjänster i enlighet med avsnitt B (Investeringsliberalisering) i kapitel 10 och kapitlen 11 (Gränsöverskridande handel med tjänster), 12 (Tillfällig vistelse av fysiska personer för affärsändamål) och 18 (Finansiella tjänster).

ARTIKEL 17.3

Principer

1. Med förbehåll för åtgärder som en part antar eller bibehåller för sektorer, delsektorer eller verksamheter i enlighet med bilagorna I (Befintliga åtgärder), II (Framtida åtgärder), III (Åtaganden om marknadstillträde) och VI (Finansiella tjänster), ska varje part
 - a) på kommersiell och icke-diskriminerande grund verkningsfullt tillämpa principen om oinskränkt tillträde till den internationella sjötransportmarknaden och sjötransporthandeln, och

- b) medge fartyg som för den andra partens flagg eller som drivs av tjänsteleverantörer från den andra parten en behandling som inte är mindre gynnsam än den som medges de egna fartygen, vad gäller bland annat tillträde till hamnar, användning av hamnarnas infrastruktur och tjänster, användning av kompletterande sjöfartstjänster, relaterade pålagor och avgifter, tullfaciliteter, tilldelning av kajplatser och faciliteter för lastning och lossning.
2. Vid tillämpning av de principer som avses i punkt 1 a och b ska parterna
- a) avstå från att införa bestämmelser om lastdelning i framtida avtal om sjötransporttjänster med tredjeländer, inbegripet i fråga om torrbulk, flytande bulk och linjesjöfart, och inom en rimlig tidsperiod säga upp sådana lastdelningsbestämmelser i tidigare avtal, och
 - b) vid detta avtals ikraftträdande avskaffa och avstå från att införa unilaterala åtgärder, administrativa eller tekniska hinder eller andra hinder som skulle kunna utgöra en förtäckt restriktion av eller ha diskriminerande verkan på det fria tillhandahållandet av internationella sjötransporttjänster.
3. Varje part ska tillåta leverantörer av internationella sjöfartstjänster från den andra parten att etablera och driva ett företag på dess territorium i enlighet med bilagorna I (Befintliga åtgärder), II (Framtida åtgärder), III (Åtaganden om marknadstillträde) och VI (Finansiella tjänster).

4. Parterna ska på rimliga och icke-diskriminerande villkor ge leverantörer av internationella sjötransporttjänster från den andra parten tillgång till följande hamntjänster: lotsning, bogsering, proviantering, påfyllning av bränsle och vatten, sophämtning och hantering av barlastavfall, hamnkaptentjänster, navigationshjälpmedel, reparationsmöjligheter för nödsituationer, ankrings-, kajplats- och förtöjningstjänster samt landbaserade operativa tjänster som är nödvändiga för sjöfart, däribland kommunikation, vatten- och elförsörjning.

KAPITEL 18

FINANSIELLA TJÄNSTER

ARTIKEL 18.1

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

- a) *leverantör av gränsöverskridande finansiella tjänster från en part*: en person från en part som deltar i tillhandahållandet av finansiella tjänster inom partens territorium och som avser att tillhandahålla eller tillhandahåller en finansiell tjänst genom ett gränsöverskridande tillhandahållande av sådana tjänster.
- b) *gränsöverskridande handel med finansiella tjänster* eller *gränsöverskridande tillhandahållande av finansiella tjänster*: tillhandahållande av en finansiell tjänst
 - i) från en parts territorium till den andra partens territorium, eller
 - ii) på den ena partens territorium till en tjänstekonsument från den andra parten; sådant tillhandahållande av en finansiell tjänst inbegriper inte tillhandahållande av en finansiell tjänst på en parts territorium genom en investering i det territoriet.

- c) *finansinstitut*: en leverantör av finansiella tjänster som utför en finansiell tjänst, om leverantören har tillstånd att bedriva verksamhet och regleras eller övervakas som ett finansinstitut enligt lagen i den part på vars territorium leverantören är belägen, inklusive en filial till leverantören på den partens territorium när leverantören har sitt huvudkontor på den andra partens territorium.
- d) *finansinstitut från den andra parten*: ett finansinstitut som är beläget på en parts territorium men som kontrolleras av en person från den andra parten.
- e) *finansiell tjänst*: varje tjänst av finansiell natur, inbegripet alla försäkringstjänster och försäkringsrelaterade tjänster samt alla banktjänster och andra finansiella tjänster (med undantag av försäkringstjänster), vilket innefattar följande verksamheter:
 - i) försäkringstjänster och försäkringsrelaterade tjänster:
 - A) direkt försäkring, även koassurans:
 - 1) livförsäkring,
 - 2) skadeförsäkring,
 - B) återförsäkring och retrocession,

- C) försäkringsförmedling, såsom mäklari och agenturverksamhet, och
 - D) försäkringsrelaterade tjänster, såsom konsult-, aktuarie-, riskprövnings- och skaderegleringstjänster.
- ii) banktjänster och andra finansiella tjänster (med undantag av försäkringstjänster):
- A) mottagande av insättningar och andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten,
 - B) all slags utlåning, inbegripet konsumentkrediter, hypotekslån, factoring och finansiering av affärstransaktioner,
 - C) finansiell leasing,
 - D) alla betalnings- och penningförmedlingstjänster, inbegripet kredit-, betal- och bankkort, resecheckar och bankväxlar,
 - E) garantier och åtaganden,

- F) handel för egen eller för kunds räkning, på en handelsplats, genom direkthandel eller på annat sätt, med
- 1) penningmarknadsinstrument (inbegripet checkar, växlar och bankcertifikat),
 - 2) valutor,
 - 3) derivatinstrument, innefattande terminer och optioner,
 - 4) valuta- och ränteinstrument, inbegripet sådana produkter som swappar och räntesäkringsavtal,
 - 5) överlåtbara värdepapper, och
 - 6) andra överlåtbara instrument och finansiella tillgångar, inklusive guld- och silvertackor,
- G) medverkan vid emissioner av alla slags värdepapper, däribland emissionsgarantier och placering såsom mellanhand (offentligt eller privat) och tillhandahållande av tjänster rörande sådana emissioner,
- H) penningmäklari,

- I) förvaltning av tillgångar, såsom medels- eller portföljförvaltning, alla former av fondförvaltning, pensionsfondsförvaltning samt förvarings- och notariattjänster,
- J) avvecklings- och clearingtjänster rörande alla finansiella tillgångar, inbegripet värdepapper, derivatinstrument och andra överlåtbara instrument,
- K) tillhandahållande och överföring av finansiell information och bearbetning av finansiella data och tillhörande programvara, utfört av leverantörer av andra finansiella tjänster, och
- L) rådgivnings- och förmedlingstjänster samt andra till finansiella tjänster relaterade tjänster avseende all verksamhet i leden A–K, inbegripet kreditupplysning och kreditanalys, undersökningar och rådgivning i samband med investeringar och portföljer och rådgivning om förvärv samt omstrukturering av företag och affärsstrategi.

f) *leverantör av finansiella tjänster*: en person från en part, dock inte ett offentligt organ, som avser att tillhandahålla eller tillhandahåller en finansiell tjänst inom den partens territorium.

g) *investering*: en investering enligt definitionen i artikel 10.1.2 (Definitioner), utom att följande gäller i fråga om lån och andra skuldinstrument som avses i den definitionen:

- i) Ett lån till eller ett skuldinstrument som emitterats av ett finansinstitut omfattas av begreppet investering om det betraktas som lagstadgat kapital av den part på vars territorium finansinstitutet är beläget, oavsett dess löptid.
- ii) Ett lån som beviljats av eller ett skuldinstrument som ägs av ett finansinstitut, förutom ett lån till eller ett skuldinstrument som emitterats av ett finansinstitut enligt led i, omfattas inte av begreppet investering.

För tydlighetens skull påpekas att ett lån som beviljats av eller ett skuldinstrument som ägs av en leverantör av gränsöverskridande finansiella tjänster, förutom ett lån till eller ett skuldinstrument som emitterats av ett finansinstitut, anses som en investering vid tillämpningen av kapitel 10 (Investeringar), om lånet eller skuldinstrumentet uppfyller de kriterier för investeringar som anges i artikel 10.1 (Definitioner).

h) *investerare från en part*: en investerare från en part enligt definitionen i artikel 10.1 (Definitioner).

i) *ny finansiell tjänst*: en tjänst av finansiell natur, inbegripet tjänster relaterade till befintliga och nya produkter eller det sätt på vilket en produkt tillhandahålls, som inte tillhandahålls av någon leverantör av finansiella tjänster på en parts territorium men däremot tillhandahålls på den andra partens territorium.

j) *offentligt organ*:

- i) en regering, centralbank eller monetär myndighet i en part, eller ett av en part ägt eller kontrollerat organ, som huvudsakligen har offentliga uppgifter eller bedriver verksamhet för offentliga ändamål, med undantag för organ som huvudsakligen arbetar med att tillhandahålla finansiella tjänster på kommersiella villkor, eller
- ii) ett privat organ som utför uppgifter som vanligen utförs av en centralbank eller en monetär myndighet, vid utförandet av dessa uppgifter.

k) *självreglerande organisation*: varje icke-statligt organ, inbegripet handelsplatser eller marknader för värdepapper eller terminer, clearingorgan eller andra organisationer eller sammanslutningar, som utövar reglerings- eller tillsynsbefogenhet över leverantörer av finansiella tjänster enligt lag eller genom delegation från en part.

ARTIKEL 18.2

Tillämpningsområde

1. Detta kapitel är tillämpligt på åtgärder som antas eller bibehålls av en part och som avser

a) finansinstitut från den andra parten,

b) investerare från den andra parten och investeringar av dessa investerare i finansinstitut inom partens territorium, och

c) gränsöverskridande handel med finansiella tjänster.

2. För tydlighetens skull påpekas att kapitel 10 (Investeringar) är tillämpligt på åtgärder som antas eller bibehålls av en part och

a) som avser investerare från en part och sådana investerares investeringar i leverantörer av finansiella tjänster som inte är finansinstitut, och

b) som inte är åtgärder som gäller tillhandahållande av finansiella tjänster, men som avser investerare från en part eller sådana investerares investeringar i finansinstitut.

3. Detta kapitel är inte tillämpligt på åtgärder som antas eller bibehålls av en part och som avser

a) verksamheter eller tjänster som ingår i ett offentligt pensionsprogram eller lagstadgat socialförsäkringssystem, eller

- b) verksamheter eller tjänster som bedrivs för partens räkning eller med partens garanti eller med användning av partens egna finansiella tillgångar, inbegripet dess offentliga organ,

förutom i den mån en part tillåter att någon av de verksamheter eller tjänster som avses i leden a eller b bedrivs av dess finansinstitut i konkurrens med ett offentligt organ eller ett offentligt finansinstitut.

4. Detta kapitel är inte tillämpligt på offentlig upphandling av finansiella tjänster.

5. Ingen bestämmelse i detta avtal är tillämplig på verksamhet som bedrivs av en centralbank eller monetär myndighet eller av något annat offentligt organ som ett led i penning- eller valutapolitiken.

6. Bestämmelserna i kapitlen 10 (Investeringar) och 11 (Gränsöverskridande handel med tjänster) är tillämpliga på åtgärder som omfattas av detta kapitel endast i den mån dessa bestämmelser är införlivade i och utgör en del av detta kapitel.

7. Följande bestämmelser införlivas härmed i och utgör en del av detta kapitel och gäller i tillämpliga delar för åtgärder som antas eller bibehålls av en part och som avser finansinstitut från den andra parten, investerare från den andra parten och sådana investerares investeringar i finansinstitut inom partens territorium:

- a) Artiklarna 10.11 (Formella krav), 10.14 (Investeringar och regleringsmässiga mål och åtgärder), 10.15 (Behandling av investerare och omfattade investeringar), 10.16 (Överföringar), 10.17 (Kompensation av förluster), 10.18 (Expropriation och kompensation), 10.19 (Subrogation), 10.52 (Förvägran av förmåner) och 11.9 (Förvägran av förmåner).
- b) Avsnitt D (Lösning av investeringstvister) i kapitel 10 endast för käromål om att en part har överträtt artikel 18.3 eller 18.4 med avseende på driften av ett finansinstitut eller en investering i ett finansinstitut, eller har överträtt artiklarna 10.11 (Formella krav), 10.15 (Behandling av investerare och omfattade investeringar), 10.16 (Överföringar), 10.17 (Kompensation av förluster), 10.18 (Expropriation och kompensation), 10.52 (Förvägran av förmåner) eller 11.9 (Förvägran av förmåner).

8. Vid bristande överensstämmelse mellan detta kapitel och någon annan bestämmelse i avtalet ska detta kapitel ha företräde beträffande det som den bristande överensstämmelsen gäller.

ARTIKEL 18.3

Nationell behandling

1. Artikel 10.7 (Nationell behandling) införlivas härmed i och utgör en del av detta kapitel och är tillämplig på investerare och finansinstitut från den andra parten och deras investeringar i finansinstitut.
2. Den behandling som en part medger sina egna investerare och dessas investeringar enligt artikel 10.7 (Nationell behandling) innebär behandling som medges partens egna finansinstitut och egna investerares investeringar i finansinstitut.

ARTIKEL 18.4

Behandling som mest gynnad nation

1. Artikel 10.8 (Behandling som mest gynnad nation) införlivas härmed i och utgör en del av detta kapitel och är tillämplig på åtgärder som antas eller bibehålls av en part och som avser investerare och finansinstitut från den andra parten och deras investeringar i finansinstitut.

2. Den behandling som en part medger investerare från ett tredjeland och investeringar som görs av sådana investerare enligt artikel 10.8 (Behandling som mest gynnad nation) innebär behandling som medges finansinstitut och investerare från ett tredjeland och deras investeringar i finansinstitut.

ARTIKEL 18.5

Marknadstillträde

1. En part får inte, när det gäller ett finansinstitut från den andra parten eller marknadstillträde genom etablering av ett finansinstitut av en investerare från den andra parten och antingen för hela dess territorium eller ett delområde av dess territorium, anta eller bibehålla en åtgärd som

a) medför begränsningar av

- i) antalet finansinstitut, oavsett om det sker genom numeriska kvoter, monopol, ensamrätt eller krav på prövning av det ekonomiska behovet,
- ii) det totala värdet av finansiella tjänstetransaktioner eller tillgångar, genom numeriska kvoter eller krav på prövning av det ekonomiska behovet,

- iii) det totala antalet finansiella tjänstetransaktioner eller den totala kvantiteten finansiella tjänster, uttryckt i angivna numeriska enheter genom kvoter eller krav på prövning av det ekonomiska behovet, eller
 - iv) det totala antal fysiska personer som får vara sysselsatta inom en viss finanstjänstesektor eller som ett finansinstitut får sysselsätta och som är nödvändiga för, och har direkt anknytning till, utförandet av en särskild finansiell tjänst, genom numeriska kvoter eller krav på prövning av det ekonomiska behovet, eller
- b) innebär en begränsning av eller ett krav på särskilda typer av associationsformer eller samriskföretag genom vilka ett finansinstitut får bedriva näringsverksamhet.

2. För tydlighetens skull påpekas att denna artikel inte ska tolkas som att en part är förhindrad att kräva att ett finansinstitut ska tillhandahålla vissa finansiella tjänster genom separata juridiska personer, om de finansiella tjänster som tillhandahålls av finansinstitutet enligt partens lagstiftning inte får tillhandahållas genom en enda enhet.

ARTIKEL 18.6

Företagsledning och styrelse

Artikel 10.10 (Företagsledning och styrelse) införlivas härmed i och utgör en del av detta kapitel och är tillämplig på åtgärder som antas eller bibehålls av en part och som avser finansinstitut.

ARTIKEL 18.7

Gränsöverskridande handel med finansiella tjänster

1. Artiklarna 11.4 (Marknadstillträde) och 11.6 (Nationell behandling) införlivas härmed i och utgör en del av detta kapitel och är tillämpliga på åtgärder som antas eller bibehålls av en part och som avser leverantörer av gränsöverskridande finansiella tjänster från den andra parten som tillhandahåller de finansiella tjänster som anges i bilaga 18-A (Gränsöverskridande handel med finansiella tjänster).
2. Den behandling som en part medger sina egna tjänster och tjänsteleverantörer enligt artikel 11.6 (Nationell behandling) innebär behandling som medges dess egna finansiella tjänster och leverantörer av finansiella tjänster.

3. De åtgärder som en part inte får anta eller bibehålla när det gäller tjänster och tjänsteleverantörer från den andra parten enligt artikel 11.4 (Marknadstillträde) innebär åtgärder gällande leverantörer av gränsöverskridande finansiella tjänster från den andra parten som tillhandahåller finansiella tjänster.
4. Artikel 11.7 (Behandling som mest gynnad nation) införlivas härmed i och utgör en del av detta kapitel och är tillämplig på åtgärder som antas eller bibehålls av en part och som avser leverantörer av gränsöverskridande finansiella tjänster från den andra parten.
5. Den behandling som en part medger tjänster och tjänsteleverantörer från ett tredjeland enligt artikel 11.7 (Behandling som mest gynnad nation) innebär behandling som medges finansiella tjänster från ett tredjeland och leverantörer av finansiella tjänster från ett tredjeland.
6. Artikel 11.5 (Lokal närvaro) införlivas härmed i och utgör en del av detta kapitel och är tillämplig på leverantörer av gränsöverskridande finansiella tjänster från den andra parten som tillhandahåller de finansiella tjänster som anges i bilaga 18-A (Gränsöverskridande handel med finansiella tjänster).
7. Varje part ska tillåta personer som befinner sig på dess territorium, och dess medborgare oavsett var de befinner sig, att köpa finansiella tjänster från leverantörer av gränsöverskridande finansiella tjänster från den andra parten som är belägna på dess territorium. Detta innebär inte att en part är skyldig att tillåta sådana leverantörer att göra affärer eller värva kunder inom dess territorium. Varje part får definiera begreppen *göra affärer* och *värva kunder* vid tillämpning av denna skyldighet, förutsatt att dessa definitioner inte är oförenliga med punkt 1.

8. Denna artikel ska inte tolkas som att en part är förhindrad att anta eller bibehålla en åtgärd som föreskriver formella krav i samband med tillhandahållandet av en gränsöverskridande finansiell tjänst, såsom registrering av eller tillstånd för leverantörer av gränsöverskridande finansiella tjänster och finansiella instrument, förutsatt att dessa krav inte tillämpas på ett diskriminerande sätt.

ARTIKEL 18.8

Prestationskrav

1. Parterna ska gemensamt fastställa bestämmelser om prestationskrav, såsom de som anges i artikel 10.9 (Prestationskrav), som ska tillämpas på investeringar i finansinstitut.
2. Inom 180 dagar efter det gemensamma fastställandet av bestämmelserna om prestationskrav enligt punkt 1 ska Gemensamma rådet ändra punkt 1 genom ett beslut om att införliva dessa bestämmelser i denna artikel, och får vid behov ändra varje parts förbehåll och icke-överensstämmande åtgärder i bilaga VI (Finansiella tjänster).
3. Artikel 18.12 är tillämplig på åtgärder som förtecknas med avseende på de bestämmelser om prestationskrav som avses i punkt 1.

ARTIKEL 18.9

Finansiella tjänster som är nya på en parts territorium

1. En part ska tillåta ett finansinstitut från den andra parten att tillhandahålla en ny finansiell tjänst som den förstnämnda parten i enlighet med sin egen inhemska lagstiftning skulle tillåta sina egna finansinstitut att tillhandahålla i likadana situationer utan att anta lagstiftning eller ändra befintlig lagstiftning.
2. Trots vad som anges i artikel 18.8.1 jämförd med artikel 11.4 (Marknadstillträde) får en part fastställa i vilken institutionell och juridisk form den nya finansiella tjänsten får tillhandahållas och ställa krav på tillstånd för tillhandahållande av tjänsten. Om ett sådant tillstånd krävs ska ett beslut fattas inom rimlig tid, och tillstånd får vägras endast av försiktighetsskäl.

ARTIKEL 18.10

Översynsklausul om dataflöden

Parterna ska inom tre år från dagen för detta avtals ikraftträdande ompröva behovet av att införa bestämmelser om fritt dataflöde för att bedriva verksamhet som omfattas av detta kapitel.

ARTIKEL 18.11

Behandling av information

Ingenting i detta avtal ska tolkas som en skyldighet för en part att lämna ut information om enskilda kunders affärer och konton eller sådan konfidentiell eller skyddad information som innehas av offentliga organ.

ARTIKEL 18.12

Förbehåll och icke-överensstämmande åtgärder

1. Artiklarna 18.3–18.7 ska inte tillämpas på följande:
 - a) Befintliga icke-överensstämmande åtgärder som bibehålls av en part på följande nivåer:
 - i) Europeiska unionen, enligt tillägg VI-A (EU:s förteckning) till bilaga VI (Finansiella tjänster).
 - ii) Ett centralt självstyrelseorgan, enligt vad som anges av den parten i avsnitt A i förteckningen i dess tillägg till bilaga VI (Finansiella tjänster).

- iii) Ett regionalt självstyrelseorgan, enligt vad som anges av den parten i avsnitt A i förteckningen i dess tillägg till bilaga VI (Finansiella tjänster).
 - iv) Ett lokalt självstyrelseorgan.
- b) En fortsättning eller ett omgående förnyande av en icke-överensstämmande åtgärd som avses i led a.
- c) En ändring av en icke-överensstämmande åtgärd som avses i led a i den mån som ändringen inte minskar åtgärdens överensstämmelse, i förhållande till vad som var fallet
- i) omedelbart före ändringen, med artiklarna 18.3, 18.4, 18.5 eller 18.6, eller
 - ii) vid detta avtals ikraftträdande, med artikel 18.7.
2. Artiklarna 18.3–18.7 ska inte tillämpas på åtgärder som en part antar eller bibehåller för sektorer, delsektorer eller verksamheter, enligt vad som anges av den parten i avsnitt B i förteckningen i dess tillägg till bilaga VI (Finansiella tjänster).

3. En parts förbehåll mot artiklarna 10.6 (Marknadstillträde), 10.7 (Nationell behandling), 10.8 (Behandling som mest gynnad nation), 10.10 (Företagsledning och styrelse), 11.4 (Marknadstillträde), 11.5 (Lokal närvaro), 11.6 (Nationell behandling) eller 11.7 (Behandling som mest gynnad nation) som förtecknas i dess tillägg till bilagorna I eller II utgör också ett förbehåll mot artiklarna 18.3, 18.4, 18.5, 18.6 eller 18.7, alltefter omständigheterna, i den mån som den åtgärd, sektor, delsektor eller verksamhet som anges i förbehållet omfattas av detta kapitel.
4. En part får inte anta någon åtgärd som omfattas av ett förbehåll som förtecknas i dess respektive tillägg till bilaga II (Framtida åtgärder) och som direkt eller indirekt kräver att en investerare från den andra parten, på grund av sitt medborgarskap, säljer eller på annat sätt avyttrar en investering som existerar vid den tidpunkt då åtgärden får verkan.

ARTIKEL 18.13

Försiktighetsklausul

1. Ingenting i detta avtal ska tolkas som ett hinder mot att en part antar eller bibehåller åtgärder av försiktighetsskäl⁶, såsom för att
- a) skydda investerare, insättare, försäkringstagare eller personer för vilka en leverantör av finansiella tjänster utför ett förvaltningsuppdrag, eller

⁶ Parterna erkänner att begreppet *försiktighetsskäl* omfattar upprätthållande av säkerheten, sundheten, integriteten eller det ekonomiska ansvaret hos enskilda leverantörer av finansiella tjänster.

b) säkerställa integriteten och stabiliteten i partens finansiella system.

2. Om sådana åtgärder inte överensstämmer med de övriga bestämmelserna i detta avtal, får de inte användas som ett sätt för en part att undvika sina åtaganden eller skyldigheter enligt detta avtal.

ARTIKEL 18.14

Erkännande

1. En part får erkänna försiktighetsåtgärder som antagits av den andra parten eller ett tredjeland vid fastställandet av hur den förstnämnda partens åtgärder avseende finansiella tjänster ska tillämpas. Ett sådant erkännande kan uppnås antingen självständigt, genom harmonisering eller på grundval av ett avtal eller en annan överenskommelse.

2. Om en part erkänner en försiktighetsåtgärd från ett tredjelands sida i enlighet med punkt 1, ska den parten ge den andra parten tillräckliga möjligheter att visa att de omständigheter under vilka parten har erkänt tredjelandets försiktighetsåtgärd föreligger i den andra parten och att det under dessa omständigheter finns eller kommer att finnas likvärdig reglering och tillsyn och ett likvärdigt genomförande i den andra parten och, vid behov, förfaranden för informationsutbyte mellan parterna.

3. Ingenting i detta avtal ska tolkas som en skyldighet för en part att erkänna en försiktighetsåtgärd från den andra partens sida.

ARTIKEL 18.15

Internationella standarder

Varje part ska sträva efter att säkerställa att internationellt överenskomna standarder för reglering och tillsyn inom sektorn för finansiella tjänster och för kampen mot skatteflykt och skatteundandragande genomförs och tillämpas på dess territorium. Dessa internationellt överenskomna standarder innefattar bland annat de som antagits av G20, rådet för finansiell stabilitet (FSB), Baselkommittén för banktillsyn, Internationella organisationen för försäkringstillsynsmyndigheter (IAIS), Internationella organisationen för värdepapperstillsyn (Iosco), arbetsgruppen för finansiella åtgärder (FATF) och OECD:s globala forum för transparens och informationsutbyte på skatteområdet.

ARTIKEL 18.16

Självreglerande organisationer

Om en part kräver att ett finansinstitut eller en leverantör av gränsöverskridande finansiella tjänster från den andra parten är medlem i, deltar i eller har tillträde till en självreglerande organisation för att kunna tillhandahålla en finansiell tjänst på eller till dess territorium, ska den förstnämnda parten säkerställa att den självreglerande organisationen uppfyller de skyldigheter som anges i artiklarna 18.3, 18.4 och 18.7.

ARTIKEL 18.17

Betalnings- och clearingsystem

Varje part ska bevilja finansinstitut från den andra parten som är etablerade på dess territorium tillgång till betalnings- och clearingsystem som drivs av offentliga organ samt till officiella kredit- och refinansieringsfaciliteter som är tillgängliga i samband med normal affärsverksamhet enligt de villkor som medger nationell behandling. Denna artikel ger inte tillgång till en parts faciliteter i fråga om långivare i sista instans.

ARTIKEL 18.18

Inhemsk reglering och transparens

1. Kapitlen 13 (Inhemsk reglering) och 28 (God regleringssed) ska inte tillämpas på åtgärder som antas eller bibehålls av en part och som avser tillämpningsområdet för detta kapitel.
2. Varje part ska säkerställa att alla åtgärder med allmän giltighet som omfattas av detta kapitel förvaltas på ett rimligt, objektivt och opartiskt sätt.
3. Vid tillämpning av punkt 2 ska varje part, i den mån det är praktiskt möjligt och på ett sätt som är förenligt med dess lagstiftning, vidta följande åtgärder:
 - a) I förväg offentliggöra sina förslag till lagar och andra författningar som rör frågor som omfattas av detta kapitel, eller i förväg offentliggöra dokument som innehåller tillräckligt detaljerade uppgifter om sådana potentiella nya lagar och andra författningar, så att intresserade personer och den andra parten kan bedöma huruvida och hur deras intressen kan komma att påverkas avsevärt.
 - b) Ge intresserade personer och den andra parten en rimlig möjlighet att lämna synpunkter på de föreslagna åtgärder eller dokument som avses i led a.
 - c) Beakta synpunkter som mottagits i enlighet med led b.

4. Om en part kräver tillstånd för tillhandahållande av en finansiell tjänst ska den partens behöriga myndigheter göra följande:

- a) Tillåta att en sökande, i den mån det är praktiskt möjligt, närsomhelst lämnar in en ansökan.
- b) Medge en rimlig tidsfrist för att lämna in en ansökan, om det finns särskilda tidsfrister för ansökningar.
- c) Ge tjänsteleverantörer och personer som önskar tillhandahålla en tjänst den information som är nödvändig för att uppfylla kraven och förfarandena för att erhålla, behålla, ändra och förnya ett sådant tillstånd.
- d) I den mån det är praktiskt möjligt, ange en vägledande tidsram för handläggningen av en ansökan.
- e) Sträva efter att godta ansökningar i elektroniskt format.
- f) Godta kopior av handlingar som bestyrkts i enlighet med partens lagstiftning i stället för originalhandlingar, såvida inte uppvisande av originalhandlingar krävs för att skydda tillståndsförfarandets integritet.
- g) På begäran av sökanden utan oskäligt dröjsmål lämna information om ansökans status.

- h) Om en ansökan anses vara fullständig för handläggning enligt partens lagstiftning, säkerställa att handläggningen av ansökan slutförs och att sökanden underrättas om beslutet inom rimlig tid efter det att ansökan lämnats in, i skriftlig form i den mån det är möjligt⁷.
- i) Om en ansökan anses ofullständig för handläggning enligt partens lagstiftning, inom rimlig tid och i den mån det är praktiskt möjligt
 - i) underrätta sökanden om att ansökan är ofullständig,
 - ii) på begäran av sökanden ge vägledning om varför ansökan anses vara ofullständig,
 - iii) ge sökanden möjlighet⁸ att lämna in de ytterligare uppgifter som krävs för att ansökan ska bli fullständig, och

⁷ De behöriga myndigheterna kan uppfylla detta krav genom att på förhand och i skriftlig form, inbegripet genom en offentliggjord åtgärd, underrätta sökanden om att uteblivet svar inom en angiven tidsfrist efter inlämnandet av ansökan är liktydigt med att ansökan har godtagits eller avvisats. För tydlighetens skull påpekas att skriftlig information även kan omfatta information i elektroniskt format.

⁸ För tydlighetens skull påpekas att en sådan möjlighet inte kräver att en behörig myndighet beviljar en förlängning av tidsfrister.

- iv) om inget av ovanstående är praktiskt möjligt, och ansökan avvisas på grund av ofullständighet, säkerställa att sökanden informeras inom rimlig tid.
- j) Om en ansökan avvisas, i den mån det är praktiskt möjligt och antingen på eget initiativ eller på begäran av sökanden, underrätta sökanden om skälen till avvisandet och, i tillämpliga fall, om förfarandet för att lämna in en ny ansökan.
- k) Säkerställa att de tillståndsavgifter⁹ som tas ut av den behöriga myndigheten är skäliga och transparenta och inte i sig begränsar tillhandahållandet av den berörda tjänsten eller utövandet av någon annan näringsverksamhet.
- l) Säkerställa att tillståndet, när det väl beviljats, träder i kraft utan oskäligt dröjsmål, i enlighet med tillämpliga villkor.

⁹ Tillståndsavgifter omfattar licensavgifter och avgifter i samband med kvalifikationsförfaranden. De omfattar inte avgifter för utnyttjande av naturtillgångar, betalningar vid auktioner, upphandlingar eller andra icke-diskriminerande sätt att tilldela koncessioner eller obligatoriska bidrag till tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster.

ARTIKEL 18.19

Underkommittén för finansiella tjänster

1. Den underkommitté för finansiella tjänster som inrättas genom artikel 1.10.1 i (Underkommittéer och andra organ i del III i detta avtal) ska sammanträda årligen, om inte annat överenskoms, i syfte att
 - a) övervaka genomförandet och tillämpningen av detta kapitel,
 - b) behandla frågor om finansiella tjänster som en part hänskjuter till kommittén,
 - c) utgöra ett forum för dialog mellan parterna om reglering av sektorn för finansiella tjänster i syfte att förbättra den ömsesidiga kunskapen om parternas respektive regelverk och samarbeta vid utvecklingen av internationella standarder,
 - d) delta i tvistlösningsförfaranden i enlighet med artikel 18.22 (Investeringstvister avseende finansiella tjänster), och
 - e) bedöma hur detta avtal fungerar i den utsträckning det är tillämpligt på finansiella tjänster.

2. I enlighet med artikel 1.10.1 (Underkommittéer och andra organ i del III i detta avtal) ska underkommittén för finansiella tjänster vara sammansatt av experter på finansiella tjänster och företrädare för myndigheter som ansvarar för politiken på området finansiella tjänster. När det gäller Mexiko är ministeriet för finanser och offentlig kredit (*Secretaría de Hacienda y Crédito Público*) eller dess efterträdare den myndighet som ansvarar för politiken på området finansiella tjänster.

3. På begäran av endera parten ska underkommittén för finansiella tjänster diskutera utarbetandet av lämpliga riktlinjer för tolkningen av detta kapitel. Gemensamma rådet får anta sådana riktlinjer genom en rekommendation.

ARTIKEL 18.20

Samråd

1. En part får skriftligen begära samråd med den andra parten i alla frågor som uppkommer inom ramen för detta avtal och som berör finansiella tjänster. Den andra parten ska välvilligt beakta begäran. De samrådande parterna ska rapportera resultatet av sitt samråd till underkommittén för finansiella tjänster.

2. Varje part ska säkerställa att dess delegation i samråden innefattar tjänstemän med relevant sakkunskap om de finansiella tjänster eller finansinstitut som omfattas av detta kapitel. När det gäller Mexiko uppfyller tjänstemännen vid ministeriet för finanser och offentlig kredit (*Secretaría de Hacienda y Crédito Público*) eller dess efterträdare detta krav.

3. Ingenting i denna artikel ska tolkas som en skyldighet för en part att göra undantag från sin lagstiftning om informationsutbyte mellan finansmyndigheter eller kraven i ett avtal eller arrangemang mellan parternas finansmyndigheter, eller kräva att finansmyndigheter vidtar åtgärder som skulle inkräkta på särskilda reglerings-, tillsyns-, förvaltnings- eller efterlevnadskontrollfrågor.

4. Ingenting i denna artikel ska tolkas som ett hinder mot att en part av tillsynsskäl begär information om finansinstitut eller leverantörer av gränsöverskridande finansiella tjänster som är belägna på den andra partens territorium. Den parten får vända sig till den andra partens finansmyndighet för att inhämta informationen.

ARTIKEL 18.21

Tvistlösning

1. Kapitel 31 (Tvistlösning), inklusive bilagorna 31-A (Arbetsordning) och 31-B (Uppförandekod), är enligt ändringarna genom denna artikel tillämpligt på lösning av tvister som rör tillämpningen och tolkningen av bestämmelserna i detta kapitel.
2. Utöver de krav som anges i artikel 31.9 (Krav på panelmedlemmar) ska panelmedlemmar ha sakkunskap eller erfarenhet av lagstiftning eller praxis på området finansiella tjänster, vilket kan inbegripa reglering av finansinstitut, såvida inte parterna kommer överens om något annat.
3. Gemensamma kommittén ska senast sex månader efter det att detta avtal trätt i kraft anta en förteckning över minst 15 personer som uppfyller kraven i punkt 2 och som är villiga och har möjlighet att tjänstgöra som panelmedlemmar. Förteckningen ska bestå av följande tre delförteckningar:
 - a) En delförteckning över personer från Europeiska unionen.
 - b) En delförteckning över personer från Mexiko.
 - c) En delförteckning över personer som kan tjänstgöra som ordförande i en panel.

4. Vid tillämpning av detta kapitel ska de delförteckningar som avses i punkt 3 efter att de antagits ersätta delförteckningarna i artikel 31.8.1 (Förteckningar över panelmedlemmar).

5. I en tvist där en panel finner att en åtgärd är oförenlig med skyldigheterna i detta avtal och åtgärden berör

- a) sektorn för finansiella tjänster och någon annan sektor, får den klagande parten upphäva förmåner inom sektorn för finansiella tjänster med en verkan som motsvarar åtgärdens verkan inom den andra partens sektor för finansiella tjänster, eller
- b) endast en annan sektor än sektorn för finansiella tjänster, får den klagande parten inte upphäva förmåner inom sektorn för finansiella tjänster.

ARTIKEL 18.22

Investeringsvister avseende finansiella tjänster

1. Avsnitt D (Lösning av investeringsvister) i kapitel 10 (Investeringar), så som det införlivas i och utgör en del av detta kapitel genom artikel 18.2.8, är enligt ändringarna genom denna artikel tillämpligt på
 - a) investeringsvister som rör åtgärder som omfattas av detta kapitel och i vilka en investerare hävdar att en part har överträtt artikel 10.7.2 (Nationell behandling), artikel 10.8.2 (Behandling som mest gynnad nation) eller artiklarna 10.15 (Behandling av investerare och omfattade investeringar), 10.16 (Överföringar), 10.17 (Kompensation av förluster), 10.18 (Expropriation och kompensation) eller 10.52 (Förvägran av förmåner), eller
 - b) investeringsvister som inletts i enlighet med avsnitt D (Lösning av investeringsvister) i kapitel 10 (Investeringar) och i vilka artikel 18.13 (Försiktighetsklausul) har åberopats.

2. I händelse av en investeringstvist enligt punkt 1 a, eller om svaranden åberopar artikel 18.13 (Försiktighetsklausul) i enlighet med punkt 1 b inom 60 dagar från ingivandet av ett käromål till tribunalen i enlighet med artikel 10.26 (Ingivande av ett käromål till tribunalen), ska den avdelning vid tribunalen som prövar ärendet, efter samråd med de tvistande parterna och i enlighet med artikel 10.44 (Expertrapporter), utse en eller flera experter från den förteckning över experter som Gemensamma kommittén antagit för att rapportera till den om alla sakfrågor som rör finansiella tjänster och som tas upp av en tvistande part i förfarandet. Förteckningen över experter ska antas av Gemensamma rådet senast sex månader efter detta avtals ikraftträdande och ska bestå av sex experter som har dokumenterad sakkunskap om eller erfarenhet av lagstiftning eller praxis på området finansiella tjänster, vilket kan inbegripa reglering av finansinstitut. Om förteckningen inte har antagits den dag då käromålet inges i enlighet med artikel 10.26 (Ingivande av ett käromål till tribunalen), ska experterna utses bland de personer som den ena parten eller båda parterna har utsett och anmält till den andra parten i syfte att förteckningen ska antas.

3. Svaranden får skriftligen hänskjuta ärendet till underkommittén för finansiella tjänster för ett beslut om huruvida, och i så fall i vilken utsträckning, undantaget enligt artikel 18.13 (Försiktighetsklausul) är ett giltigt svaromål. Detta hänskjutande får inte göras senare än det datum som tribunalen fastställer för svaranden att inge sin inlaga. Om svaranden hänskjuter ärendet till underkommittén för finansiella tjänster enligt denna punkt upphävs tillfälligt de tidsfrister eller det förfarande som avses i avsnitt D (Lösning av investeringstvister) i kapitel 10 (Investeringar).

4. Om ett ärende hänskjuts enligt punkt 3 får underkommittén för finansiella tjänster fatta ett gemensamt beslut om huruvida och i vilken utsträckning en försiktighetsklausul i enlighet med artikel 18.13 är ett giltigt svaromål och översända en kopia av detta till investeraren och tribunalen. Om slutsatsen i det gemensamma beslutet är att artikel 18.13 är ett giltigt svaromål för alla delar av käromålet ska investeraren anses ha dragit tillbaka sitt käromål, och förfarandet avbrytas i enlighet med artikel 10.40 (Avbrytande). Om slutsatsen i det gemensamma beslutet är att artikel 18.13 endast är ett giltigt svaromål för vissa delar av käromålet ska det gemensamma beslutet vara bindande för tribunalen när det gäller de delarna av käromålet. I det fallet är det tillfälliga upphävande av tidsfrister eller förfaranden som beskrivs i punkt 3 inte tillämpligt och investeraren kan gå vidare med de återstående delarna av käromålet.

5. Om underkommittén för finansiella tjänster inte har fattat ett gemensamt beslut inom tre månader efter det att svaranden har hänskjutit ärendet är det tillfälliga upphävande av tidsfrister eller förfaranden som avses i punkt 3 inte tillämpligt och investeraren kan gå vidare med sitt käromål.

6. På begäran av svaranden och om underkommittén för finansiella tjänster inte har fattat ett gemensamt beslut inom den tremånadersperiod som avses i punkt 5, ska tribunalen som en preliminär fråga avgöra huruvida och i vilken utsträckning artikel 18.13 är ett giltigt svaromål. Underlåtenhet från svarandens sida att framföra en sådan begäran påverkar inte svarandens rätt att hävda artikel 18.13 som ett svaromål i ett senare skede av förfarandet. Tribunalen ska inte dra någon negativ slutsats av det faktum att underkommittén för finansiella tjänster inte har enats om ett gemensamt beslut.

7. Förfaranden enligt punkt 6 ska genomföras av den avdelning vid tribunalen som inrättats för att pröva käromålet och ska särskilt säkerställa att de tvistande parterna har möjlighet att lägga fram minst en skriftlig inlaga. Avdelningen vid tribunalen ska meddela sitt preliminära beslut inom 120 dagar efter mottagandet av den sista inlagan. Om tribunalen behöver ytterligare tid för att meddela sitt preliminära beslut ska den motivera detta. Om avdelningen vid tribunalen drar slutsatsen att artikel 18.13 är ett giltigt svaromål som är tillämpligt på hela käromålet ska investeraren anses ha dragit tillbaka sitt käromål, och förfarandet avbrytas i enlighet med artikel 10.40 (Avbrytande). Om avdelningen vid tribunalen drar slutsatsen att artikel 18.13 är ett giltigt svaromål som endast är tillämpligt på vissa delar av käromålet ska förfarandet fortsätta med de återstående delarna av käromålet.

KAPITEL 19

DIGITAL HANDEL

ARTIKEL 19.1

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

- a) *konsument*: varje fysisk person, eller företag om detta föreskrivs i den berörda partens lagstiftning, som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig telekommunikationstjänst för ändamål som ligger utanför dennes eller dettas närings-, affärs-, hantverks- eller yrkesverksamhet.
- b) *datameddelande*: information som genereras, sänds, tas emot eller lagras på elektronisk, optisk eller liknande väg.
- c) *elektronisk autentiseringstjänst*: en tjänst som gör det möjligt att bekräfta
 - i) en fysisk persons eller ett företags identitet, eller

- ii) ett datameddelandes ursprung och integritet från den tidpunkt då det först genererades i sin slutliga form.
- d) *elektronisk signatur*: uppgifter i elektronisk form som är fogade till eller logiskt knutna till ett datameddelande och som kan användas för att identifiera undertecknaren av detta datameddelande och för att ange att denne godkänner den information som ingår i datameddelandet, för att säkerställa informationens ursprung och integritet på ett sätt som gör det möjligt att upptäcka eventuella senare ändringar av uppgifterna.
- e) *betrodd elektronisk tjänst*: en elektronisk tjänst som består av skapande, kontroll och validering av elektroniska signaturer, elektroniska tidsstämplingar, elektroniska rekommenderade leveranser, certifierade digitaliseringstjänster, autentisering av webbplatser och certifikat med anknytning till dessa tjänster.
- f) *slutanvändare*: varje fysisk person, eller företag om detta föreskrivs i den berörda partens lagstiftning, som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig telekommunikationstjänst, antingen som konsument eller för närings-, affärs-, hantverks- eller yrkesändamål.
- g) *tillhandahållare av betrodda tjänster*: en fysisk person eller ett företag som tillhandahåller betrodda elektroniska tjänster.

- h) *icke-begärda kommersiella elektroniska meddelanden*: ett elektroniskt meddelande, som åtminstone omfattar e-post, textmeddelanden (sms) och multimediameddelanden (mms), som sänds i kommersiellt syfte utan mottagarens samtycke eller trots att mottagaren uttryckligen har motsatt sig detta, direkt till slutanvändare via ett telenät och, i den utsträckning som föreskrivs i en parts lagstiftning, via andra telekommunikationstjänster.

ARTIKEL 19.2

Tillämpningsområde

1. Detta kapitel är tillämpligt på en parts åtgärder som berör handel som möjliggörs på elektronisk väg.
2. Detta kapitel ska inte tillämpas på
 - a) speltjänster,
 - b) sändningstjänster,
 - c) audiovisuella tjänster,

- d) tjänster som tillhandahålls av notarier eller likvärdiga yrken,
- e) juridiska representationstjänster, och
- f) offentlig upphandling, med undantag för artiklarna 19.7, 19.8 och 19.11.

ARTIKEL 19.3

Allmänna principer

Parterna erkänner den ekonomiska tillväxt och de möjligheter som den digitala handeln erbjuder och vikten av att anta ramar som ökar konsumenternas förtroende för den digitala handeln och av att undvika onödiga hinder för dess användning och utveckling.

ARTIKEL 19.4

Rätt att reglera

Parterna bekräftar rätten att reglera inom sina egna territorier för att uppnå legitima politiska mål, t.ex. i fråga om folkhälsa, sociala tjänster, utbildning i offentlig regi, säkerhet, miljö, allmän moral, socialt skydd, konsumentskydd, integritetsskydd och dataskydd, främjande och skydd av kulturell mångfald eller konkurrens.

ARTIKEL 19.5

Tullar på elektroniska överföringar

1. En part får inte införa tullar på elektroniska överföringar mellan en person från den ena parten och en person från den andra parten.
2. För tydlighetens skull påpekas att punkt 1 inte hindrar en part från att ta ut interna skatter, pålagor eller andra avgifter på elektroniska överföringar, förutsatt att sådana skatter, pålagor eller avgifter tas ut på ett sätt som är förenligt med detta avtal.

ARTIKEL 19.6

Inget förhandsgodkännande

1. Varje part ska säkerställa att tillhandahållandet av tjänster på elektronisk väg inte omfattas av krav på förhandsgodkännande.
2. Punkt 1 påverkar inte tillämpningen av krav på godkännande som inte särskilt och uteslutande avser tjänster som tillhandahålls på elektronisk väg, eller som är tillämpliga på telekommunikationstjänster.

ARTIKEL 19.7

Elektroniska avtal

Varje part ska säkerställa att dess rättssystem tillåter ingående av avtal på elektronisk väg och att dessa avtal inte förvägras rättslig verkan, giltighet eller verkställbarhet enbart på grund av att de ingåtts på elektronisk väg¹⁰.

ARTIKEL 19.8

Betrodda elektroniska tjänster och elektroniska autentiseringstjänster

1. En part får inte bestrida en betrodd elektronisk tjänst eller en elektronisk autentiseringstjänsts rättsliga giltighet enbart på grund av att tjänsten tillhandahålls i elektronisk form.

¹⁰ Denna bestämmelse ska inte tillämpas på

- a) avtal som fastställer eller överför rättigheter till fast egendom,
- b) avtal som enligt lag kräver att domstolar, myndigheter eller yrken som inbegriper myndighetsutövning involveras,
- c) borgensavtal och avtal om andra säkerheter som tillhandahållits av personer som agerar utanför ramen för sin närings-, affärs-, hantverks- eller yrkesverksamhet, i enlighet med vad som föreskrivs i lag, och
- d) avtal som omfattas av familjerätt eller successionsrätt.

2. En part får inte anta eller bibehålla åtgärder som reglerar betrodda elektroniska tjänster och elektroniska autentiseringstjänster och som skulle
- a) förbjuda parterna i en elektronisk transaktion att gemensamt fastställa lämpliga elektroniska metoder för deras transaktion, eller
 - b) hindra parterna i en elektronisk transaktion från att ha möjlighet att inför rättsliga eller administrativa myndigheter klargöra att deras elektroniska transaktion uppfyller alla rättsliga krav när det gäller betrodda elektroniska tjänster och elektroniska autentiseringstjänster.
3. Trots vad som anges i punkt 2 får en part begära att den elektroniska autentiseringsmetoden, för en viss kategori av elektroniska transaktioner, uppfyller vissa prestandakrav eller är certifierad av en myndighet som ackrediterats i enlighet med dess lagstiftning. Sådana krav ska vara objektiva, transparenta och icke-diskriminerande och ska endast avse de specifika egenskaperna hos den berörda kategorin av elektroniska transaktioner.
4. Parterna ska främja användningen av interoperabla betrodda elektroniska tjänster och elektroniska autentiseringstjänster och ömsesidigt erkännande av betrodda elektroniska tjänster och elektroniska autentiseringstjänster som tillhandahålls av erkända tillhandahållare av betrodda tjänster.

ARTIKEL 19.9

Skydd av onlinekonsumenter

1. Parterna erkänner vikten av att bibehålla och anta transparenta och ändamålsenliga åtgärder som bidrar till konsumenternas förtroende, inbegripet men inte begränsat till åtgärder som skyddar konsumenterna mot bedrägliga och vilseledande affärsmetoder när de utför e-handelstransaktioner.
2. Varje part ska anta eller bibehålla åtgärder som bidrar till konsumenternas förtroende, inbegripet åtgärder som förbjuder bedrägliga och vilseledande affärsmetoder som skadar eller kan skada konsumenterna.
3. Parterna erkänner vikten av samarbete mellan sina respektive konsumentskyddsorgan eller andra relevanta organ för verksamhet som rör e-handel mellan parterna, för att öka konsumenternas förtroende och därigenom öka konsumenternas välfärd.

ARTIKEL 19.10

Icke-begärda kommersiella elektroniska meddelanden

1. Varje part ska anta eller bibehålla åtgärder som
 - a) kräver att avsändare av icke-begärda kommersiella elektroniska meddelanden underlättar för slutanvändarna att förhindra ett fortsatt mottagande av sådana meddelanden, eller
 - b) kräver mottagarnas samtycke, i enlighet med respektive parts lagar och andra författningar, till att motta kommersiella elektroniska meddelanden.
2. Varje part ska säkerställa att icke-begärda kommersiella elektroniska meddelanden är tydligt identifierbara som sådana, tydligt visar för vems räkning de skickas och innehåller den information som behövs för att slutanvändarna kostnadsfritt och närsomhelst ska kunna begära att de upphör att skickas.
3. Varje part ska tillhandahålla rättsmedel mot avsändare av icke-begärda kommersiella elektroniska meddelanden som inte iakttar de åtgärder som antas eller bibehålls i enlighet med punkterna 1 och 2.
4. Parterna ska sträva efter att samarbeta i lämpliga fall av ömsesidigt intresse när det gäller reglering av icke-begärda kommersiella elektroniska meddelanden.

ARTIKEL 19.11

Källkod

1. En part får inte kräva överföring av eller tillgång till källkoden för programvara som ägs av en fysisk person eller ett företag från den andra parten.
2. För tydlighetens skull påpekas att punkt 1 inte
 - a) hindrar en part från att anta eller bibehålla åtgärder för att uppnå ett legitimt allmänpolitiskt mål, såsom att garantera säkerhet och skydd exempelvis i samband med ett certifieringsförfarande, i enlighet med artiklarna 18.13 (Försiktighetsklausul) och 32.1 (Allmänna undantag) och artikel 2.8 (Undantag i säkerhetssyfte) i del IV av detta avtal, och
 - b) är tillämplig på frivillig överföring av, eller frivilligt beviljande av tillgång till, källkod på kommersiell grund av en person från den andra parten, exempelvis i samband med en transaktion inom ramen för offentlig upphandling eller ett fritt förhandlat kontrakt.
3. Ingenting i denna artikel ska påverka
 - a) krav från en domstol, förvaltningsdomstol eller konkurrensmyndighet i syfte att avhjälpa en överträdelse av konkurrenslagstiftningen,

- b) immateriella rättigheter och upprätthållande av skyddet för dessa, och
- c) en parts rätt att vidta åtgärder eller att inte lämna ut uppgifter när parten anser att detta är nödvändigt för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i samband med upphandling av vapen, ammunition eller krigsmateriel eller upphandling som är oundgänglig för den nationella säkerheten eller för nationella försvarssyften.

ARTIKEL 19.12

Öppen åtkomst till internet

Varje part ska med förbehåll för tillämplig politik och tillämpliga lagar och andra författningar sträva efter att säkerställa att slutanvändare på dess territorium kan

- a) få tillgång till, distribuera och använda tjänster och applikationer efter eget skön som är tillgängliga på internet, med förbehåll för en rimlig och icke-diskriminerande nätstyrning,
- b) ansluta valfria enheter till internet, förutsatt att sådana enheter inte skadar nätet, och
- c) få tillgång till information om de metoder för nätstyrning som används av deras leverantör av internetanslutningstjänster.

ARTIKEL 19.13

Samarbete

1. Parterna erkänner den digitala handelns globala karaktär och ska samarbeta om regleringsfrågor och bästa praxis genom de befintliga sektorsdialogerna, som bland annat ska behandla
 - a) erkännande och underlättande av interoperabla gränsöverskridande betrodda elektroniska tjänster och elektroniska autentiseringstjänster,
 - b) behandling av direktmarknadsföringskommunikation,
 - c) utmaningar för små och medelstora företag när det gäller digital handel,
 - d) konsumentskydd och uppbyggnad av konsumenternas förtroende i samband med e-handel,
 - e) gemensamma cybersäkerhetsfrågor, och
 - f) alla övriga frågor som är relevanta för utvecklingen av digital handel.

2. Det samarbete om regleringsfrågor och bästa praxis som avses i punkt 1 ska inriktas på utbyte av information och synpunkter i fråga om parternas respektive lagstiftning på dessa områden samt genomförandet av sådan lagstiftning.
3. Parterna bekräftar vikten av ett aktivt deltagande i multilaterala forum för att främja utvecklingen av digital handel.

ARTIKEL 19.14

Översynsklausul om dataflöden

Parterna ska inom tre år efter den dag då detta avtal träder i kraft ompröva behovet av att införa bestämmelser om det fria flödet av uppgifter i detta avtal.

KAPITEL 20

KAPITALRÖRELSER, BETALNINGAR OCH ÖVERFÖRINGAR SAMT TILLFÄLLIGA SKYDDSÅTGÄRDER

ARTIKEL 20.1

Bytesbalans

Utan att det påverkar tillämpningen av övriga bestämmelser i detta avtal ska varje part tillåta alla överföringar och betalningar som avser bytesbalanstransaktioner mellan parterna och som faller inom ramen för detta avtal, i fritt konvertibel valuta och i tillämpliga fall i enlighet med Internationella valutafondens stadga, som antogs i Bretton Woods, New Hampshire den 22 juli 1944.

ARTIKEL 20.2

Kapitalrörelser

Utan att det påverkar tillämpningen av övriga bestämmelser i detta avtal ska varje part, när det gäller transaktioner som avser kapitalbalansen och den finansiella balansen i betalningsbalansen, tillåta fri rörlighet för kapital i syfte att liberalisera investeringar och andra transaktioner i enlighet med avsnitt B (Investeringsliberalisering) i kapitel 10 (Investeringar), kapitel 11 (Gränsöverskridande handel med tjänster), kapitel 12 (Tillfällig vistelse av fysiska personer för affärsändamål) och kapitel 18 (Finansiella tjänster).

ARTIKEL 20.3

Tillämpning av lagar och andra författningar som rör kapitalrörelser, betalningar eller överföringar

1. Artikel 10.16 (Överföringar) och artikel 18.2.6 a (Tillämpningsområde) samt artiklarna 20.1 och 20.2 ska inte hindra en part från att tillämpa sina lagar och andra författningar när det gäller

a) konkurs, insolvens och skydd av borgenärernas rättigheter,

- b) emission av och handel med finansiella instrument,
- c) finansiell rapportering eller bokföring av kapitalrörelser, betalningar eller överföringar som behövs för att bistå brottsbekämpande myndigheter eller finanstillsynsmyndigheter,
- d) straffbara handlingar eller vilseledande eller bedrägliga metoder,
- e) säkerställande av att förelägganden eller domar i rättsliga förfaranden följs, eller
- f) system för social trygghet, allmänna pensionssystem eller obligatoriska sparprogram.

2. Dessa lagar och andra författningar ska inte tillämpas på ett godtyckligt eller diskriminerande sätt, eller på ett annat sätt som utgör en förtäckt restriktion av kapitalrörelser, betalningar eller överföringar.

ARTIKEL 20.4

Tillfälliga skyddsåtgärder

1. Om det under exceptionella förhållanden finns allvarliga svårigheter eller risk för allvarliga svårigheter när det gäller funktionen för Europeiska unionens ekonomiska och monetära union får Europeiska unionen anta eller bibehålla skyddsåtgärder med avseende på kapitalrörelser, betalningar eller överföringar. Dessa åtgärder ska begränsas till den utsträckning som är absolut nödvändig för att hantera sådana svårigheter och ska vara i kraft under en period på högst sex månader.
2. Åtgärder som Europeiska unionen vidtar enligt punkt 1 ska inte utgöra ett medel för godtycklig eller ooberättigad diskriminering mellan Mexiko och ett tredjeland. Europeiska unionen ska omedelbart underrätta Mexiko och snarast möjligt lägga fram en tidsplan för avskaffandet av sådana åtgärder.

ARTIKEL 20.5

Restriktioner på grund av problem med betalningsbalansen och externa finansiella och makroekonomiska svårigheter

1. En part får anta eller bibehålla restriktiva åtgärder med avseende på kapitalrörelser, betalningar eller överföringar¹¹
 - a) vid allvarliga betalningsbalansproblem eller externa finansiella svårigheter, eller om det finns risk för sådana problem eller svårigheter¹², eller
 - b) vid exceptionella förhållanden där betalningar eller överföringar i samband med kapitalrörelser orsakar eller riskerar att orsaka allvarliga makroekonomiska svårigheter i samband med penning- och valutapolitiken i Mexiko eller en medlemsstat i Europeiska unionen.
2. De åtgärder som avses i punkt 1 ska
 - a) i tillämpliga delar vara förenliga med Internationella valutafondens stadga,

¹¹ När det gäller Europeiska unionen får sådana åtgärder vidtas av en medlemsstat i Europeiska unionen i andra situationer än de som avses i artikel 20.4, om dessa situationer påverkar den medlemsstatens ekonomi.

¹² För tydlighetens skull påpekas att allvarliga betalningsbalansproblem eller externa finansiella svårigheter, eller risk för sådana problem eller svårigheter, i enlighet med punkt 1 a, kan orsakas av bland annat allvarliga makroekonomiska svårigheter i samband med penning- och valutapolitiken, eller risk för sådana svårigheter, i enlighet med punkt 1 b.

- b) inte gå utöver vad som är nödvändigt för att hantera den situation som beskrivs i punkt 1,
- c) vara tillfälliga och gradvis avvecklas allt eftersom den situation som anges i punkt 1 förbättras,
- d) undvika onödig skada för den andra partens kommersiella, ekonomiska och finansiella intressen,
- e) inte innebära att den andra parten behandlas mindre gynnsamt än ett tredjeland i likadana situationer, och
- f) inte användas som ersättning för makroekonomisk politik som behövs för en motiverad extern anpassning.

3. När det gäller handel med varor får en part anta eller bibehålla restriktiva åtgärder för att skydda sin finansiella utlandsställning eller betalningsbalans. Dessa åtgärder ska vara förenliga med artikel XII i Gatt 1994 och överenskommelsen om bestämmelserna avseende betalningsbalansåtgärder i Allmänna tull- och handelsavtalet 1994.

4. När det gäller handel med tjänster får en part anta eller bibehålla restriktiva åtgärder för att skydda sin finansiella utlandsställning eller betalningsbalans. Dessa åtgärder ska vara förenliga med artikel XII i Gats.

5. En part ska sträva efter att inte anta eller bibehålla åtgärder i form av tulltillägg, kvoter, licenser eller liknande åtgärder. Parten ska ange skälen för att använda dessa restriktiva åtgärder när den underrättar den andra parten om åtgärderna.
6. En part som antar eller bibehåller sådana åtgärder som avses i punkt 1 ska omgående underrätta den andra parten om åtgärderna.
7. Om restriktiva åtgärder antas eller bibehålls i enlighet med artikel 20.4 eller denna artikel ska parterna omgående samråda i underkommittén för tjänster och investeringar, såvida inte samråd hålls i andra internationella forum i vilka båda parter är medlemmar. Vid samrådet ska en bedömning göras av de betalningsbalansproblem eller externa finansiella svårigheter som lett till de respektive åtgärderna, med hänsyn till sådana faktorer som
- a) problemens och svårigheternas karaktär och omfattning,
 - b) den externa ekonomiska situationen och handelssituationen, och
 - c) alternativa korrigerande åtgärder som kan vara tillgängliga.

8. Vid det samråd som avses i punkt 7 ska frågan om huruvida de restriktiva åtgärderna är förenliga med artikel 20.4 eller punkterna 1 och 2 i den här artikeln behandlas. Parterna ska godta alla relevanta undersökningsresultat av statistisk natur eller rörande sakförhållanden som läggs fram av Internationella valutafonden (*IMF*), när sådana finns tillgängliga, och de ska i sina slutsatser ta hänsyn till IMF:s bedömning av den berörda partens betalningsbalans och externa finansiella situation.

KAPITEL 21

OFFENTLIG UPPHANDLING

ARTIKEL 21.1

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

- a) *handelsvaror eller handelstjänster*: varor eller tjänster av ett slag som i allmänhet säljs eller erbjuds till försäljning på den kommersiella marknaden till, och som vanligen köps av, icke-statliga köpare för icke-statliga ändamål.
- b) *byggentreprenader*: tjänster vars syfte det är att på valfritt sätt utföra bygg- eller anläggningsarbeten i enlighet med huvudgrupp 51 i FN:s provisoriska centrala produktindelning (CPC).

- c) *omfattad upphandling*: en upphandling för offentliga ändamål
- i) av en vara, en tjänst eller en kombination därav
- A) i enlighet med vad som anges för varje part i bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) respektive 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko), och
- B) som inte upphandlas för kommersiell försäljning eller återförsäljning, eller för att användas i produktion eller tillhandahållande av en vara eller en tjänst för kommersiell försäljning eller återförsäljning,
- ii) som genomförs på vilket avtalsrättsligt sätt som helst, däribland genom
- A) köp,
- B) leasing, och
- C) hyra eller hyrköp, med eller utan köprätt,
- iii) till ett värde som vid offentliggörandet av ett meddelande i enlighet med artikel 21.6 enligt beräkningen i artikel 21.2 uppgår till minst det relevanta tröskelvärde som anges för varje part i bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) respektive 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko),

- iv) som görs av en upphandlande enhet, och
 - v) som inte på annat sätt är undantagen från att omfattas genom artikel 21.2.2 eller genom bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko).
- d) *elektronisk auktion*: en upprepad process där leverantörer med hjälp av elektroniska medel presenterar antingen nya priser eller nya värden för kvantifierbara icke prisrelaterade delar av anbuden med anknytning till utvärderingskriterierna, eller bådadera, vilket leder till en rangordning eller en ny rangordning av anbuden.
- e) *skriftligen* eller *skriftlig*: varje uttryck bestående av ord eller siffror som kan läsas, återges och meddelas vid ett senare tillfälle, vilket kan inbegripa elektroniskt överförd och lagrad information.
- f) *begränsad upphandling*: ett upphandlingsförfarande där den upphandlande enheten kontaktar en leverantör eller leverantörer som den själv valt ut.
- g) *fleranvändningsförteckning*: en förteckning över leverantörer som enligt en upphandlande enhets bedömning uppfyller kraven för att få tas upp i förteckningen och som den upphandlande enheten har för avsikt att använda mer än en gång.

- h) *meddelande om planerad upphandling*: ett meddelande som offentliggörs av en upphandlande enhet i vilket intresserade leverantörer bjuds in att lämna in en begäran om deltagande eller ett anbud eller bådadera.
- i) *motkrav*: villkor eller åtaganden som främjar lokal utveckling eller förbättrar en parts betalningsbalans, t.ex. användning av inhemskt innehåll, tekniklicensiering, investeringar, motköp och liknande åtgärder eller krav.
- j) *öppen upphandling*: ett upphandlingsförfarande där alla intresserade leverantörer har möjlighet att lämna anbud.
- k) *upphandlande enhet*: en sådan enhet som omfattas enligt avsnitten A, B och C i bilagorna 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) och 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko).
- l) *behörig leverantör*: en leverantör som efter en upphandlande enhets bedömning har erkänts uppfylla villkoren för deltagande.
- m) *selektiv upphandling*: ett upphandlingsförfarande där den upphandlande enheten enbart bjuder in behöriga leverantörer att lämna anbud.
- n) *tjänster*: omfattar byggentreprenader, om inte annat anges.

- o) *standard*: ett dokument som godkänts av ett erkänt organ, och som för allmänt och upprepat bruk anger regler, riktlinjer eller egenskaper avseende varor eller tjänster eller därmed sammanhängande processer och tillverkningsmetoder som inte måste efterlevas, och kan även innefatta eller enbart behandla terminologi, symboler eller förpacknings-, märknings- eller etiketteringskrav beträffande en vara, en tjänst, en process eller en tillverkningsmetod.
- p) *leverantör*: en person eller en grupp av personer som tillhandahåller eller som kan tillhandahålla varor eller tjänster.
- q) *teknisk specifikation*: ett krav i samband med ett anbudsförfarande som
 - i) anger egenskaperna hos de varor eller tjänster som ska upphandlas, inbegripet i fråga om kvalitet, prestanda, säkerhet och dimensioner, eller processer och metoder för tillverkningen eller tillhandahållandet av dessa, eller
 - ii) behandlar terminologi, symboler eller förpacknings-, märknings- eller etiketteringskrav beträffande en vara eller en tjänst.

ARTIKEL 21.2

Tillämpningsområde och omfattning

Tillämpning av kapitlet

1. Detta kapitel är tillämpligt på alla åtgärder som rör omfattad upphandling, oavsett om upphandlingen sker helt eller delvis på elektronisk väg.
2. Om inte annat föreskrivs i bilagorna 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) och 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) ska detta kapitel inte tillämpas på
 - a) förvärv eller hyra av mark, befintliga byggnader eller annan fast egendom eller därmed sammanhängande rättigheter,
 - b) icke-avtalsgrundade överenskommelser eller någon form av bistånd som en part tillhandahåller, inklusive samarbetsavtal, bidrag, lån, kapitaltillskott, garantier och skatteincitament,
 - c) upphandling eller förvärv av tjänster på skatteområdet eller förvaringstjänster, likvidations- eller förvaltningstjänster för reglerade finansinstitut eller tjänster som rör försäljning, inlösen och distribution i samband med statlig upplåning, inklusive lån, statsobligationer, reverser och andra värdepapper,

- d) offentliga anställningsavtal,
- e) upphandling som sker
 - i) i särskilt syfte att tillhandahålla internationellt bistånd, inbegripet utvecklingsbistånd,
 - ii) enligt det särskilda förfarande eller på de särskilda villkor som anges i en internationell överenskommelse om stationering av trupper eller avseende avtalsslutande länders gemensamma genomförande av ett projekt, eller
 - iii) enligt det särskilda förfarande eller på de särskilda villkor som gäller internationella organisationer, eller som finansieras genom internationella bidrag, lån eller annat bistånd, om det tillämpliga förfarandet eller de tillämpliga villkoren skulle vara oförenliga med detta kapitel.

3. Varje parts åtaganden i fråga om omfattad upphandling anges i bilagorna 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) och 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) i enlighet med följande struktur:

- a) I avsnitt A anges de offentliga enheter på central nivå vars upphandling omfattas av detta kapitel.
- b) I avsnitt B anges de offentliga enheter på regional och lokal nivå vars upphandling omfattas av detta kapitel, inbegripet, när det gäller Mexiko, andra enheter på regional och lokal nivå.

- c) I avsnitt C anges alla andra enheter vars upphandling omfattas av detta kapitel.
 - d) I avsnitt D anges de varor som omfattas av detta kapitel.
 - e) I avsnitt E anges de tjänster, utom byggentreprenader, som omfattas av detta kapitel.
 - f) I avsnitt F anges de byggentreprenader som omfattas av detta kapitel.
 - g) I avsnitt G anges de offentlig-privata partnerskap eller byggkoncessioner som omfattas av detta kapitel.
 - h) I avsnitt H anges allmänna anmärkningar och undantag.
 - i) I avsnitt I anges i vilka medier parterna ska offentliggöra sina meddelanden om upphandling, meddelanden om tilldelning och övrig information som rör dess system för offentlig upphandling.
4. Om en parts lagstiftning medger att en omfattad upphandling utförs på den upphandlande enhetens vägnar av andra enheter eller personer vars upphandling inte omfattas när det gäller de berörda varorna eller tjänsterna ska detta kapitel också vara tillämpligt.

Värdering

5. Vid beräkningen av värdet av en upphandling i syfte att avgöra om den utgör en omfattad upphandling ska den upphandlande enheten
- a) varken dela upp en upphandling i separata upphandlingar eller välja ut eller använda en viss värderingsmetod för att beräkna värdet av en upphandling i avsikt att helt eller delvis undanta den från tillämpningen av detta kapitel, och
 - b) inkludera det totala beräknade högsta värdet av upphandlingen under hela kontraktets löptid, oavsett om det tilldelas en eller flera leverantörer, samt ta hänsyn till alla typer av ersättningar, däribland
 - i) premier, avgifter, provisioner och ränta, och
 - ii) om upphandlingen anger att olika optioner kan användas, det totala värdet av sådana optioner.

6. Om ett enskilt villkor för en upphandling medför att mer än ett kontrakt tilldelas eller att kontrakt tilldelas i separata delar (*återkommande kontrakt*), ska beräkningen av det totala högsta värdet grunda sig på antingen

- a) värdet på de återkommande kontrakt för samma typ av vara eller tjänst som tilldelats under de föregående tolv månaderna eller den upphandlande enhetens föregående räkenskapsår, om möjligt justerat för förväntade ändringar av mängden eller värdet av den vara eller tjänst som upphandlas under de följande tolv månaderna, eller
- b) det beräknade värdet på de återkommande kontrakt för samma typ av vara eller tjänst som ska tilldelas under de tolv månaderna närmast efter den ursprungliga kontraktstilldelningen eller den upphandlande enhetens räkenskapsår.

7. Vid upphandling genom leasing, hyra eller hyrköp av varor eller tjänster, eller upphandling utan angivet totalpris, ska värderingen ske enligt följande:

- a) Vid kontrakt med en bestämd löptid ska värderingen grunda sig på
 - i) det totala beräknade högsta värdet under löptiden, om denna är högst tolv månader, eller
 - ii) det totala beräknade högsta värdet, inklusive eventuellt beräknat restvärde, om löptiden är längre än tolv månader.

- b) För kontrakt med en obestämd löptid ska det beräknade månatliga beloppet multipliceras med 48.
- c) Om det är osäkert huruvida kontraktet kommer att ha en bestämd löptid eller inte är led b tillämpligt.

ARTIKEL 21.3

Undantag i säkerhetssyfte och allmänna undantag

1. Ingenting i detta kapitel ska tolkas som hinder för en part att vidta åtgärder eller att inte lämna ut uppgifter när parten anser att detta är nödvändigt för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i samband med upphandling av vapen, ammunition eller krigsmateriel eller upphandling som är oumbärlig för den nationella säkerheten eller för nationella försvarssyften.
2. Under förutsättning att sådana åtgärder inte tillämpas på ett sätt som skulle utgöra ett medel för godtycklig eller oberättigad diskriminering mellan parterna när lika förhållanden råder, eller en förtäckt restriktion av internationell handel, ska ingenting i detta kapitel tolkas som ett hinder för någon av parterna att införa eller kontrollera efterlevnaden av åtgärder
 - a) som är nödvändiga för att skydda allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet,

- b) som är nödvändiga för att skydda människors, djurs och växters liv eller hälsa,
- c) som är nödvändiga för att skydda immateriella rättigheter, eller
- d) som avser varor eller tjänster som tillhandahålls av personer med funktionsnedsättning, vålgörenhetsorganisationer eller kriminalvårdsanstalter.

ARTIKEL 21.4

Allmänna principer

Icke-diskriminering

1. Utan hinder av det tillämpningsområde som anges i artikel 21.2 får ett företag från en part som lagligen har etablerat sig genom att bilda, förvärva eller upprätthålla en kommersiell närvaro på den andra partens territorium delta i den andra partens offentliga upphandling på samma villkor som den andra partens företag enligt den andra partens lagstiftning.

2. Vad gäller åtgärder som rör omfattad upphandling ska en part, inbegripet dess upphandlande enheter, omedelbart och villkorslöst medge varor och tjänster från den andra parten och leverantörer från den andra parten som erbjuder sådana varor eller tjänster en behandling som inte är mindre gynnsam än den som parten, inbegripet dess upphandlande enheter, medger dess egna varor, tjänster och leverantörer.

3. Vad gäller åtgärder som rör omfattad upphandling får en part, inbegripet dess upphandlande enheter, inte

- a) behandla en lokalt etablerad leverantör mindre gynnsamt än en annan lokalt etablerad leverantör på grund av graden av utländsk anknytning eller utländskt ägarskap, eller
- b) diskriminera en lokalt etablerad leverantör av det skälet att de varor eller tjänster som denne erbjuder i samband med en viss upphandling utgörs av varor eller tjänster från den andra parten.

Användning av elektroniska medel

4. När en omfattad upphandling sker på elektronisk väg ska den upphandlande enheten

- a) säkerställa att upphandlingen genomförs med hjälp av it-system och programvara, inklusive sådana som rör autentisering och kryptering av information, som är allmänt tillgängliga och interoperabla med andra allmänt tillgängliga it-system och annan allmänt tillgänglig programvara,

- b) upprätthålla mekanismer som säkerställer integriteten för begäranden om deltagande och anbud, bland annat i fråga om fastställande av tidpunkten för mottagande och förhindrande av otillbörlig åtkomst, och
- c) använda elektroniska medel för information och kommunikation i samband med offentliggörande av meddelanden och upphandlingsdokument i upphandlingsförfaranden och, så långt det är praktiskt möjligt, för inlämning av anbud.

Genomförande av upphandling

5. En upphandlande enhet ska genomföra omfattad upphandling på ett transparent och opartiskt sätt som

- a) är förenligt med detta kapitel, med hjälp av metoderna öppen upphandling, selektiv upphandling eller begränsad upphandling,
- b) förhindrar intressekonflikter och korruption, i enlighet med den berörda partens lagstiftning.

Åtgärder mot korruption

6. Varje part ska säkerställa att den vidtagit lämpliga åtgärder för att förhindra korruption i samband med sin offentliga upphandling. Sådana åtgärder ska omfatta förfaranden för att permanent eller under viss tid utesluta leverantörer från en parts upphandling om de genom slutligt beslut av partens rättsliga myndigheter har befunnits skyldiga till bedrägliga eller andra olagliga beteenden i samband med offentlig upphandling på partens territorium. Varje part ska även säkerställa att den har strategier och förfaranden för att undanröja, så långt det är möjligt, eller hantera potentiella intressekonflikter hos aktörer som deltar i eller har inflytande över en upphandling.

Ursprungsregler

7. Ingen part får vid en offentlig upphandling som omfattas av detta kapitel tillämpa sådana ursprungsregler för varor importerade från eller tjänster tillhandahållna från den andra parten som avviker från de ursprungsregler som den parten tillämpar vid normal handel på import eller tillhandahållande av samma varor eller tjänster.

Förvägran av förmåner

8. En part får, efter förhandsanmälan och samråd, förvägra en tjänsteleverantör från den andra parten att omfattas av de förmåner som följer av detta kapitel, om parten konstaterar att tjänsten tillhandahålls av ett företag som inte bedriver någon betydande affärsverksamhet på någon av parternas territorium.

Motkrav

9. En part, inbegripet dess upphandlande enheter, får inte begära, beakta, införa eller genomdriva något motkrav med avseende på en omfattad upphandling.

Åtgärder som inte specifikt rör upphandling

10. Punkterna 2 och 3 ska inte tillämpas på

- a) tullar och andra avgifter, av vilket slag som helst, vid eller i samband med import,
- b) metoden för att ta ut dessa tullar och avgifter, och
- c) andra importbestämmelser eller importformaliteter samt sådana åtgärder som berör handeln med tjänster och som inte är åtgärder som reglerar omfattad upphandling.

ARTIKEL 21.5

Information om upphandlingssystemet

1. Varje part ska
 - a) omgående offentliggöra alla lagar och andra författningar, rättsliga avgöranden, administrativa avgöranden med allmän giltighet och standardkontraktsklausuler som föreskrivs i lagar eller andra författningar och som införlivas genom hänvisningar i meddelanden eller upphandlingsdokument om och förfaranden för omfattad upphandling, samt ändringar av dessa, i officiellt angivna elektroniska medier eller pappersmedier som har stor spridning och är lättillgängliga för allmänheten, och
 - b) på begäran ge förklaringar till dem till den andra parten.
2. Varje part ska i avsnitt I i bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) respektive 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) förteckna
 - a) de elektroniska medier eller pappersmedier där parten offentliggör den information som beskrivs i punkt 1 a,
 - b) de elektroniska medier eller pappersmedier där parten offentliggör de meddelanden som krävs enligt artiklarna 21.6, 21.8.9 och 21.15.2, och

c) den eller de webbplatser där parten offentliggör

i) dess upphandlingsstatistik som avses i artikel 21.15.4, eller

ii) sina meddelanden om tilldelade kontrakt i enlighet med artikel 21.15.6.

3. Varje part ska omgående till underkommittén för offentlig upphandling anmäla alla ändringar av dess information som förtecknas i avsnitt I i bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko).

ARTIKEL 21.6

Meddelanden

Meddelande om planerad upphandling

1. För varje omfattad upphandling ska en upphandlande enhet offentliggöra ett meddelande om planerad upphandling, utom under de omständigheter som beskrivs i artikel 21.12.

2. Om inte annat anges i detta kapitel, ska alla meddelanden om planerad upphandling innehålla följande uppgifter:

- a) Den upphandlande enhetens namn och adress, övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna kontakta enheten och få alla relevanta handlingar som gäller upphandlingen samt uppgift, i förekommande fall, om kostnad och betalningsvillkor för dem.
- b) En beskrivning av upphandlingen, inbegripet arten och mängden av de varor och tjänster som ska upphandlas eller, om mängden inte är känd, den uppskattade mängden.
- c) I samband med återkommande kontrakt, om möjligt en preliminär tidsplan för efterföljande meddelanden om planerad upphandling.
- d) En beskrivning av eventuella optioner.
- e) Tidsramen för leverans av varorna eller tjänsterna eller kontraktets löptid.
- f) Det valda upphandlingsförfarandet och huruvida det innefattar förhandlingar eller elektronisk auktion.
- g) I tillämpliga fall uppgifter om till vilken adress begäran om att få delta i upphandlingen ska ställas och sista inlämningsdag för begäran.

- h) Uppgifter om till vilken adress anbud ska lämnas in och sista inlämningsdag för anbud.
- i) Det eller de språk som anbudet eller begäran om deltagande får avfattas på, om de får avfattas på ett annat språk än ett officiellt språk i den part som den upphandlande enheten tillhör.
- j) En förteckning och kortfattad beskrivning av villkoren för leverantörernas deltagande, däribland eventuella krav på att vissa handlingar eller certifieringar måste lämnas in för att få delta, om inte dessa krav anges i de upphandlingsdokument som ställs till alla intresserade leverantörers förfogande samtidigt som meddelandet om planerad upphandling.
- k) Om den upphandlande enheten avser att i enlighet med artikel 21.8 välja ut ett begränsat antal behöriga leverantörer som inbjuds att lämna anbud, kriterierna för urvalet och, i tillämpliga fall, det högsta antalet leverantörer som kommer att tillåtas att lämna anbud.
- l) Information om att upphandlingen omfattas av detta kapitel.

Sammanfattning

3. För varje planerad upphandling ska den upphandlande enheten samtidigt med meddelandet om planerad upphandling offentliggöra en lättillgänglig sammanfattning på ett av WTO-språken.

Sammanfattningen ska innehålla åtminstone följande information:

- a) Uppgifter om vad som ska upphandlas.
- b) Den sista dagen för att lämna in anbud eller, i tillämpliga fall, den sista dagen för att lämna in begäran om deltagande i upphandlingen eller ansökan om att tas upp på en fleranvändningsförteckning.
- c) Den adress man kan vända sig till för att begära handlingar som gäller upphandlingen.

Meddelande om upphandlingsplaner

4. Upphandlande enheter uppmanas att så tidigt som möjligt varje räkenskapsår offentliggöra ett meddelande om sina framtida upphandlingsplaner (*meddelande om upphandlingsplaner*). Meddelandet om upphandlingsplaner bör innehålla uppgifter om vad som ska upphandlas och om det ungefärliga datum då man planerar att offentliggöra meddelanden om planerad upphandling eller den ungefärliga period under vilken upphandlingen kan komma att äga rum.

5. En upphandlande enhet som omfattas enligt avsnitten B eller C i bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) får använda ett meddelande om upphandlingsplaner som ett meddelande om planerad upphandling, förutsatt att meddelandet om upphandlingsplaner omfattar all den information enligt punkt 2 som är tillgänglig för den upphandlande enheten och en upplysning om att intresserade leverantörer bör uttrycka sitt intresse av att delta i upphandlingen till den upphandlande enheten.

Allmänna regler för meddelanden

6. Alla meddelanden om planerad upphandling, sammanfattningar och meddelanden om upphandlingsplaner ska vara direkt tillgängliga på elektronisk väg, kostnadsfritt och via en enda åtkomstpunkt online. Meddelanden får också offentliggöras i ett lämpligt pappersmedium som ska ha stor spridning och vara lättillgängligt för allmänheten, åtminstone till dess att den tidsfrist som anges i ett meddelande har löpt ut.

ARTIKEL 21.7

Villkor för deltagande

1. En upphandlande enhet ska begränsa eventuella villkor för deltagande i en upphandling till vad som är väsentligt för att säkerställa att leverantören har tillräcklig rättslig, ekonomisk, affärsmässig och teknisk kapacitet för att åta sig den aktuella upphandlingen.

2. Den upphandlande enhetens villkor för deltagande

- a) får inte innehålla krav på att en leverantör tidigare ska ha tilldelats ett eller flera kontrakt av en upphandlande enhet från en part för att få delta i upphandlingen,
- b) får innehålla krav på tidigare relevant erfarenhet om det är väsentligt för att uppfylla upphandlingsvillkoren, och
- c) får inte kräva någon tidigare erfarenhet på den partens territorium som ett villkor för upphandlingen.

3. Vid bedömningen av huruvida en leverantör uppfyller villkoren för deltagande ska den upphandlande enheten

- a) bedöma en leverantörs ekonomiska, affärsmässiga och tekniska kapacitet på grundval av dennes affärsverksamhet både inom och utanför territoriet för den part som den upphandlande enheten tillhör, och
- b) grunda sin bedömning på de villkor som enheten i förväg beskrivit i meddelanden om upphandling eller i upphandlingsdokument.

4. En part, inbegripet dess upphandlande enheter, får utesluta en leverantör om det finns belägg för exempelvis

- a) konkurs,
- b) oriktiga uppgifter,
- c) allvarliga eller varaktiga brister vid fullgörandet av väsentliga krav eller skyldigheter i tidigare kontrakt,
- d) slutgiltiga domar avseende grova brott eller andra allvarliga överträdelser enligt den partens lagstiftning,
- e) fel i yrkesutövningen samt ett agerande eller en underlåtelse som inverkar negativt på leverantörens affärsmässiga integritet, eller
- f) underlåtenhet att betala skatt.

ARTIKEL 21.8

Kvalificering av leverantörer

Registreringssystem och kvalifikationsförfaranden

1. En part, inbegripet dess upphandlande enheter, får ha ett system för registrering av leverantörer i vilket intresserade leverantörer måste registrera sig och lämna vissa uppgifter. I sådana fall ska parten säkerställa att intresserade leverantörer har full tillgång till information om registreringssystemet på elektronisk väg och närsomhelst under dess giltighetstid kan begära registrering. Den behöriga myndigheten ska inom en rimlig tidsperiod informera dem om beslutet att bevilja eller avslå en sådan begäran. Om begäran avslås ska beslutet vara vederbörligen motiverat.
2. Varje part ska säkerställa att
 - a) dess upphandlande enheter anstränger sig för att minimera skillnaderna mellan sina respektive kvalifikationsförfaranden, och
 - b) dess upphandlande enheter, om de använder sig av registreringssystem, anstränger sig för att minimera skillnaderna mellan sina respektive registreringssystem.
3. En part, inbegripet dess upphandlande enheter, får inte anta eller tillämpa ett registreringssystem eller kvalifikationsförfarande som har som syfte eller resultat att skapa onödiga hinder för deltagande av leverantörer från den andra parten i sin upphandling.

Selektiv upphandling

4. När en upphandlande enhet avser att använda sig av selektiv upphandling ska enheten
 - a) i meddelandet om planerad upphandling ta med åtminstone de uppgifter som anges i artikel 21.6.2 a, b, f, g, j, k och l och inbjuda leverantörer att lämna in en begäran om deltagande, och
 - b) senast när tidsfristen för att lämna in anbud börjar löpa, tillhandahålla åtminstone de uppgifter som avses i artikel 21.6.2 c, d, e, h och i till de behöriga leverantörer som meddelas i enlighet med artikel 21.10.3 b.
5. En upphandlande enhet ska låta alla behöriga leverantörer delta i en viss upphandling, såvida inte den upphandlande enheten i meddelandet om planerad upphandling anger att antalet leverantörer som kommer att få lämna in anbud är begränsat och vilka kriterier som tillämpas vid urvalet av dessa. En inbjudan att lämna in anbud ska ställas till tillräckligt många leverantörer för att säkerställa en effektiv konkurrens.
6. Om upphandlingsdokumenten inte görs tillgängliga för allmänheten från dagen för offentliggörandet av det meddelande som avses i punkt 4, ska den upphandlande enheten säkerställa att alla de behöriga leverantörer som valts ut i enlighet med punkt 5 får tillgång till dessa dokument samtidigt.

Fleranvändningsförteckningar

7. En upphandlande enhet får använda en fleranvändningsförteckning, förutsatt att ett meddelande med en inbjudan till intresserade leverantörer att ansöka om att tas upp på förteckningen årligen offentliggörs i ett sådant lämpligt medium som förtecknas i avsnitt I i bilagorna 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) och 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) och, om meddelandet offentliggörs på elektronisk väg, att det även görs tillgängligt fortlöpande.
8. Det meddelande som föreskrivs i punkt 7 ska innehålla följande:
- a) En beskrivning av de varor eller tjänster eller kategorier av dessa för vilka förteckningen kan användas.
 - b) De villkor för deltagande som leverantörerna ska uppfylla för att tas upp på förteckningen och de metoder som den upphandlande enheten använder för att kontrollera om en leverantör uppfyller villkoren.
 - c) Den upphandlande enhetens namn och adress samt andra uppgifter som behövs för att kontakta enheten och få alla relevanta handlingar som gäller förteckningen.
 - d) Uppgifter om fleranvändningsförteckningens giltighetstid och hur den förlängs eller upphör, eller, om ingen giltighetstid anges, uppgifter om hur meddelande kommer att lämnas om att användningen av förteckningen kommer att upphöra.
 - e) Information om att förteckningen kan användas för sådan upphandling som omfattas av detta kapitel.

9. Om en fleranvändningsförteckning kommer att gälla i högst tre år får en upphandlande enhet, trots vad som anges i punkt 7, offentliggöra det meddelande som avses i punkt 7 endast en gång, i början av förteckningens giltighetstid, förutsatt att meddelandet

- a) anger förteckningens giltighetstid och att inga fler meddelanden kommer att offentliggöras, och
- b) offentliggörs på elektronisk väg och görs tillgängligt fortlöpande under giltighetstiden.

10. En upphandlande enhet ska tillåta leverantörer att närsomhelst ansöka om att tas upp på en fleranvändningsförteckning och ska inom rimligt kort tid ta upp alla behöriga leverantörer på förteckningen.

11. Om en leverantör som inte är upptagen på en fleranvändningsförteckning lämnar in en begäran om deltagande i en upphandling som utgår från en fleranvändningsförteckning och lämnar alla handlingar som krävs inom den tidsfrist som anges i artikel 21.10.2, ska den upphandlande enheten behandla begäran. Den upphandlande enheten får inte utesluta leverantören från upphandlingen av det skälet att enheten inte har tillräckligt med tid för att behandla begäran, såvida inte enheten i exceptionella fall på grund av upphandlingens komplexitet inte hinner slutföra behandlingen av begäran inom tidsfristen för att lämna in anbud.

Andra enheter som avses i avsnitten B och C i bilagorna 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) och 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko)

12. En upphandlande enhet från en part som omfattas enligt avsnitten B eller C i bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) får använda ett meddelande med en inbjudan till leverantörer att ansöka om att tas upp på en fleranvändningsförteckning som ett meddelande om planerad upphandling, under förutsättning att

- a) meddelandet offentliggörs i enlighet med punkt 7 och innefattar de uppgifter som krävs enligt punkt 8, all den information enligt artikel 21.6.2 som är tillgänglig samt en upplysning om att det utgör ett meddelande om planerad upphandling eller att endast leverantörer på fleranvändningsförteckningen kommer att få ytterligare meddelanden om upphandling som omfattas av fleranvändningsförteckningen, och
- b) den upphandlande enheten omgående förser leverantörer som uttryckt sitt intresse av att delta i en viss upphandling med tillräckligt mycket information för att de ska kunna bedöma sitt intresse av att delta i upphandlingen, inbegripet de återstående uppgifter som krävs enligt artikel 21.6.2, i den mån de är tillgängliga.

13. En upphandlande enhet som omfattas enligt avsnitten B eller C i bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) får tillåta en leverantör som har ansökt om att tas upp på en fleranvändningsförteckning i enlighet med punkt 10 att lämna in anbud i en viss upphandling, om den upphandlande enheten har tillräckligt med tid för att undersöka om leverantören uppfyller villkoren för deltagande.

Information om den upphandlande enhetens beslut

14. En upphandlande enhet ska omgående underrätta de leverantörer som lämnat in en begäran om deltagande i en viss upphandling eller en ansökan om att tas upp på en fleranvändningsförteckning om sitt beslut i fråga om den inlämnade begäran eller ansökan.

15. Om en upphandlande enhet avslår en leverantörs begäran om deltagande i en upphandling eller ansökan om att tas upp på en fleranvändningsförteckning, eller inte längre erkänner en leverantör som behörig, eller stryker en leverantör från en fleranvändningsförteckning, ska den upphandlande enheten omgående underrätta leverantören och, på dennes begäran, omgående tillhandahålla en skriftlig förklaring av skälen till sitt beslut.

ARTIKEL 21.9

Tekniska specifikationer och upphandlingsdokument

Tekniska specifikationer

1. En upphandlande enhet får inte utarbeta, anta eller tillämpa tekniska specifikationer eller fastställa förfaranden för bedömning av överensstämmelse som har som syfte eller resultat att skapa onödiga hinder för handeln mellan parterna.

2. Vid fastställandet av tekniska specifikationer för de varor eller tjänster som upphandlas ska den upphandlande enheten i tillämpliga fall

- a) utforma de tekniska specifikationerna med hänvisning till prestanda och funktionella krav snarare än till formgivning eller beskrivande kännetecken, och
- b) grunda de tekniska specifikationerna på internationella standarder, om sådana finns, eller i annat fall på nationella tekniska föreskrifter, erkända nationella standarder eller byggnormer.

3. Om kriterier rörande formgivning eller beskrivande kännetecken används i de tekniska specifikationerna bör den upphandlande enheten i tillämpliga fall ange att den kommer att beakta anbud avseende likvärdiga varor eller tjänster som tydligt uppfyller kraven för upphandlingen genom att använda formuleringar som ”eller likvärdigt” i upphandlingsdokumenten.

4. En upphandlande enhet får i de tekniska specifikationerna inte ställa krav på eller hänvisa till särskilda varumärken, handelsnamn, patent, upphovsrätter, formgivningar eller typer, ett särskilt ursprung eller en särskild tillverkare eller leverantör, utom i de fall där det inte finns något annat sätt att beskriva kraven för upphandlingen tillräckligt exakt och klart, och förutsatt att den upphandlande enheten i upphandlingsdokumenten i så fall använder formuleringar som ”eller likvärdigt”.

5. Den upphandlande enheten får inte på ett sätt som har som effekt att hindra konkurrens begära eller ta emot råd som kan användas för att utarbeta eller anta en teknisk specifikation för en viss upphandling från personer som kan ha kommersiella intressen i upphandlingen.
6. En part får tillåta att dess upphandlande enheter beaktar miljörelaterade och sociala faktorer, förutsatt att de inte är diskriminerande och att de har koppling till kontraktsföremålet.
7. För tydlighetens skull påpekas att en part, inbegripet dess upphandlande enheter, i enlighet med denna artikel får utarbeta, anta eller tillämpa tekniska specifikationer för att främja bevarande av naturresurser eller skydda miljön.

Upphandlingsdokument

8. Den upphandlande enheten ska för leverantörer göra tillgängliga upphandlingsdokument som innehåller alla uppgifter de behöver för att utarbeta och lämna in väl underbyggda anbud. Om detta inte redan angetts i meddelandet om planerad upphandling ska upphandlingsdokumenten innehålla en fullständig beskrivning av
 - a) upphandlingen, inbegripet de upphandlade varornas eller tjänsternas art och mängd eller, om mängden inte är känd, den uppskattade mängden, samt alla krav som ska uppfyllas, inbegripet eventuella tekniska specifikationer, certifiering av bedömning av överensstämmelse, planer, ritningar eller instruktionsmaterial,

- b) alla eventuella villkor för leverantörernas deltagande, inbegripet en förteckning över information och dokument som leverantörerna ska tillhandahålla för att uppfylla villkoren för deltagande,
- c) alla utvärderingskriterier som den upphandlande enheten kommer att beakta vid kontraktstilldelningen och viktningen av dessa kriterier, utom i de fall där priset är det enda kriteriet,
- d) om den upphandlande enheten kommer att sköta upphandlingen på elektronisk väg, eventuella autentiserings- och krypteringskrav eller andra krav för inlämning av information på elektronisk väg,
- e) om den upphandlande enheten kommer att hålla en elektronisk auktion, de regler som ligger till grund för auktionen, inbegripet vilka delar av anbudet som har samband med utvärderingskriterierna,
- f) om anbudet kommer att öppnas offentligt, dag, tid och plats för öppnandet och i tillämpliga fall de personer som får närvara,
- g) övriga villkor, inbegripet betalningsvillkor och eventuella begränsningar av de medel med vars hjälp anbud får lämnas in, t.ex. på papper eller på elektronisk väg, och
- h) dagar för leverans av varor eller tillhandahållande av tjänster.

9. När en upphandlande enhet fastställer dagar för leverans av de varor eller tillhandahållande av de tjänster som upphandlas ska enheten ta hänsyn till sådana faktorer som upphandlingens komplexitet, omfattningen av förväntad underentreprenad och den tid som realistiskt krävs för att producera varorna, ta ut dem ur lager och transportera dem från leveransplatsen respektive att tillhandahålla tjänsterna.

10. De utvärderingskriterier som anges i meddelandet om planerad upphandling eller i upphandlingsdokumenten kan bland annat innefatta pris och andra kostnadsfaktorer, kvalitet, teknisk förtjänst, miljöegenskaper och leveransvillkor.

11. En upphandlande enhet ska omgående

- a) göra upphandlingsdokument tillgängliga, så att intresserade leverantörer får tillräckligt lång tid på sig att lämna in väl underbyggda anbud,
- b) på begäran tillhandahålla upphandlingsdokument till varje intresserad leverantör, och
- c) besvara alla skäliga förfrågningar om relevanta upplysningar som inges av intresserade eller deltagande leverantörer, förutsatt att dessa upplysningar inte ger leverantören någon fördel i förhållande till andra leverantörer.

Modifieringar

12. Om en upphandlande enhet före tilldelningen av ett kontrakt modifierar de kriterier eller krav som angetts i meddelandet om planerad upphandling eller i de upphandlingsdokument som lämnats till de deltagande leverantörerna, eller om den ändrar eller återutfärdar ett meddelande eller upphandlingsdokument, ska den skriftligen skicka alla sådana modifieringar eller det ändrade eller återutfärdade meddelandet eller de ändrade eller återutfärdade upphandlingsdokumenten

- a) till alla leverantörer som deltar vid tidpunkten för modifieringen, ändringen eller återutfärdandet, om den upphandlande enheten känner till vilka leverantörerna är, och i alla andra fall, på samma sätt som den ursprungliga informationen gjordes tillgänglig, och
- b) i tillräckligt god tid för att de berörda leverantörerna i tillämpliga fall ska hinna modifiera och på nytt lämna in sina ändrade anbud.

ARTIKEL 21.10

Tidsfrister

1. En upphandlande enhet ska, så långt det är förenligt med dess egna rimliga behov, ge leverantörerna tillräckligt med tid för att utarbeta och lämna in begäranden om deltagande och väl underbyggda anbud, och därvid beakta sådana faktorer som

- a) upphandlingens art och komplexitet,

- b) omfattningen av förväntad underentreprenad, och
- c) den tid det tar att befordra anbud på icke-elektronisk väg från orter i den andra parten eller på den upphandlande enhetens territorium i de fall där detta inte sker med elektroniska medel.

Tidsfristerna, inklusive eventuella förlängningar, ska vara desamma för alla intresserade eller deltagande leverantörer.

2. En upphandlande enhet som använder sig av selektiv upphandling ska fastställa att sista dag för att lämna in en begäran om deltagande i princip ska infalla tidigast 25 dagar räknat från den dag då meddelandet om planerad upphandling offentliggörs. Om det, i brådslande fall som vederbörligen styrks av den upphandlande enheten, inte är praktiskt möjligt att tillämpa en sådan tidsfrist, får tidsfristen förkortas till som minst tio dagar.

3. Med undantag för vad som föreskrivs i punkterna 4, 5, 7 och 8 ska en upphandlande enhet fastställa att sista dagen för att lämna in anbud ska infalla tidigast 40 dagar räknat från

- a) den dag då meddelandet om planerad upphandling offentliggörs, vid öppen upphandling, eller
- b) den dag då den upphandlande enheten vid selektiv upphandling meddelar leverantörerna att de kommer att bjudas in att lämna anbud, oavsett om den använder sig av en fleranvändningsförteckning eller inte.

4. En upphandlande enhet får förkorta den tidsfrist för att lämna in anbud som fastställts i enlighet med punkt 3 till som minst tio dagar i någon av följande situationer:

- a) Den upphandlande enheten har i enlighet med artikel 21.6.4 offentliggjort ett meddelande om upphandlingsplaner senast 40 dagar men tidigast tolv månader innan meddelandet om planerad upphandling offentliggörs, och meddelandet om upphandlingsplaner innehåller
 - i) en beskrivning av upphandlingen,
 - ii) ungefärliga slutdatum för inlämnande av anbud eller begäran om deltagande,
 - iii) en upplysning om att intresserade leverantörer bör uttrycka sitt intresse av att delta i upphandlingen till den upphandlande enheten,
 - iv) den adress från vilken handlingar som gäller upphandlingen kan fås, och
 - v) så mycket som finns tillgängligt av den information som krävs i meddelandet om planerad upphandling enligt artikel 21.6.2.
- b) I fråga om återkommande kontrakt har den upphandlande enheten i ett initialt meddelande om planerad upphandling uppgett att senare meddelanden kommer att ange tidsfrister för att lämna in anbud på grundval av denna punkt.

c) Ett brådskande fall, som vederbörligen styrks av den upphandlande enheten, gör att det inte är praktiskt möjligt att tillämpa den tidsfrist för att lämna in anbud som fastställts i enlighet med punkt 3.

5. En upphandlande enhet får förkorta den tidsfrist för att lämna in anbud som fastställts i enlighet med punkt 3 med fem dagar i var och en av följande situationer:

a) Meddelandet om planerad upphandling offentliggörs på elektronisk väg.

b) Alla upphandlingsdokument görs tillgängliga på elektronisk väg från och med den dag då meddelandet om planerad upphandling offentliggörs.

c) Den upphandlande enheten godtar att anbud lämnas in på elektronisk väg.

6. Vid tillämpning av punkt 5 jämförd med punkt 4 får den tidsfrist för att lämna in anbud som fastställts i enlighet med punkt 3 under inga omständigheter vara kortare än tio dagar, räknat från den dag då meddelandet om planerad upphandling offentliggörs.

7. Trots vad som anges i övriga bestämmelser i denna artikel får en upphandlande enhet som köper in handelsvaror eller handelstjänster, eller en kombination därav, förkorta den tidsfrist för att lämna in anbud som fastställts i enlighet med punkt 3 till som minst 13 dagar, om den samtidigt offentliggör både meddelandet om planerad upphandling och upphandlingsdokumenten på elektronisk väg. Om den upphandlande enheten dessutom godtar att anbud på handelsvaror eller handelstjänster lämnas in på elektronisk väg, får den förkorta den tidsfrist som fastställts i enlighet med punkt 3 till som minst tio dagar.

8. Om en upphandlande enhet som omfattas enligt avsnitt B eller C i bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) har valt ut alla eller ett begränsat antal behöriga leverantörer, får tidsfristen för att lämna in anbud fastställas genom ömsesidig överenskommelse mellan enheten och de utvalda leverantörerna. Om ingen överenskommelse nås får tidsfristen inte vara kortare än tio dagar.

ARTIKEL 21.11

Förhandling

1. En part får ge sina upphandlande enheter möjlighet att förhandla med leverantörer
 - a) om den upphandlande enheten, i det meddelande om planerad upphandling som krävs enligt artikel 21.6.2, uppgett att den har för avsikt att förhandla, eller
 - b) om utvärderingen visar att inget av anbuden är det uppenbart mest fördelaktiga enligt de särskilda utvärderingskriterier som fastställts i meddelandet om planerad upphandling eller i upphandlingsdokumenten.

2. En upphandlande enhet ska

- a) säkerställa att uteslutning av leverantörer som deltar i förhandlingarna sker i enlighet med de utvärderingskriterier som fastställts i meddelandet om planerad upphandling eller i upphandlingsdokumenten, och
- b) när förhandlingarna avslutats, fastställa en gemensam tidsfrist för återstående deltagande leverantörer att lämna in nya eller reviderade anbud.

ARTIKEL 21.12

Begränsad upphandling

1. Under förutsättning att detta inte sker i syfte att undvika konkurrens mellan leverantörer eller på ett sätt som diskriminerar leverantörer från den andra parten eller skyddar inhemska leverantörer, får en upphandlande enhet använda sig av begränsad upphandling och välja att inte tillämpa artiklarna 21.6–21.8, 21.9.8–21.9.12 och artiklarna 21.10, 21.11, 21.13 och 21.14 under någon av följande omständigheter:

- a) Förutsatt att kraven i upphandlingsdokumenten inte modifieras väsentligt, om
 - i) inga anbud lämnats in eller inga leverantörer har begärt att få delta,

- ii) inga inlämnade anbud uppfyller de grundläggande kraven i upphandlingsdokumenten,
 - iii) inga leverantörer uppfyller villkoren för deltagande, eller
 - iv) de inlämnade anbuden har tillkommit genom anbudskartell.
- b) Om varorna eller tjänsterna bara kan levereras av en viss leverantör och det inte finns några rimliga alternativ eller rimliga ersättningsvaror eller ersättningstjänster därför att
- i) upphandlingen gäller ett konstverk,
 - ii) det föreligger patentskydd, upphovsrätt eller andra ensamrätter, eller
 - iii) det saknas konkurrens av tekniska skäl.
- c) Vid leveranser från den ursprungliga leverantören av kompletterande varor eller tjänster som inte ingick i den ursprungliga upphandlingen, om ett byte av leverantör för dessa kompletterande varor eller tjänster
- i) inte kan ske av ekonomiska eller tekniska skäl såsom krav på utbytbarhet eller interoperabilitet med befintlig utrustning eller programvara eller befintliga tjänster eller installationer som upphandlats vid den ursprungliga upphandlingen, och

- ii) skulle medföra betydande olägenheter eller betydligt större kostnader för den upphandlande enheten.
- d) Om det är absolut nödvändigt, på grund av extrem brådska till följd av händelser som inte kunnat förutses av den upphandlande enheten och varorna eller tjänsterna inte kan levereras i tid med hjälp av öppen upphandling eller selektiv upphandling.
- e) Om varor köps på en råvarumarknad.
- f) Om en upphandlande enhet upphandlar en prototyp eller en första vara eller tjänst som utvecklas på dess begäran i samband med och för ett särskilt kontrakt för forsknings-, experiment-, studie- eller nyutvecklingsändamål.

Nyutveckling av en första vara eller tjänst får inbegripa begränsad produktion eller leverans för att också resultaten av fälttester ska bli tillgängliga och för att visa att varan eller tjänsten lämpar sig för produktion eller leverans i stora kvantiteter med godtagbar kvalitet, men inbegriper inte produktion eller leverans i stora kvantiteter i syfte att pröva kommersiell gångbarhet eller för att återvinna forsknings- och utvecklingskostnader.

- g) Om det rör sig om inköp till exceptionellt gynnsamma villkor som enbart uppstår på mycket kort sikt i samband med en icke sedvanlig avyttring, t.ex. vid likvidation, tvångsförvaltning eller konkurs, och inte om rutininköp från regelbundna leverantörer.
- h) Om ett kontrakt tilldelas en vinnare av en projekttävling, förutsatt
 - i) att tävlingen organiseras på ett sätt som är förenligt med principerna i detta kapitel, i synnerhet med avseende på offentliggörande av ett meddelande om planerad upphandling, och
 - ii) att deltagarnas projekt bedöms av en oberoende jury med syftet att vinnaren tilldelas ett projektkontrakt.

2. En upphandlande enhet ska utarbeta en skriftlig rapport om varje kontrakt som tilldelats enligt punkt 1. Rapporten ska innehålla den upphandlande enhetens namn, värdet och typen av varor eller tjänster som upphandlats och en redogörelse för de omständigheter och villkor som beskrivs i punkt 1 och som motiverat användningen av begränsad upphandling.

ARTIKEL 21.13

Elektroniska auktioner

När en upphandlande enhet avser att genomföra en omfattad upphandling med hjälp av en elektronisk auktion ska den, innan den elektroniska auktionen inleds, tillhandahålla varje deltagare

- a) den automatiska utvärderingsmetod, däribland den matematiska formeln, som utgående från utvärderingskriterierna i upphandlingsdokumenten kommer att användas vid den automatiska rangordningen eller vid en ändring av rangordningen under auktionen,
- b) resultatet av en eventuell första utvärdering av de olika delarna i deltagarens anbud i sådana fall där kontraktet kommer att tilldelas på grundval av det mest fördelaktiga anbudet, och
- c) all annan relevant information om genomförandet av auktionen.

ARTIKEL 21.14

Behandling av anbud och tilldelning av kontrakt

Behandling av anbud

1. Den upphandlande enheten ska ta emot, öppna och behandla alla anbud i enlighet med förfaranden som garanterar att upphandlingsprocessen är rättvis och opartisk samt att anbuden behandlas konfidentiellt.
2. Om den upphandlande enheten ger en leverantör möjlighet att rätta till oavsiktliga formfel under tiden från anbudens öppnande till dess att kontraktet tilldelas, ska den upphandlande enheten ge alla deltagande leverantörer samma möjlighet.

Tilldelning av kontrakt

3. För att kunna antas ska anbud lämnas in skriftligen och ska vid tidpunkten för öppnandet uppfylla de grundläggande krav som ställs i meddelandena och upphandlingsdokumenten och vara inlämnade av en leverantör som uppfyller villkoren för deltagande.

4. Såvida inte den upphandlande enheten beslutar att det inte ligger i allmänhetens intresse att tilldela ett kontrakt, ska enheten tilldela kontraktet till den leverantör som den bedömer vara i stånd att uppfylla kontraktsvillkoren och som, uteslutande på grundval av de utvärderingskriterier som angetts i meddelandena och upphandlingsdokumenten, har lämnat in

- a) det mest fördelaktiga anbudet, eller
- b) det lägsta anbudet, om priset är det enda tilldelningskriteriet.

5. Om den upphandlande enheten får ett anbud till ett pris som i förhållande till övriga inlämnade anbud ligger onormalt lågt, får den hos leverantören verifiera att denne uppfyller villkoren för deltagande och är i stånd att uppfylla kontraktsvillkoren.

6. Den upphandlande enheten får inte använda optioner, avbryta en upphandling eller modifiera tilldelade kontrakt på ett sätt som kringgår skyldigheterna enligt detta kapitel.

7. Varje part får föreskriva att en frysningsperiod generellt ska gälla, från det att kontraktet tilldelas till dess att det ingås, för att ge anbudsgivare vars anbud inte antagits tillräcklig tid att gå igenom och begära överprövning av tilldelningsbeslutet.

ARTIKEL 21.15

Transparens avseende upphandlingsinformation

Information till leverantörer

1. Den upphandlande enheten ska omgående och, på en leverantörs begäran skriftligen, informera deltagande leverantörer om sina beslut om tilldelning av kontrakt. Om inte annat följer av artikel 21.16.2 och 21.16.3 ska en upphandlande enhet på begäran ge en leverantör, vars anbud inte antagits, sina skäl till att detta anbud inte valdes och information om de relativa fördelarna med anbudet från den leverantör som tilldelats kontraktet.

Offentliggörande av information om tilldelade kontrakt

2. En upphandlande enhet ska offentliggöra ett meddelande i ett sådant lämpligt pappersmedium eller elektroniskt medium som förtecknas i avsnitt I i bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) inom 72 dagar från tilldelningen av varje kontrakt som omfattas av detta kapitel. Om den upphandlande enheten endast offentliggör meddelandet i ett elektroniskt medium ska uppgifterna finnas lättillgängliga under en rimlig tidsperiod. Meddelandet ska innehålla åtminstone

a) en beskrivning av de varor eller tjänster som upphandlats,

- b) den upphandlande enhetens namn och adress,
- c) namn på och adress till den leverantör som tilldelats kontraktet,
- d) värdet på det antagna anbudet eller på det högsta och lägsta anbud som beaktades vid kontraktstilldelningen,
- e) uppgifter om tilldelningsdatum, och
- f) uppgifter om vilket upphandlingsförfarande som använts och, om begränsad upphandling tillämpats i enlighet med artikel 21.12, en beskrivning av de omständigheter som gav skäl till detta.

Bevarande av handlingar, rapporter och elektronisk spårbarhet

3. En upphandlande enhet ska under en tid av minst tre år från den dag då den tilldelar ett kontrakt, bevara

- a) handlingar och rapporter från upphandlingsförfaranden och kontraktstilldelningar som rör omfattad upphandling, inklusive de rapporter som krävs enligt artikel 21.12, och
- b) uppgifter som säkerställer att genomförandet av en omfattad upphandling är vederbörligen spårbart i de fall den har skett på elektronisk väg.

Utbyte av statistik

4. Varje part ska samla in och på årsbasis utbyta statistik om dess omfattade upphandling enligt detta kapitel¹³. Dessa statistiska rapporter ska, när det gäller kontrakt som tilldelats av alla upphandlande enheter från den berörda parten som omfattas enligt detta kapitel, innehålla statistik över det beräknade värdet av de kontrakt som tilldelats vid omfattad upphandling, totalt och fördelat på kategorier av upphandlande enheter.

5. I den utsträckning sådana uppgifter är tillgängliga ska varje part tillhandahålla statistik över ursprungslandet för de produkter och tjänster som upphandlats av dess upphandlande enheter. För att säkerställa att sådan statistik är jämförbar ska den underkommitté för offentlig upphandling som inrättas i enlighet med artikel 21.19 utfärda riktlinjer för de metoder som ska användas. För att säkerställa en ändamålsenlig övervakning av upphandling som omfattas av detta kapitel får Gemensamma rådet besluta att ändra kraven i punkt 4.

6. Om en part kräver att meddelanden om tilldelade kontrakt ska offentliggöras elektroniskt i enlighet med punkt 2 och om sådana meddelanden är tillgängliga för allmänheten via en enda databas i en form som medger analys av de kontrakt som tilldelats, behöver parten inte rapportera till underkommittén för offentlig upphandling utan kan tillhandahålla en länk till webbplatsen samt de eventuella instruktioner som behövs för att få tillgång till och använda uppgifterna.

¹³ Det första informationsutbytet ska äga rum ett år efter det att detta avtal trätt i kraft.

ARTIKEL 21.16

Utlämnande av information

Information till parterna

1. En part ska på den andra partens begäran omgående tillhandahålla all information som är nödvändig för att avgöra om en omfattad upphandling har genomförts på ett rättvist och opartiskt sätt och i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel, inbegripet information om vad som utmärker det antagna anbudet och om dess relativa fördelar. Den part som tar emot informationen får inte lämna ut denna information till någon leverantör om detta skulle motverka konkurrensen vid framtida upphandlingar, utan att först inhämta samtycke från den part som tillhandahöll informationen.

Icke-utlämnande av information

2. Trots vad som anges i övriga bestämmelser i detta kapitel får en part, inbegripet dess upphandlande enheter, inte ge någon specifik leverantör uppgifter som skulle kunna motverka en rättvis konkurrens mellan leverantörer.

3. Ingenting i detta kapitel ska tolkas som att det ålägger en part, inbegripet dess upphandlande enheter, myndigheter och överprövningsorgan, att lämna ut konfidentiell information i fall där ett utlämnande

a) skulle försvåra kontrollen av lagstiftningens efterlevnad,

- b) skulle kunna motverka en rättvis konkurrens mellan leverantörer,
- c) skulle skada vissa personers berättigade kommersiella intressen, inbegripet skyddet av immateriella rättigheter, eller
- d) på annat sätt skulle strida mot allmänhetens intresse.

ARTIKEL 21.17

Inhemska överprövningsförfaranden

1. Varje part ska sörja för att det finns snabba, ändamålsenliga, transparenta och icke-diskriminerande administrativa eller rättsliga överprövningsförfaranden så att leverantörer som har eller har haft ett intresse i en omfattad upphandling kan begära överprövning med hänvisning till
 - a) en överträdelse av bestämmelserna i detta kapitel, eller
 - b) underlåtenhet att följa de åtgärder som en part antagit för att genomföra detta kapitel, om leverantören enligt partens lagstiftning inte har direkt rätt att begära överprövning av huruvida bestämmelserna i detta kapitel överträtts.

Förfarandereglerna för samtliga överprövningar ska vara skriftliga och göras allmänt tillgängliga.

2. Vid invändning från en leverantör som har eller har haft ett intresse i en omfattad upphandling med hänvisning till en sådan överträdelse eller underlåtenhet som avses i punkt 1, ska den part till vilken den upphandlande enhet som gjort den omfattade upphandlingen tillhör uppmana den upphandlande enheten och leverantören att försöka lösa tvisten genom samråd. Den upphandlande enheten ska opartiskt och utan dröjsmål handlägga alla invändningar på ett sätt som inte skadar leverantörens deltagande i pågående eller framtida upphandling eller dennes rätt att begära korrigerande åtgärder i enlighet med det administrativa eller rättsliga överprövningsförfarandet.
3. Varje leverantör ska få en tillräcklig tidsfrist för att förbereda och lämna in en begäran om överprövning, och tidsfristen måste vara minst tio dagar räknat från den tidpunkt då leverantören fick eller rimligen borde ha fått kännedom om de omständigheter som ligger till grund för begäran.
4. Varje part ska fastställa eller utse minst en opartisk administrativ eller rättslig myndighet som är oberoende av dess upphandlande enheter och som ska ta emot och behandla en begäran om överprövning från leverantörer i samband med en omfattad upphandling.
5. När ett annat organ än den myndighet som avses i punkt 4 gör en första överprövning, ska parten säkerställa att leverantören har möjlighet att överklaga det första beslutet till en opartisk administrativ eller rättslig myndighet som är oberoende av den upphandlande enhet vars upphandling är föremål för överprövning.

6. Varje part ska säkerställa att beslut av ett överprövningsorgan som inte är en domstol kan bli föremål för domstolsprövning eller att organet tillämpar förfaranden som innebär att
- a) den upphandlande enheten ska besvara begäran om överprövning skriftligen och lämna ut alla relevanta handlingar till överprövningsorganet,
 - b) parterna i förfarandet ska ha rätt att bli hörda innan överprövningsorganet fattar beslut avseende begäran om överprövning,
 - c) parterna i förfarandet ska ha rätt att låta sig företrädas och åtföljas av biträde,
 - d) parterna i förfarandet får tillträde till alla förhandlingar,
 - e) parterna i förfarandet ska ha rätt att begära att förhandlingarna ska vara offentliga och att vittnen får delta, och
 - f) överprövningsorganet ska fatta sina beslut eller rekommendationer skriftligen och utan dröjsmål och ange en förklaring av grunden till varje beslut eller rekommendation.

7. Varje part ska anta eller bibehålla förfaranden som säkerställer snabba interimistiska åtgärder för att upprätthålla leverantörens möjlighet att delta i upphandlingen. Sådana interimistiska åtgärder kan få till följd att upphandlingsprocessen upphävs tillfälligt. Det får i förfarandena föreskrivas att hänsyn får tas till negativa konsekvenser som är av överordnad betydelse för berörda intressen, bland annat allmänhetens intresse, när beslut ska fattas om huruvida interimistiska åtgärder ska tillämpas. Eventuella skäl till att inte agera ska anges skriftligen.

8. Varje part ska anta eller bibehålla förfaranden som föreskriver korrigerande åtgärder eller kompensation av åsamkad förlust eller skada, om ett överprövningsorgan konstaterar att det förekommit en sådan överträdelse eller underlåtenhet som avses i punkt 1. Kompensationen av åsamkad förlust eller skada får begränsas till antingen kostnaderna för att utarbeta anbudet eller till kostnaderna för begäran om överprövning, eller bådadera.

ARTIKEL 21.18

Ändringar och rättelser av omfattningen

1. Europeiska unionen får ändra eller rätta bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) och Mexiko får ändra eller rätta bilaga 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko).

Ändringar

2. Om en part har för avsikt att ändra bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) respektive 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) ska den parten

- a) skriftligen anmäla det till den andra parten, och
- b) i anmälan föreslå den andra parten lämpliga kompenserande justeringar för att bibehålla en nivå av omfattning som är jämförbar med den som rådde före ändringen.

3. Trots vad som anges i punkt 2 b behöver en part inte tillhandahålla kompenserande justeringar om ändringen omfattar en upphandlande enhet över vilken parten i praktiken har avskaffat sin kontroll eller sitt inflytande. Offentlig kontroll eller offentligt inflytande över upphandlande enheters omfattade upphandling vilka omfattas enligt avsnitt C i bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller enligt varje delstats delförteckning 2 i avsnitt B eller avsnitt C i bilaga 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) presumeras ha avskaffats i praktiken om den upphandlande enheten är konkurrensutsatt på marknader med fritt tillträde.

4. Den andra parten får invända mot en föreslagen ändring som anmälts i enlighet med punkt 2, om den bestrider att

- a) en justering som föreslås enligt punkt 2 b är tillräcklig för att bibehålla en nivå som är jämförbar med den befintliga omfattning som föreskrivs i detta kapitel,

- b) ändringen avser en upphandlande enhet över vilken parten i praktiken har avskaffat sin kontroll eller sitt inflytande i enlighet med punkt 3.

Invändningen ska göras skriftligen inom 45 dagar från mottagandet av den anmälan som avses i punkt 2 a, och i annat fall ska parten anses ha godtagit justeringen eller ändringen, inbegripet vid tillämpning av kapitel 31 (Tvistlösning).

Rättelser

5. Följande ändringar av bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) ska anses som rättelser av rent formellt slag, förutsatt att de inte påverkar den befintliga omfattning som föreskrivs i detta kapitel:

- a) En ändring av en upphandlande enhets namn.
- b) b) En sammanslagning av två eller flera enheter som omfattas enligt avsnitten A–C i bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko).
- c) En uppdelning av en enhet som omfattas enligt avsnitten A–C i bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) i två eller flera enheter som alla läggs till de upphandlande enheter som omfattas enligt samma avsnitt i bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko).

6. Varje part ska vart tredje år efter detta avtals ikraftträdande till den andra parten anmäla föreslagna rättelser av bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko).

7. En part får underrätta den andra parten om invändningar mot en föreslagen rättelse inom 45 dagar efter mottagandet av anmälan. Om en part inger en invändning, ska den motivera varför den anser att den föreslagna rättelsen inte är en ändring enligt punkt 5 och beskriva effekten av den föreslagna rättelsen på den omfattning som föreskrivs i detta kapitel. Om ingen skriftlig invändning görs inom 45 dagar efter dagen för mottagandet av anmälan, ska den andra parten anses ha godtagit den föreslagna rättelsen.

Samråd och tvistlösning

8. Om den andra parten invänder mot en föreslagen ändring eller rättelse, ska parterna försöka lösa frågan genom samråd. Om ingen överenskommelse nås inom 60 dagar efter dagen för mottagandet av invändningen, får den part som vill ändra eller rätta bilaga 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) eller bilaga 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko) hänskjuta frågan till tvistlösning enligt kapitel 31 (Tvistlösning). Den föreslagna ändringen eller rättelsen ska få verkan först när båda parterna har enats eller om så föreskrivs i ett avgörande av en panel i en slutlig rapport i enlighet med artikel 31.13 (Slutlig rapport).

ARTIKEL 21.19

Underkommittén för offentlig upphandling

Den underkommitté för offentlig upphandling som inrättas i enlighet med artikel 1.10 (Underkommittéer och andra organ i del III i detta avtal) ska behandla frågor som rör genomförandet och tillämpningen av detta kapitel, såsom

- a) ändring av bilagorna 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) och 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko),
- b) utarbetande för Gemensamma rådet av beslut om ändring av bilagorna 21-A (Omfattad upphandling i Europeiska unionen) och 21-B (Omfattad upphandling i Mexiko),
- c) frågor om offentlig upphandling som rör detta kapitel och som en part hänskjuter till kommittén, och
- d) övriga frågor som rör tillämpningen av detta kapitel.

KAPITEL 22

STATSÄGDA FÖRETAG, FÖRETAG SOM BEVILJATS SÄRSKILDA RÄTTIGHETER ELLER PRIVILEGIER OCH UTSEDDA MONOPOL

ARTIKEL 22.1

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

- a) *konsensusöverenskommelse*: den överenskommelse om riktlinjer för statsstödda exportkrediter som utarbetats inom ramen för OECD eller någon annan överenskommelse som ersätter denna, oavsett om den utarbetats inom ramen för OECD eller inte, och som antagits av minst tolv ursprungliga WTO-medlemmar som var parter i konsensusöverenskommelsen den 1 januari 1979.
- b) *kommersiell verksamhet*: en verksamhet som utmynnar i framställning av en vara eller tillhandahållande av en tjänst som ska säljas på en relevant marknad i mängder och till priser som fastställs av ett företag utifrån villkoren för utbud och efterfrågan och där verksamheten bedrivs i vinstsyfte¹⁴.

¹⁴ För tydlighetens skull påpekas att följande verksamheter som bedrivs av ett företag inte omfattas: a) verksamhet som bedrivs utan vinstsyfte, eller b) verksamhet som bedrivs på kostnadstäckningsbasis.

- c) *affärsmässiga överväganden*: överväganden avseende pris, kvalitet, tillgänglighet, säljbarhet, transport och andra villkor för köp eller försäljning eller andra faktorer som normalt beaktas när privata företag som drivs enligt marknadsekonomiska principer i den berörda branschen fattar affärsmässiga beslut.
- d) *utse*: att inrätta eller godkänna ett monopol, eller att utvidga omfattningen av ett monopol till ytterligare en vara eller tjänst.
- e) *utsett monopol*: en offentlig eller privat enhet, inbegripet konsortier och statliga organ, som på en relevant marknad inom en parts territorium utses som enda leverantör eller köpare av en vara eller tjänst, vilket inte omfattar en enhet som med ensamrätt har beviljats en immateriell rättighet enbart på grund av beviljandet¹⁵.
- f) *företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier*: ett offentligt eller privat företag, inklusive ett dotterföretag, som en part rättsligt eller faktiskt har beviljat särskilda rättigheter eller privilegier; särskilda rättigheter eller privilegier föreligger om en part utser, eller begränsar det antal, företag som tillåts tillhandahålla en vara eller en tjänst enligt kriterier som inte är objektiva, proportionerliga och icke-diskriminerande, och därigenom väsentligt påverkar andra företags möjligheter att tillhandahålla samma vara eller tjänst i samma geografiska område till väsentligen likvärdiga villkor.

¹⁵ För tydlighetens skull påpekas att detta kapitel inte är tillämpligt på naturliga monopol, såvida de inte har utsetts i den mening som avses i led d.

- g) *finansinstitut* och *finansiell tjänst*: samma betydelse som i artikel 18.1 (Definitioner).
- h) *tjänst som tillhandahålls i samband med myndighetsutövning*: en tjänst som tillhandahålls i samband med utövandet av statliga befogenheter enligt definitionen i Gats och, om tillämpligt, i bilagan om finansiella tjänster till Gats¹⁶.
- i) *statsägt företag*: ett företag som ägs eller kontrolleras av en part¹⁷.

ARTIKEL 22.2

Delegerad befogenhet

Om inte annat anges i detta avtal ska varje part säkerställa att alla aktörer, däribland statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol, till vilka en part delegerat tillsynsrelaterad, administrativ eller annan myndighetsutövande befogenhet agerar i enlighet med partens skyldigheter enligt detta avtal vid utövandet av denna befogenhet.

¹⁶ För tydlighetens skull påpekas att tjänster som tillhandahålls i samband med myndighetsutövning omfattar tjänster som tillhandahålls av en centralbank, en monetär myndighet, ett finansiellt tillsynsorgan eller en resolutionsmyndighet i en part.

¹⁷ Vid fastställandet av ägande eller kontroll ska alla relevanta rättsliga och faktiska omständigheter granskas från fall till fall.

ARTIKEL 22.3

Tillämpningsområde

1. Detta kapitel är tillämpligt på statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol som bedriver kommersiell verksamhet. Om ett statsägt företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller utsett monopol kombinerar kommersiell och icke-kommersiell verksamhet¹⁸ omfattas endast den kommersiella verksamheten av detta kapitel.
2. Detta kapitel ska inte tillämpas på
 - a) statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol när de agerar som upphandlande enheter som genomför omfattad upphandling enligt definitionen i artikel 21.1 c (Definitioner),
 - b) tjänster som tillhandahålls i samband med myndighetsutövning,

¹⁸ Detta innebär utförande av ett legitimt uppdrag att tillhandahålla allmännyttiga tjänster.

- c) verksamheter som bedrivs av
- i) ett finansinstitut eller annan juridisk person som ägs eller kontrolleras av en part och som har etablerats eller drivs tillfälligt och uteslutande för resolutionsändamål¹⁹,
 - ii) ett offentligt organ, inbegripet ett offentligt förvaltningsorgan, som, enbart i enlighet med ett uppdrag att tillhandahålla allmännyttiga tjänster som syftar till att bidra till en balanserad och störningsfri utveckling inom den berörda parten, tillhandahåller finansiella tjänster för den partens räkning eller med dess garanti eller med användning av dess finansiella resurser, och
 - iii) ett offentligt organ i enlighet med ett uppdrag att tillhandahålla allmännyttiga tjänster avseende ett lagstadgat system för social trygghet eller allmänna pensionssystem, och
- d) statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol om, vid den tidpunkt då tröskelvärdet fastställs, de årliga intäkterna från den kommersiella verksamheten under något av de tre föregående räkenskapsåren understeg 200 miljoner särskilda dragningsrätter.

¹⁹ För tydlighetens skull påpekas a) att begreppet *resolution* ska tolkas i enlighet med lagstiftningen i den part där finansinstitutet eller den andra juridiska personen har etablerats, och b) att finansinstitutet eller den andra juridiska personen inte ska bedriva någon kommersiell verksamhet som inte har direkt samband med dess resolutionsändamål.

3. Artikel 22.6 ska inte tillämpas på ett tillhandahållande av finansiella tjänster av ett statsägt företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller utsett monopol som sker på offentligt uppdrag, om detta tillhandahållande av finansiella tjänster

- a) stöder export eller import, under förutsättning att tjänsterna
 - i) inte är avsedda att ersätta kommersiell finansiering, eller
 - ii) erbjuds på villkor som inte är gynnsammare än de som skulle kunna erhållas för jämförbara finansiella tjänster på den kommersiella marknaden²⁰,
- b) stöder privata investeringar utanför partens territorium, under förutsättning att tjänsterna
 - i) inte är avsedda att ersätta kommersiell finansiering, eller
 - ii) erbjuds på villkor som inte är gynnsammare än de som skulle kunna erhållas för jämförbara finansiella tjänster på den kommersiella marknaden, eller

²⁰ Om inga jämförbara finansiella tjänster erbjuds på den kommersiella marknaden gäller följande: a) Vid tillämpning av leden a ii och b ii får det statsägda företaget vid behov förlita sig på tillgänglig bevisning för att fastställa ett riktmärke för de villkor på vilka sådana tjänster skulle erbjudas på den kommersiella marknaden. b) Vid tillämpning av leden a i och b i ska tillhandahållandet av de finansiella tjänsterna inte anses syfta till att ersätta kommersiell finansiering.

- c) erbjuds på villkor som är förenliga med konsensusöverenskommelsen, förutsatt att detta ingår i konsensusöverenskommelsens tillämpningsområde.
4. Artikel 22.6 ska inte tillämpas på de sektorer som anges i artikel 10.5.2 c–e (Tillämpningsområde).
5. Artikel 22.6 ska inte tillämpas i den utsträckning som en parts statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller utsedda monopol köper eller säljer varor eller tjänster i enlighet med
- a) en befintlig icke-överensstämmande åtgärd som parten bibehåller, fortsätter att tillämpa, förnyar eller ändrar i enlighet med artiklarna 10.12 (Icke-överensstämmande åtgärder och undantag), 11.8 (Icke-överensstämmande åtgärder och undantag) eller 18.12 (Förbehåll och icke-överensstämmande åtgärder) enligt bilaga I (Befintliga åtgärder) och avsnitt B i bilaga VI (Finansiella tjänster), eller
- b) en icke-överensstämmande åtgärd som parten antar eller bibehåller för sektorer, delsektorer eller verksamheter i enlighet med artiklarna 10.12 (Icke-överensstämmande åtgärder och undantag), 11.8 (Icke-överensstämmande åtgärder och undantag) eller 18.12 (Förbehåll och icke-överensstämmande åtgärder) enligt bilaga II (Framtida åtgärder) och avsnitt B (Framtida åtgärder) i bilaga VI (Finansiella tjänster).

6. Parterna är överens om att en åtgärd som antas eller bibehålls enligt bilaga 22-A (Mexikos icke-överensstämmande verksamhet), eller som är undantagen från tillämpningsområdet för detta kapitel, får bibehållas under förutsättning att en sådan åtgärd, i den mån den omfattas av WTO-avtalet, tillämpas i enlighet med rättigheterna och skyldigheterna för den part som vidtar sådana åtgärder enligt WTO-avtalet²¹.

ARTIKEL 22.4

Icke-överensstämmande verksamhet

Artikel 22.6 ska inte tillämpas på icke-överensstämmande verksamhet som bedrivs av statsägda företag eller utsedda monopol enligt förteckningen i bilaga 22-A (Mexikos icke-överensstämmande verksamhet) i enlighet med villkoren i den bilagan.

²¹ För tydlighetens skull påpekas att det enda forumet för att avgöra om en parts åtgärd tillämpas i enlighet med den partens rättigheter och skyldigheter enligt WTO-avtalet är tvistlösningsmekanismen enligt överenskommelsen om tvistlösning.

ARTIKEL 22.5

Allmänna bestämmelser

1. Utan att det påverkar varje parts rättigheter och skyldigheter enligt detta kapitel ska ingenting i detta kapitel tolkas som ett hinder mot att en part etablerar eller bibehåller ett statsägt företag, beviljar ett företag särskilda rättigheter eller privilegier eller utser eller bibehåller ett monopol.
2. En part ska inte begära att ett statsägt företag, ett företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller ett utsett monopol ska agera på ett sätt som är oförenligt med detta kapitel eller uppmuntra sådana företag eller monopol att agera på ett sådant sätt.

ARTIKEL 22.6

Icke-diskriminerande behandling och affärsmässiga överväganden

1. Varje part ska säkerställa att vart och ett av dess statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol när de bedriver kommersiell verksamhet
 - a) agerar i enlighet med affärsmässiga överväganden vid köp eller försäljning av en vara eller tjänst, utom när detta görs i syfte att fullgöra krav som följer av ett uppdrag att tillhandahålla allmännyttiga tjänster som inte är oförenligt med led b eller c,

b) vid köp av en vara eller en tjänst

- i) medger en vara eller en tjänst som tillhandahålls av ett företag från den andra parten en behandling som inte är mindre gynnsam än den som medges en likadan vara eller tjänst som tillhandahålls av partens egna företag, och
- ii) medger en vara eller en tjänst som tillhandahålls av ett företag som är en omfattad investering i den mening som avses i artikel 10.1.1 c (Definitioner) på partens territorium en behandling som inte är mindre gynnsam än den som medges en likadan vara eller tjänst som tillhandahålls av partens egna företag på den relevanta marknaden på partens territorium, och

c) vid försäljning av en vara eller en tjänst

- i) medger ett företag från den andra parten en behandling som inte är mindre gynnsam än den som medges partens egna företag, och
- ii) medger ett företag som är en omfattad investering i den mening som avses i artikel 10.1.1 c (Definitioner) på partens territorium en behandling som inte är mindre gynnsam än den som medges partens egna företag på den relevanta marknaden på partens territorium²².

²² För tydlighetens skull påpekas att denna artikel inte ska tillämpas på sådana köp och försäljningar av andelar, aktier eller andra former av eget kapital som ett statsägt företag, ett företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller ett utsett monopol gör när det gäller dess kapitalandel i ett annat företag.

2. Under förutsättning att andra villkor eller en vägran enligt nedan är förenliga med affärsrättssliga överväganden ska punkt 1 inte hindra statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller utsedda monopol från att

- a) köpa eller tillhandahålla varor eller tjänster på andra villkor, inbegripet villkor vad gäller pris, eller
- b) vägra att köpa eller tillhandahålla varor eller tjänster.

ARTIKEL 22.7

Regelverk

1. Parterna ska sträva efter att iaktta och på bästa sätt tillämpa relevanta internationella standarder, bland annat OECD:s riktlinjer för styrning av statsägda företag.

2. Varje part ska säkerställa att varje regleringsorgan eller behörig myndighet med regleringsfunktion som parten inrättar eller bibehåller
- a) är oberoende av och inte ansvarar inför något av de företag som det regleringsorganet eller den behöriga myndigheten reglerar, för att säkerställa att regleringsfunktionen fungerar ändamålsenligt, och
 - b) agerar opartiskt²³ under likadana omständigheter gentemot alla företag som det regleringsorganet eller den behöriga myndigheten reglerar, däribland statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol²⁴.
3. Varje part ska säkerställa att efterlevnaden av dess lagar och andra författningar kontrolleras på ett konsekvent och icke-diskriminerande sätt, inbegripet med avseende på statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol.

²³ För tydlighetens skull påpekas att bedömningen av i vilken mån ett regleringsorgan eller en behörig myndighet agerar opartiskt vid utövandet av sina regleringsfunktioner ska göras utifrån det allmänna mönster eller den praxis som regleringsorganet eller den behöriga myndigheten uppvisar.

²⁴ För tydlighetens skull påpekas att när det gäller sådana sektorer för vilka parterna enats om särskilda skyldigheter för regleringsorganet eller den behöriga myndigheten i andra kapitel ska de relevanta bestämmelserna i de andra kapitlen ha företräde.

ARTIKEL 22.8

Transparens

1. En part ska på skriftlig begäran av den andra parten omgående lämna följande uppgifter om ett statsägt företag, ett företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller ett utsett monopol, under förutsättning att begäran innehåller en förklaring av hur den verksamhet som bedrivs av det statsägda företaget, det företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller det utsedda monopolet kan påverka den begärande partens intressen inom ramen för detta kapitel:

- a) Den procentandel av aktierna som sammantaget ägs av den anmodade parten och dess statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller utsedda monopol och den sammantagna procentandel av rösträtterna som dessa har i det statsägda företaget, det företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller det utsedda monopolet.
- b) En beskrivning av eventuella särskilda aktier eller särskilda rösträtter eller andra rättigheter som innehas av den anmodade parten och dess statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller utsedda monopol, i den mån dessa skiljer sig från de rättigheter som är knutna till de allmänna stamaktierna i ett sådant statsägt företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller utsett monopol.

- c) Organisationsstrukturen hos det statsägda företaget, det företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller det utsedda monopolet, sammansättningen av dess styrelse eller motsvarande organ och de officiella benämningarna på varje offentlig tjänsteman som tjänstgör som chef eller ledamot av styrelsen eller motsvarande organ.
- d) En beskrivning av de myndigheter eller offentliga organ som reglerar eller övervakar de statsägda företagen, de företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller de utsedda monopolen, om det är praktiskt möjligt en beskrivning av dessa myndigheters eller offentliga organs rapporteringskrav på dem och dessa myndigheters eller offentliga organs rättigheter och praxis²⁵ med avseende på tillsättning av, uppsägning av och ersättning till högre chefer och ledamöter av styrelsen eller motsvarande organ.
- e) Uppgifter om de årliga intäkterna och totala tillgångarna för det statsägda företaget, det företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller det utsedda monopolet under den senaste treårsperiod för vilken uppgifter är tillgängliga.
- f) Eventuella undantag och immuniteter som det statsägda företaget, det företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller det utsedda monopolet åtnjuter enligt den anmodade partens lagstiftning.

²⁵ För tydlighetens skull påpekas att begreppet *praxis* inte omfattar skälen till tillsättning av, uppsägning av och ersättning till högre chefer och ledamöter av styrelsen eller motsvarande organ.

- g) Alla ytterligare uppgifter om det statsägda företaget, det företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller det utsedda monopolet som är tillgängliga för allmänheten, inbegripet årliga finansiella rapporter och revisioner utförda av tredje part.
2. Om de begärda uppgifterna inte finns tillgängliga ska den anmodade parten skriftligen underrätta den begärande parten om skälen till detta.
3. Om en part tillhandahåller skriftlig information till följd av en begäran i enlighet med denna artikel och underrättar den begärande parten om att den anser att informationen är konfidentiell, får den begärande parten inte lämna ut informationen utan samtycke i förväg från den part som tillhandahåller informationen.

KAPITEL 23

KONKURRENSPOLITIK

ARTIKEL 23.1

Allmänna principer

Parterna erkänner vikten av fri och icke snedvriden konkurrens i sina handels- och investeringsförbindelser. Parterna medger att konkurrensbegränsande affärsmetoder och statliga ingripanden kan snedvrída marknadernas korrekta funktion och motverka fördelarna med handels- och investeringsliberaliseringen. Parterna delar uppfattningen att ett förbud mot sådant beteende, genomförande av konkurrenspolitiken, främjande av opinionsbildningsåtgärder och samarbete i frågor som omfattas av detta kapitel kommer att bidra till att säkerställa fördelarna med detta avtal.

ARTIKEL 23.2

Konkurrenslagstiftning och konkurrensbegränsande affärsmetoder

1. Varje part ska för sitt territorium bibehålla eller anta en heltäckande konkurrenslagstiftning som gäller för alla ekonomiska sektorer²⁶ och som på ett ändamålsenligt sätt reglerar följande affärsmetoder:

- a) Avtal mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrida konkurrensen.
- b) Missbruk som begås av ett eller flera företag som enskilt eller tillsammans har ett betydande inflytande på den relevanta marknaden och som har eller kan ha till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrida konkurrensen på den relevanta marknaden eller någon därmed sammanhängande marknad.

²⁶ För tydlighetens skull påpekas att EU:s konkurrenslagstiftning är tillämplig på jordbrukssektorn i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007, EUT L 347, 20.12.2013, s. 671. För tydlighetens skull påpekas att Ley Federal de Competencia Económica (federala lagen om ekonomisk konkurrens), offentliggjord i Diario Oficial de la Federación (Mexikos officiella tidning) den 23 maj 2014, är tillämplig på alla sektorer i Mexiko för vilka konkurrensmyndigheterna utarbetar egna föreskrifter, kriterier eller riktlinjer i enlighet med 2013 års ändringar av konstitutionen, offentliggjorda i Diario Oficial de la Federación (Mexikos officiella tidning) den 11 juni 2013.

- c) Företagskoncentrationer som leder till eller kan komma att leda till att konkurrensen försvagas betydligt eller som lägger väsentliga hinder i vägen för eller kan komma att lägga väsentliga hinder i vägen för effektiv konkurrens, särskilt genom att upprätta eller förstärka en dominerande ställning.
2. Alla företag, både privata och offentliga, ska omfattas av den konkurrenslagstiftning som avses i denna artikel.
3. Varje part ska vidta lämpliga åtgärder när det gäller konkurrensbegränsande affärsmetoder i syfte att främja konkurrenspolitiken.
4. I den utsträckning som föreskrivs i en parts lagstiftning bör tillämpningen av konkurrenslagstiftningen inte rättsligt eller faktiskt hindra fullgörandet av de särskilda uppgifter av allmänt intresse som företag kan ha tilldelats. Undantag från en parts konkurrenslagstiftning bör bara medges för uppgifter av allmänt intresse och bör stå i proportion till det eftersträlvade allmänpolitiska målet och vara transparenta.

ARTIKEL 23.3

Genomförande

1. Varje part ska behålla sin rätt att själv ändra och kontrollera efterlevnaden av sin konkurrenslagstiftning.

2. Varje part ska inrätta eller bibehålla en eller flera funktionellt oberoende myndigheter som, försedda med nödvändiga befogenheter och resurser, ska ansvara för en fullständig tillämpning av sin respektive konkurrenslagstiftning och en ändamålsenlig kontroll av att den efterlevs.
3. Varje part ska tillämpa sin konkurrenslagstiftning på ett transparent och icke-diskriminerande sätt med iakttagande av principerna om rättvisa förfaranden och de berörda företagens rätt att försvara sig, inbegripet rätten att bli hörd före ett slutgiltigt beslut eller en slutgiltig resolution.
4. En parts konkurrensmyndighet eller konkurrensmyndigheter får i efterlevnadskontrollen inte diskriminera på grundval av medborgarskapet hos svaranden i ett efterlevnadskontrollförfarande²⁷ eller hos de tredje personer som beviljats rätt att delta i ett sådant efterlevnadskontrollförfarande.
5. Varje part ska säkerställa att en svarande i ett efterlevnadskontrollförfarande, som genomförs för att avgöra huruvida svarandens beteende överträder partens konkurrenslagstiftning eller vilka administrativa sanktioner eller rättsliga åtgärder som bör införas för överträdelse av den lagstiftningen, ges möjlighet att höras och lägga fram bevis till sitt försvar. Varje part ska särskilt säkerställa att svaranden har rimlig möjlighet att granska och bestrida de bevis som kan ligga till grund för avgörandet.

²⁷ I denna artikel avses med efterlevnadskontrollförfarande ett rättsligt eller administrativt förfarande efter en utredning av en påstådd överträdelse av konkurrenslagstiftningen.

6. Varje part ska säkerställa att mottagaren av ett beslut eller en resolution om införande av en administrativ sanktion eller en rättslig åtgärd för överträdelse av dess konkurrenslagstiftning ges möjlighet att begära domstolsprövning av det beslutet eller den resolutionen.

ARTIKEL 23.4

Transparens

1. Parterna erkänner värdet av transparens i sin politik för säkerställande av att konkurrensreglerna efterlevs.
2. Varje part ska offentliggöra sina administrativa regler eller förfaranderegler som ingår i rättsakter enligt vilka dess konkurrensrättsliga utredningar och efterlevnadskontrollförfaranden genomförs. Dessa administrativa regler eller förfaranderegler får, i den utsträckning som föreskrivs i varje parts konkurrenslagstiftning, inbegripa förfaranden med rimliga tidsramar för att lägga fram bevis i dessa förfaranden.
3. Varje part ska säkerställa att en icke-konfidentiell version av ett slutgiltigt beslut eller en slutgiltig resolution som fastställer en överträdelse av dess konkurrenslagstiftning och, alltefter omständigheterna, ett beslut om genomförande av en resolution, offentliggörs, så att intresserade personer kan ta del av dem.
4. Varje part ska säkerställa att alla slutgiltiga beslut eller resolutioner som fastställer en överträdelse av dess konkurrenslagstiftning är skriftliga och anger de faktiska omständigheter och den motivering, inbegripet den rättsliga och, i tillämpliga fall, ekonomiska analysen, som beslutet eller resolutionen grundar sig på.

ARTIKEL 23.5

Samarbete och samordning

1. Parterna erkänner vikten av samarbete och samordning mellan sina respektive konkurrensmyndigheter i frågor som rör parternas konkurrenslagstiftning och politik på frihandelsområdet. I enlighet med detta ska parternas konkurrensmyndigheter sträva efter att samarbeta i frågor som rör parternas respektive konkurrenslagstiftning, bland annat genom bistånd, anmälningar, samråd och informationsutbyte.
2. Parterna ska stärka samarbetet om efterlevnadskontrollen av sin konkurrenslagstiftning i den utsträckning som är förenlig med deras respektive lagar och väsentliga intressen och inom ramen för sina rimligen tillgängliga resurser. I detta syfte ska parternas konkurrensmyndigheter sträva efter att utbyta icke-konfidentiell information, erfarenheter och synpunkter när det gäller
 - a) deras respektive konkurrenslagstiftning, konkurrenspolitik och konkurrenspraxis, inbegripet information om undantag som beviljats enligt deras konkurrenslagstiftning,
 - b) efterlevnadskontrollen av deras respektive konkurrenslagstiftning, och
 - c) deras respektive opinionsbildningsåtgärder.

3. Parterna ska sträva efter att stärka samordningen mellan sina respektive konkurrensmyndigheter på områden av ömsesidigt intresse och i den utsträckning som är förenlig med deras respektive lagar och väsentliga intressen och inom ramen för sina rimligen tillgängliga resurser. I detta syfte ska parterna sträva efter att i möjligaste mån samordna sina åtgärder för efterlevnadskontroll när det gäller samma eller relaterade ärenden.
4. Parterna bekräftar att deras konkurrensmyndigheter erkänner användningen av undantag från konfidentialitet när det gäller efterlevnadskontroll och erkänner att ett företags beslut att avstå från sin rätt till skydd av konfidentiell information är frivilligt.
5. Ingenting i denna artikel ska begränsa en parts konkurrensmyndigheters handlingsutrymme när det gäller att besluta huruvida åtgärder ska vidtas till följd av en viss begäran från den andra partens konkurrensmyndigheter.
6. Ingenting i denna artikel ska hindra någondera partens konkurrensmyndigheter från att vidta åtgärder i särskilda fall.
7. Parternas konkurrensmyndigheter får överväga att ingå ett separat samarbetsavtal som fastställer ömsesidigt överenskomna villkor för genomförande av samarbetet.

ARTIKEL 23.6

Tekniskt samarbete

Parterna anser att det ligger i deras gemensamma intresse att stödja målen i detta avtal genom tekniskt samarbete i syfte att utbyta erfarenheter av att utveckla och genomföra konkurrenspolitiken och kontrollera att deras respektive konkurrenslagstiftning efterlevs, med förbehåll för de resurser som varje part rimligen har tillgång till.

ARTIKEL 23.7

Samråd

1. För att främja ömsesidig förståelse mellan parterna, eller för att behandla särskilda frågor rörande tolkningen eller tillämpningen av detta kapitel, ska en part på begäran av den andra parten inleda samråd om de frågor som tagits upp av den andra parten. Den part som begär samråd ska i relevanta fall ange hur frågan påverkar handeln eller investeringarna mellan parterna.
2. Parterna ska omgående diskutera alla frågor som uppstår i samband med tolkningen eller tillämpningen av detta kapitel.

3. För att underlätta diskussionen av den fråga som är föremål för samråd ska varje part sträva efter att ställa relevant icke-konfidentiell information till den andra partens förfogande.

ARTIKEL 23.8

Konfidentiell information

1. Trots vad som anges i övriga bestämmelser i detta kapitel är en part inte skyldig att lämna information vars utlämnande är förbjudet enligt lagstiftningen i den part som innehar informationen.
2. Om en part lämnar information inom ramen för detta kapitel ska den andra parten upprätthålla informationens konfidentialitet.
3. Om en parts konkurrensmyndigheter mottar konfidentiell information från den andra partens konkurrensmyndigheter som omfattas av ett undantag från konfidentialitet, ska partens konkurrensmyndigheter använda den mottagna informationen i enlighet med villkoren för undantaget.

ARTIKEL 23.9

Konkurrensmyndigheter

I detta kapitel avses med konkurrensmyndigheter följande, eller deras efterträdare:

a) När det gäller Europeiska unionen:

Europeiska kommissionen.

b) När det gäller Mexiko:

i) Nationella antitrustkommissionen (Comisión Nacional Antimonopolio).

ii) Kommissionen för reglering av telekommunikation (Comisión Reguladora de Telecomunicaciones, CRT).

ARTIKEL 23.10

Icke-tillämpning av tvistlösning

En part får inte använda sig av tvistlösning enligt kapitel 31 (Tvistlösning) avseende tolkningen eller tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel.

KAPITEL 24

SUBVENTIONER

ARTIKEL 24.1

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

- a) *subvention som tillhandahålls för varor*: en åtgärd som uppfyller villkoren i artikel 1.1 i subventionsavtalet och som är selektiv i enlighet med och i den mening som avses i artikel 2 i subventionsavtalet.
- b) *subvention som tillhandahålls för tjänster*: en åtgärd som inbegriper ett ekonomiskt bidrag från en stat eller ett offentligt organ och som medför en förmån för och är selektivt riktad till ett företag, en industri eller en grupp av företag eller industrier i enlighet med och i den mening som avses i artikel 2 i subventionsavtalet²⁸.

²⁸ Denna definition föregriper inte resultaten av framtida diskussioner inom WTO om definitionen av subventioner för tjänster. Beroende på de framsteg som görs i de diskussionerna får Gemensamma rådet anta ett beslut om att anpassa det här avtalet i detta avseende.

ARTIKEL 24.2

Allmänna principer

Parterna erkänner att subventioner får beviljas om de är nödvändiga för att uppnå ett allmänpolitiskt mål. Parterna medger dock att vissa subventioner kan snedvridera marknadernas korrekta funktion och motverka fördelarna med handels- och investeringsliberaliseringen. En part bör i princip inte bevilja subventioner till företag som tillhandahåller varor eller tjänster om dessa subventioner inverkar negativt på eller sannolikt kommer att inverka negativt på handel eller investeringar.

ARTIKEL 24.3

Tillämpningsområde

1. Detta kapitel är tillämpligt på subventioner till alla företag som bedriver näringsverksamhet. När ett företag ägnar sig åt både näringsverksamhet och annan verksamhet än näringsverksamhet är detta kapitel endast tillämpligt på det företagets näringsverksamhet.

2. Detta kapitel är inte tillämpligt på subventioner som beviljas företag som anförtrotts ett uppdrag att tillhandahålla särskilda tjänster av allmänt intresse, inbegripet sådana som anförtrotts genom särskilda rättigheter eller privilegier, i den mån sådana subventioner begränsas till det belopp som är nödvändigt för att täcka kostnaderna för tjänsten i fråga.
3. Detta kapitel ska inte tillämpas på subventioner som tillhandahålls för jordbruksvaror eller på subventioner som tillhandahålls för fisk- och fiskeriprodukter.
4. Med undantag för artikel 24.5 ska detta kapitel inte tillämpas på subventioner som tillhandahålls inom den audiovisuella sektorn.
5. Artikel 24.7 ska inte tillämpas på subventioner som tillhandahålls för tjänster.

ARTIKEL 24.4

Förhållande till WTO

Parterna bekräftar sina rättigheter och skyldigheter enligt artikel XV i Gats, artikel XVI i Gatt 1994 och enligt subventionsavtalet.

ARTIKEL 24.5

Transparens

1. Varje part ska, i fråga om subventioner som beviljas eller bibehålls inom dess territorium, göra följande information tillgänglig för allmänheten:

- a) Subventionens rättsliga grund.
- b) Subventionens utformning.
- c) Subventionsbeloppet eller det budgeterade subventionsbeloppet.
- d) Namnet på mottagaren, om möjligt²⁹.

2. En part ska anses uppfylla kraven i punkt 1 om

- a) en anmälan har lämnats in till WTO i enlighet med artikel 25.1 i subventionsavtalet och, om möjligt, mottagarens namn har lämnats ut till allmänheten, eller

²⁹ Punkt 1 d är tillämplig på subventioner på minst 500 000 särskilda dragningsrätter.

- b) den information som krävs enligt punkt 1 har gjorts tillgänglig av den parten eller för dess räkning på en allmänt tillgänglig webbplats senast den 31 december det kalenderår som följer på det år då en subvention bibehölls eller beviljades.³⁰
3. När det gäller subventioner som tillhandahålls för tjänster är denna artikel tillämplig endast om
- a) subventionsbeloppet per mottagare under en period av tre på varandra följande år överstiger 400 000 särskilda dragningsrätter, och
 - b) subventionen beviljas för tillhandahållande av tjänster inom följande sektorer: audiovisuella tjänster, telekommunikation, finansiella tjänster, transporter (inklusive sjötransporter), energi (inklusive eldistribution), miljö, datortjänster, arkitekt- och ingenjörstjänster, byggverksamhet samt post- och budtjänster.

³⁰ För tydlighetens skull påpekas att offentliggörandet av en subvention eller ett subventionsprogram på webbplatsen inte föregriper dess rättsliga status eller själva programmets karaktär.

ARTIKEL 24.6

Samråd

1. Om en parter anser att en subvention som beviljats av den andra parten inverkar negativt eller sannolikt kommer att inverka negativt på dess handel eller investeringar, får den förstnämnda parten uttrycka sina farhågor till den andra parten och begära samråd i frågan. Den anmodade parten ska välvilligt och till fullo överväga denna begäran.
2. Under samrådet får den begärande parten begära att den andra parten lämnar ytterligare information om subventionen, till exempel om
 - a) subventionens rättsliga grund och dess politiska mål eller syfte,
 - b) subventionens utformning,
 - c) subventionens datum och varaktighet och andra eventuella tidsfrister kopplade till den,
 - d) behörighetskraven för att beviljas en subvention,
 - e) det sammanlagda subventionsbeloppet eller det årliga budgeterade subventionsbeloppet,

- f) namnet på subventionens mottagare, om möjligt, och
- g) alla övriga upplysningar som gör det möjligt att bedöma subventionens negativa effekter på handel eller investeringar.

3. Den anmodade parten ska lämna relevant information om subventionen i fråga senast 60 dagar från det att den begäran som avses i punkt 2 mottogs. Om relevant information som begärts i enlighet med punkt 2 inte lämnas i det skriftliga svaret ska den anmodade parten förklara avsaknaden av sådan information i sitt skriftliga svar.

4. Om den begärande parten, efter att ha mottagit den information som lämnats i enlighet med punkterna 2 och 3, underrättar den anmodade parten om att den anser att den berörda subventionen har eller kan ha en betydande negativ inverkan på dess handel eller investeringar, ska den anmodade parten göra sitt yttersta för att eliminera eller minimera denna betydande negativa inverkan inom ett år därefter.

ARTIKEL 24.7

Subventioner som är underställda villkor

1. Varje part ska tillämpa villkor för nedanstående subventioner enligt följande, i den mån de inverkar negativt på eller sannolikt kommer att inverka negativt på den andra partens handel eller investeringar:
 - a) Subventioner eller rättsliga arrangemang som innebär att staten ansvarar för att täcka vissa företags skulder eller åtaganden är tillåtna på villkor att storleken på de belopp som täcks för dessa skulder och åtaganden är begränsad eller att varaktigheten för detta ansvar är begränsad.
 - b) Subventioner till företag i svårigheter eller som är insolventa eller som är på gränsen till att bli insolventa är tillåtna på följande villkor:
 - i) En trovärdig omstruktureringsplan har utarbetats, vilken ska grunda sig på realistiska antaganden i syfte att säkerställa att företaget återigen blir långsiktigt bärkraftigt inom en rimlig tid.
 - ii) Andra företag än små och medelstora företag bidrar själva till omstruktureringskostnaderna.

2. Punkt 1 b ska inte tolkas som att en part är förhindrad att tillhandahålla tillfälligt likviditetsstöd i form av lånegarantier eller lån under den tid som rimligen krävs för att utarbeta en omstruktureringsplan. Sådant tillfälligt likviditetsstöd ska begränsas till det belopp som krävs för att hålla igång företaget.

ARTIKEL 24.8

Användning av subventioner

Varje part ska säkerställa att företagen endast använder de subventioner som parten har beviljat för de politiska mål eller syften för vilka de beviljats³¹.

ARTIKEL 24.9

Icke-tillämpning av tvistlösning

En part får inte använda sig av tvistlösning enligt kapitel 31 (Tvistlösning) avseende tolkningen eller tillämpningen av artikel 24.5, i den mån det gäller subventioner som tillhandahålls för tjänster, och artikel 24.6.4.

³¹ För tydlighetens skull påpekas att en part anses uppfylla denna skyldighet om den har inrättat en lämplig rättslig ram och lämpliga administrativa förfaranden för detta ändamål.

KAPITEL 25

IMMATERIELLA RÄTTIGHETER

AVSNITT A

Allmänna bestämmelser

ARTIKEL 25.1

Mål och principer

1. Målet med detta kapitel är att få till stånd ett tillfredsställande och ändamålsenligt skydd för och upprätthållande av skyddet för immateriella rättigheter, i syfte att
 - a) bidra till att främja teknisk innovation och till överföring och spridning av teknik till ömsesidig fördel för producenter och användare av teknisk kunskap, och detta på ett sätt som främjar social och ekonomisk välfärd och skapar balans mellan rättigheter och skyldigheter, och
 - b) främja och reglera handeln mellan parterna samt minska snedvridningar av och hinder för handeln.

2. I samband med utformningen av lagar och andra författningar eller ändringar av dessa får en part anta åtgärder som är nödvändiga för att skydda folkhälsa och kost och för att främja allmänhetens intresse inom områden av väsentlig betydelse för dess sociala, ekonomiska och tekniska utveckling, under förutsättning att åtgärderna i fråga är förenliga med detta kapitel.

3. En part får anta lämpliga åtgärder, under förutsättning att de är förenliga med bestämmelserna i detta kapitel, för att förhindra missbruk från rättighetshavares sida av immateriella rättigheter eller förfaranden som otillbörligt begränsar handel eller negativt påverkar internationell överföring av teknik.

4. Med hänsyn till de bakomliggande allmänpolitiska målen i inhemska system erkänner parterna behovet av att

- a) främja innovation och kreativitet,
- b) underlätta spridningen av information, kunskap, teknik, kultur och konst, och
- c) främja konkurrensen och öppna och effektiva marknader

genom sina respektive immaterialrättssystem, med bibehållen respekt för principen om transparens och med beaktande av intressena hos samtliga relevanta intressenter, inbegripet rättighetshavare, användare och allmänheten.

ARTIKEL 25.2

Skyldigheternas art och omfattning

1. Parterna åtar sig att säkerställa att internationella fördrag avseende immateriella rättigheter som de är parter i, inbegripet Trips-avtalet, genomförs på ett korrekt och ändamålsenligt sätt. Detta kapitel ska komplettera och precisera parternas rättigheter och skyldigheter enligt Trips-avtalet och andra internationella fördrag inom området för immateriella rättigheter som de är parter i.
2. I detta kapitel avses med *immateriella rättigheter* alla kategorier av immateriella rättigheter som omfattas av avsnitten 1–7 i del II i Trips-avtalet, samt växtförädlarrätter. Skyddet av immateriella rättigheter inbegriper skydd mot illojal konkurrens enligt artikel 10 bis i Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten av den 20 mars 1883, senast reviderad i Stockholm den 14 juli 1967 (*Pariskonventionen*).

3. Varje part ska ge verkan åt bestämmelserna i detta kapitel. En part får men är inte skyldig att föreskriva ett mer omfattande skydd för eller upprätthållande av skyddet för immateriella rättigheter enligt sin lagstiftning än vad som krävs enligt detta kapitel, förutsatt att sådant skydd eller upprätthållande inte strider mot detta kapitel. Varje part ska vara fri att fastställa lämpliga metoder för att genomföra detta kapitel inom sitt eget rättssystem och sin egen praxis.

ARTIKEL 25.3

Konsumtion

Detta kapitel påverkar inte parternas frihet att besluta om och under vilka villkor konsumtion av immateriella rättigheter är tillämplig.

ARTIKEL 25.4

Nationell behandling

1. Varje part ska medge medborgare³² från den andra parten en behandling som inte är mindre gynnsam än den som parten medger sina egna medborgare med avseende på det skydd³³ för immateriella rättigheter som omfattas av detta kapitel, med förbehåll för de undantag som fastställs i Pariskonventionen, Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk av den 9 september 1886, i dess senast reviderade lydelse från Paris den 24 juli 1971 (*Bernkonventionen*), den internationella konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag, upprättad i Rom den 26 oktober 1961 (*Romkonventionen*) respektive Överenskommelsen om rättsligt skydd för kretsmönster i halvledarprodukter, upprättad i Washington D.C. den 26 maj 1989. Beträffande utövande konstnärer, fonogramframställare samt radio- och televisionsföretag är denna skyldighet endast tillämplig på de rättigheter som föreskrivs i detta avtal.

³² I detta kapitel ska definitionen av rättssubjekt i Trips-avtalet (i detta avtal kallat *medborgare*) gälla.

³³ Vid tillämpning av denna bestämmelse ska begreppet *skydd* inbegripa frågor som rör tillgång, förvärv, omfattning, underhåll och upprätthållande av skydd i fråga om immateriella rättigheter samt sådana frågor rörande användning av immateriella rättigheter som särskilt tas upp i detta kapitel.

2. En part får inte, som ett villkor för beviljande av nationell behandling enligt denna artikel, kräva att rättighetshavare uppfyller några formaliteter eller villkor för att förvärva rättigheter med avseende på upphovsrätt och närstående rättigheter³⁴.

3. En part får använda sig av de undantag som är tillåtna enligt punkt 1 i samband med sina rättsliga och administrativa förfaranden, inbegripet angivande av en delgivningsadress eller utseende av ett ombud inom dess jurisdiktion, endast om sådana undantag

a) är nödvändiga för att säkerställa att lagar och andra författningar som inte är oförenliga med detta kapitel följs, och

b) inte tillämpas på ett sätt som skulle utgöra en förtäckt restriktion av handeln.

4. En part ska inte ha några skyldigheter enligt denna artikel när det gäller de förfaranden som föreskrivs i multilaterala avtal som ingåtts inom ramen för Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten (*Wipo*) i fråga om förvärv eller underhåll av immateriella rättigheter.

³⁴ Detta påverkar inte tillämpningen av artikel 11 i Romkonventionen.

AVSNITT B

Standarder för immateriella rättigheter

UNDERAVSNITT B.1

Upphovsrätt och närstående rättigheter

ARTIKEL 25.5

Internationella fördrag

1. Parterna bekräftar sitt åtagande att följa följande internationella avtal:
 - a) Bernkonventionen.
 - b) Romkonventionen.
 - c) Wipos fördrag om upphovsrätt, antaget i Genève den 20 december 1996.
 - d) Wipos fördrag om framföranden och fonogram, antaget i Genève den 20 december 1996.

2. Parterna ska vidta alla rimliga åtgärder för att följa bestämmelserna i Pekingfördraget om audiovisuella framföranden, antaget i Peking den 24 juni 2012, och Marrakechfördraget om att underlätta tillgången till publicerade verk för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning, antaget i Marrakech den 27 juni 2013.

ARTIKEL 25.6

Upphovsmän

Varje part ska föreskriva att upphovsmän har ensamrätt att tillåta eller förbjuda

- a) direkt eller indirekt, tillfälligt eller permanent mångfaldigande av sina verk, oavsett metod och form, helt eller delvis,
- b) all slags spridning till allmänheten genom försäljning eller på annat sätt, av originalet till sina verk eller kopior av dessa,
- c) all överföring till allmänheten av sina verk, på trådbunden eller trådlös väg, inbegripet att verken görs tillgängliga för allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dessa verk från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer, och
- d) kommersiell uthyrning till allmänheten av original eller kopior av sina verk.

ARTIKEL 25.7

Utövande konstnärer

Varje part ska föreskriva att utövande konstnärer har ensamrätt att tillåta eller förbjuda

- a) upptagning³⁵ av sina framföranden,
- b) direkt eller indirekt, tillfälligt eller permanent mångfaldigande av upptagningar av sina framföranden, oavsett metod och form, helt eller delvis,
- c) spridning till allmänheten genom försäljning eller på annat sätt, av upptagningar av sina framföranden,
- d) tillgängliggörande av upptagningar av sina framföranden för allmänheten, på trådbunden eller trådlös väg, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer,
- e) trådlös radio- och televisionsutsändning och överföring till allmänheten av sina framföranden, utom när framförandet i sig sker vid en radio- eller televisionsutsändning eller härrör från en upptagning, och

³⁵ Med *upptagning* avses konkretisering av ljud eller rörliga bilder, eller av en framställning av ljud eller rörliga bilder ur vilken detta ljud eller dessa rörliga bilder kan uppfattas, mångfaldigas eller överföras genom en anordning.

- f) kommersiell uthyrning till allmänheten av upptagningar av sina framföranden.

ARTIKEL 25.8

Fonogramframställare

Varje part ska föreskriva att framställare har ensamrätt att tillåta eller förbjuda

- a) direkt eller indirekt, tillfälligt eller permanent mångfaldigande av sina fonogram, oavsett metod och form, helt eller delvis,
- b) spridning till allmänheten genom försäljning eller på annat sätt, av sina fonogram, inbegripet kopior av dessa,
- c) tillgängliggörande av sina fonogram för allmänheten, på trådbunden eller trådlös väg, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer, och
- d) kommersiell uthyrning till allmänheten av sina fonogram.

ARTIKEL 25.9

Radio- och televisionsföretag

Varje part ska föreskriva att radio- och televisionsföretag har ensamrätt att tillåta eller förbjuda³⁶

- a) upptagning av sina utsändningar, oavsett om utsändningarna överförs via tråd eller trådlöst, inklusive kabel- och satellitsändningar,
- b) direkt eller indirekt, tillfälligt eller permanent mångfaldigande helt eller delvis av upptagningar av sina utsändningar, oavsett metod och form och oavsett om utsändningarna överförs via tråd eller trådlöst, inklusive kabel- och satellitsändningar,
- c) tillgängliggörande, på trådbunden eller trådlös väg, av upptagningar av sina utsändningar för allmänheten oavsett om dessa utsändningar överförs via tråd eller trådlöst, inklusive kabel- och satellitsändningar, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer,

³⁶ När det gäller Mexiko påverkar denna bestämmelse inte kravet på att fullgöra sina skyldigheter enligt landets lag om telekommunikation och sändningsverksamhet (Ley en Materia de Telecomunicaciones y Radiodifusión), enligt dess lydelse i den officiella tidningen av den 16 juli 2025.

- d) spridning till allmänheten, genom försäljning eller på annat sätt, av upptagningar, inbegripet kopior av upptagningar, av sina utsändningar, oavsett om utsändningarna överförs via tråd eller trådlöst, inklusive kabel- och satellitsändningar, och
- e) trådlös återutsändning av sina utsändningar liksom överföring till allmänheten av sina utsändningar, om sådan överföring sker på platser till vilka allmänheten har tillträde mot erläggande av en inträdesavgift.

ARTIKEL 25.10

Utsändning och överföring till allmänheten av fonogram som getts ut i kommersiellt syfte³⁷

1. Varje part ska föreskriva att utövande konstnärer och fonogramframställare har rätt till en skälig engångsersättning som ska betalas av användaren när ett fonogram som har getts ut i kommersiellt syfte, eller ett mångfaldigat exemplar av ett sådant fonogram, används för trådlös utsändning eller för annan överföring till allmänheten³⁸.

³⁷ Varje part får bevilja utövande konstnärer och fonogramframställare mer omfattande rättigheter i fråga om utsändning och överföring till allmänheten av fonogram som getts ut i kommersiellt syfte.

³⁸ Vid tillämpning av denna artikel innefattar *överföring till allmänheten* inte tillgängliggörande av ett fonogram för allmänheten, på trådbunden eller trådlös väg, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till det från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

2. Parterna erkänner att den skäligen engångsersättningen bör delas mellan utövande konstnärer och framställare av motsvarande fonogram. Varje part får anta lagstiftning där, i avsaknad av en överenskommelse mellan utövande konstnärer och fonogramframställare, villkor fastställs enligt vilka utövande konstnärer och fonogramframställare ska dela den skäligen engångsersättningen.

ARTIKEL 25.11

Skyddstid

1. Upphovsmannens rättigheter till ett verk ska löpa under respektive upphovsmans livstid och i minst 70 år efter dennes död, oberoende av vilken dag verket lagligen görs tillgängligt för allmänheten.
2. Skyddstiden för ett musikverk med text ska upphöra minst 70 år efter dödsdagen för den sist avlidne av följande personer, oavsett om de betecknas som medupphovsmän eller inte: textförfattaren och den person som komponerat musikverket³⁹.

³⁹ En part får besluta att tillämpningen av denna punkt kräver att båda bidragen har skapats specifikt för det berörda musikverket med text.

3. I fråga om anonyma eller pseudonyma verk ska skyddstiden upphöra minst 70 år efter det att verket lagligen görs tillgängligt för allmänheten. Om den pseudonym som upphovsmannen antagit inte medger något tvivel om dennes identitet eller om upphovsmannen avslöjar sin identitet under den tid som avses i första meningen, ska dock den skyddstid som fastställs i punkt 1 tillämpas.
4. Skyddstiden för filmverk eller audiovisuella verk ska upphöra minst 70 år efter dödsdagen för den sist avlidne av åtminstone följande personer, oavsett om de betecknas som medupphovsmän eller inte: huvudregissören, manusförfattaren, dialogförfattaren och musikkompositören⁴⁰.
5. Radio- och televisionsföretags rättigheter ska upphöra tidigast 50 år efter det att utsändningen först överförs, oavsett om den överförs via tråd eller trådlöst, inbegripet via kabel eller satellit.

⁴⁰ En part får besluta att musiken ska vara specifikt skapad för användning i filmverket eller det audiovisuella verket.

6. Varje part ska föreskriva⁴¹ följande:

- a) Skyddstiden för utövande konstnärers rättigheter ska upphöra 75 år efter den första upptagningen av tolkningen eller framförandet på ett fonogram, eller den första tolkningen eller det första framförandet av verk som inte är upptagna på fonogram, eller den första överföringen på annat sätt.
- b) Skyddstiden för fonogramframställares rättigheter ska upphöra 75 år efter den första upptagningen av ljuden på fonogrammet.

Alternativt ska en part föreskriva följande:

- c) Utövande konstnärers rättigheter till sina framföranden som upptagits på annat sätt än på fonogram ska upphöra tidigast 50 år efter upptagningen av framförandet och, om den ges ut inom denna tid, tidigast 50 år efter den första lagliga utgivningen.
- d) Utövande konstnärers rättigheter till sina framföranden som upptagits på fonogram och fonogramframställares rättigheter ska upphöra tidigast 50 år efter upptagningen av framförandet eller fonogrammet och, om den eller det ges ut inom denna tid, tidigast 70 år efter den första lagliga utgivningen. Parten ska anta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att de vinster som genereras under den 20-åriga skyddstid som följer efter det att 50-årsperioden efter den första lagliga utgivningen löpt ut fördelas rättvist mellan utövande konstnärer och fonogramframställare.

⁴¹ För tydlighetens skull påpekas att varje part ska välja mellan det alternativ som avses i leden a och b eller det alternativ som avses i leden c och d, på grundval av sin inhemska lagstiftning.

7. De skyddstider som fastställs i denna artikel ska beräknas från den 1 januari det år som följer på året för händelsen.

ARTIKEL 25.12

Följerätt

1. Varje part ska till förmån för upphovsmannen till ett originalverk av grafisk eller plastisk konst, med undantag för verk av brukskonst, föreskriva en följerätt, definierad som en oeftergivlig rätt som upphovsmannen inte kan avstå från, inte ens på förhand, och som innebär rätt till en del⁴² av det erhållna priset vid vidareförsäljning av verket efter upphovsmannens första överlåtelse⁴³.

2. Den rätt som avses i punkt 1 är tillämplig på all vidareförsäljning vid vilken yrkesmässigt verksamma på konstmarknaden deltar såsom säljare, köpare eller förmedlare, till exempel auktionskammare, konstgallerier och konsthandlare i allmänhet.

⁴² En part får uttrycka denna del som en procentandel av vidareförsäljningspriset.

⁴³ En part får fastställa minimivillkor för tillämpningen av följerätten.

ARTIKEL 25.13

Samarbete i fråga om kollektiv förvaltning av rättigheter

1. Parterna ska främja samarbete mellan sina respektive organisationer för kollektiv förvaltning i syfte att främja tillgången till verk och andra skyddade alster på sina respektive territorier samt överföringen av intäkter från rättigheterna till användning av sådana verk eller andra skyddade alster.
2. Parterna är överens om att främja transparens och icke-diskriminering bland berättigade medlemmar i organisationer för kollektiv förvaltning, särskilt när det gäller rättighetsintäkter som de samlar in, avdrag som de tillämpar på sådana intäkter, användning av insamlade rättighetsintäkter, former för utdelning samt deras repertoar.

ARTIKEL 25.14

Undantag och inskränkningar

Varje part ska begränsa undantag från eller inskränkningar av de rättigheter som anges i detta underavsnitt till vissa särskilda fall som inte strider mot ett normalt utnyttjande av verket, framförandet, fonogrammet eller utsändningen och inte oskäligt inkräktar på rättighetshavarnas legitima intressen.

ARTIKEL 25.15

Skydd av tekniska åtgärder

1. Varje part ska föreskriva ett tillfredsställande rättsligt skydd mot ett kringgående av effektiva tekniska åtgärder där de personer som utför kringgåendet känner till eller rimligen borde känna till att de eftersträvar målet att kringgå de tekniska åtgärderna.
2. Varje part ska föreskriva ett tillfredsställande rättsligt skydd mot tillverkning, import, spridning, försäljning, uthyrning, annonsering i försäljnings- eller uthyrningssyfte eller innehav i kommersiellt syfte av anordningar, produkter eller komponenter eller ett tillhandahållande av tjänster som
 - a) marknadsförs, utannonseras eller saluförs i syfte att kringgå en effektiv teknisk åtgärd,
 - b) endast i begränsad mening har ett kommersiellt betydande ändamål eller användningsområde annat än att kringgå, eller
 - c) huvudsakligen är utformade, framställda, anpassade eller utförda i syfte att möjliggöra eller underlätta kringgående av effektiva tekniska åtgärder.

3. I denna artikel avses med *teknisk åtgärd* varje teknik, anordning eller komponent som har utformats för att vid normalt bruk förhindra eller begränsa handlingar, vad gäller verk eller andra alster, som inte är tillåtna av innehavaren av enligt den partens lagstiftning föreskriven upphovsrätt eller enligt den partens lagstiftning föreskrivna till upphovsrätten närstående rättigheter. Tekniska åtgärder ska anses vara *effektiva* om användningen av ett skyddat verk eller annat alster kontrolleras av rättighetshavaren genom en åtkomstkontroll- eller skyddsprocess, t.ex. kryptering, kodning eller annan omvandling av verket eller alstret eller en kontrollmekanism mot kopiering, och om processen uppfyller skyddsändamålet.

4. Utan hinder av det rättsliga skydd som föreskrivs i punkt 1 får varje part, om rättighetshavarna inte vidtagit några frivilliga åtgärder, vid behov vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att det tillfredsställande rättsliga skydd mot kringgående av effektiva tekniska åtgärder som föreskrivs i enlighet med denna artikel inte hindrar berättigade personer från att åtnjuta de undantag och inskränkningar som föreskrivs i enlighet med artikel 25.14.

ARTIKEL 25.16

Skyldigheter angående information om rättighetsförvaltning

1. Varje part ska föreskriva ett tillfredsställande rättsligt skydd mot följande handlingar som personer utför med vetskap om att detta sker utan tillstånd, om personerna i fråga känner till, eller rimligen borde känna till, att de därigenom orsakar, möjliggör, underlättar eller döljer intrång i en upphovsrätt eller närstående rättighet:
 - a) Avlägsnande eller ändring av elektronisk information om rättighetsförvaltning.
 - b) Spridning, import i spridningssyfte, utsändning, överföring till eller tillgängliggörande för allmänheten av verk eller andra alster som är skyddade enligt detta underavsnitt och från vilka elektronisk information om rättighetsförvaltning har avlägsnats eller ändrats utan tillstånd.
2. I detta underavsnitt avses med *information om rättighetsförvaltning* all information som lämnas av en rättighetshavare i syfte att identifiera ett verk eller annat alster som avses i detta underavsnitt, upphovsmannen eller annan rättighetshavare, eller information om villkoren för användning av verket eller alstret eller eventuella nummer eller koder som representerar sådan information.

3. Punkt 2 är tillämplig när någon av de uppgifter som avses i den punkten är kopplad till ett exemplar av, eller framträder i samband med överföring till allmänheten av, ett verk eller annat alster som avses i detta underavsnitt.

UNDERAVSNITT B.2

Varumärken

ARTIKEL 25.17

Internationella avtal

Varje part ska

- a) vidta alla rimliga åtgärder för att följa fördraget om varumärkesrätt, upprättat i Genève den 27 oktober 1994, och Singaporekonventionen om varumärkesrätt, upprättad i Singapore den 27 mars 2006,

- b) följa protokollet till Madridöverenskommelsen om den internationella registreringen av varumärken, antaget i Madrid den 27 juni 1989, i dess senast ändrade lydelse av den 12 november 2007, och Niceöverenskommelsen om internationell klassificering av varor och tjänster vid registrering av varumärken, upprättad i Nice den 15 juni 1957, i dess ändrade lydelse av den 28 september 1979 (*Niceklassificeringen*).

ARTIKEL 25.18

Registreringsförfarande

1. Varje part ska inrätta ett system för registrering av varumärken där varje slutligt negativt beslut, inbegripet partiella avslag på ansökan om registrering utfärdade av den berörda varumärkesförvaltningen, ska meddelas skriftligen, varvid beslutet ska vara vederbörligen motiverat och möjligt att överklaga.
2. Varje part ska föreskriva en möjlighet att invända mot varumärkesansökningar eller, i tillämpliga fall, varumärkesregistreringar, och ge varumärkessökanden möjlighet att besvara invändningen⁴⁴.

⁴⁴ Varje part ska vidta alla rimliga åtgärder för att införa ett kontradiktoriskt förfarande för invändningen.

3. Varje part ska tillgängliggöra för allmänheten en elektronisk databas över varumärkesansökningar och varumärkesregistreringar.

ARTIKEL 25.19

Rättigheter som är knutna till ett varumärke

1. Ett registrerat varumärke ska ge innehavaren en ensamrätt till det. Innehavaren av varumärket ska ha rätt att hindra alla tredje parter från att utan innehavarens tillstånd i näringsverksamhet använda
 - a) tecken som är identiska med varumärket med avseende på varor och tjänster som är identiska med dem för vilka varumärket är registrerat, och
 - b) alla tecken som, på grund av sin identitet eller likhet med varumärket och identiteten eller likheten hos de varor och tjänster som täcks av varumärket och tecknet, kan leda till förväxlingsrisk hos allmänheten, inbegripet sannolikheten för association mellan tecknet och varumärket.

2. Innehavaren av ett registrerat varumärke ska ha rätt att hindra alla tredje parter från att inom ramen för näringsverksamhet föra in varor till den parts territorium där varumärket är registrerat utan att varorna där övergår till fri omsättning, om varorna inbegripet deras förpackning kommer från tredjeländer och utan tillstånd har försetts med ett varumärke som är identiskt med eller som i väsentliga drag inte kan särskiljas från det registrerade varumärket för samma varuslag⁴⁵.

ARTIKEL 25.20

Välkända varumärken

I syfte att ge verkan åt skyddet av välkända varumärken på det sätt som avses i artikel 6 bis i Pariskonventionen och artikel 16.2 och 16.3 i Trips-avtalet ska varje part tillämpa den gemensamma rekommendation om bestämmelser om skydd för välkända varumärken som antogs av församlingen för Internationella unionen för industriellt rättsskydd och Wipos generalförsamling vid den trettiofjärde omgången möten i Wipo-medlemsstaternas församlingar den 20–29 september 1999.

⁴⁵ En part får föreskriva att varumärkesinnehavarens rätt ska upphöra om deklaranten eller varuinnehavaren, under förfarandet för att avgöra huruvida intrång har gjorts i det registrerade varumärket, styrker att innehavaren av det registrerade varumärket inte har rätt att förbjuda att varorna släpps ut på marknaden i det land som är slutdestination för varorna.

ARTIKEL 25.21

Ansökningar i ond tro

Varje part får föreskriva att ett varumärke inte ska registreras om den sökande gjort sin ansökan om registrering av varumärket i ond tro. Varje part ska föreskriva att ett sådant varumärke ska förklaras ogiltigt om det har registrerats.

ARTIKEL 25.22

Annullering

1. Varje part ska föreskriva att ett varumärke ska kunna annulleras⁴⁶ om det inom en period som fastställs i partens lagstiftning utan giltiga skäl inte har tagits i bruk⁴⁷ i det relevanta territoriet för de varor eller tjänster för vilka det registrerats.

⁴⁶ För tydlighetens skull påpekas att en part får definiera annullering som återkallande, upphörande eller ogiltigförklarande.

⁴⁷ En part får kräva att varumärket ska tas i verkligt bruk eller användas i en omfattning eller på ett sätt som motsvarar kommersiellt bruk. En part får vidare besluta att bortse från användning som påbörjats eller återupptagits strax före ingivandet av begäran om annullering.

2. Ett varumärke ska också kunna annulleras om det, efter den dag då det registrerades, som ett resultat av innehavarens agerande eller passivitet har blivit en allmän benämning i handeln på en produkt eller tjänst för vilken det registrerats.

3. Ett varumärke ska också kunna annulleras om det har registrerats trots att det kan vilseleda allmänheten vad gäller arten, kvaliteten eller det geografiska ursprunget hos de varor eller tjänster för vilka det registrerats⁴⁸.

ARTIKEL 25.23

Undantag från de rättigheter som är knutna till ett varumärke

Varje part

- a) ska föreskriva att skälig användning av beskrivande uttryck⁴⁹ kan utgöra ett begränsat undantag till de rättigheter som är knutna till ett varumärke, och

⁴⁸ För tydlighetens skull påpekas att en part också får annullera ett varumärke om det, som ett resultat av innehavarens användning av varumärket eller den användning till vilken innehavaren gett sitt samtycke med avseende på de varor eller tjänster för vilka det registrerats, kan vilseleda allmänheten.

⁴⁹ En skälig användning av beskrivande uttryck inbegriper användningen av ett tecken som anger varans eller tjänstens geografiska ursprung, om en sådan användning är i enlighet med god affärssed.

b) får föreskriva andra begränsade undantag,

förutsatt att sådana undantag beaktar varumärkesinnehavarens och tredje parter legitima intressen.

UNDERAVSNITT B.3

Industriella formgivningar

ARTIKEL 25.24

Internationella avtal

Varje part ska vidta alla rimliga åtgärder för att ansluta sig till Genèveakten till Haagöverenskommelsen om internationell registrering av industriella formgivningar, antagen i Genève den 2 juli 1999.

ARTIKEL 25.25

Skydd av registrerade industriella formgivningar

1. Varje part ska föreskriva ett skydd för självständigt skapade industriella formgivningar som är nya eller nyskapande⁵⁰. Skyddet ska tillhandahållas genom registrering och ge ensamrätt till innehavarna i enlighet med detta underavsnitt.
2. Innehavaren av en registrerad industriell formgivning ska ha rätt att hindra tredje part som saknar innehavarens samtycke åtminstone från att använda och särskilt framställa, bjuda ut till försäljning, sälja, släppa ut på marknaden eller importera produkter eller att använda artiklar som är försedda med eller innefattar den skyddade industriella formgivningen, om sådana handlingar utförs i kommersiellt syfte, otillbörligt skadar det normala utnyttjandet av den industriella formgivningen eller inte är förenliga med god handelssed.
3. En industriell formgivning som använts på eller som infogats i en produkt som utgör en beståndsdel i en sammansatt produkt ska endast betraktas som ny eller nyskapande
 - a) om beståndsdelen, när den väl har infogats i den sammansatta produkten, förblir synlig vid normal användning av denna, och
 - b) i den mån sådana synliga detaljer i beståndsdelen i sig uppfyller kraven på nyhet och nyskapande.

⁵⁰ Om en parts lagstiftning föreskriver detta, kan det även krävas att industriella formgivningar har särprägel.

4. I punkt 3 a avses med *normal användning* slutanvändares användning, dock inte underhåll, service eller reparationsarbeten.

ARTIKEL 25.26

Skyddstid

Skyddstiden ska fastställas av varje part och kan förlängas för en eller flera perioder om vardera fem år, upp till en sammanlagd skyddstid på 25 år från och med den dag då ansökan lämnades in.

ARTIKEL 25.27

Undantag och uteslutningar

1. Varje part får föreskriva begränsade undantag från skyddet av industriella formgivningar, förutsatt att sådana undantag inte oskäligen strider mot ett normalt utnyttjande av skyddade industriella formgivningar och inte oskäligen skadar de legitima intressen som innehavaren av den skyddade industriella formgivningen har, med beaktande av tredje parts legitima intressen.

2. Skyddet för industriell formgivning ska inte omfatta formgivning som huvudsakligen är av teknisk eller funktionell karaktär. I synnerhet ska en industriell formgivning inte skyddas om den består av detaljer i en produkts utseende vilkas form och dimensioner måste återges exakt för att den produkt som den industriella formgivningen infogats i eller använts på ska gå att mekaniskt ansluta till eller placera i, omkring eller i kontakt med en annan produkt så att båda produkterna kan fylla sin funktion.

3. Genom undantag från punkt 2 får en rätt till en industriell formgivning bestå i en industriell formgivning vars syfte är att möjliggöra flerfaldig montering eller anslutning av ömsesidigt utbytbara produkter inom ett modulsystem.

ARTIKEL 25.28

Förhållande till upphovsrätt

En industriell formgivning ska också vara berättigad till skydd enligt en parts upphovsrättslagstiftning från och med den dag då den industriella formgivningen skapades eller på något sätt fastställdes. Det ankommer på varje part att avgöra i vilken utsträckning och på vilka villkor sådant upphovsrättsligt skydd ska ges, inbegripet vilken nivå av nyskapande som ska krävas.

UNDERAVSNITT B.4

Geografiska beteckningar

ARTIKEL 25.29

Definitioner

I detta underavsnitt gäller följande definitioner:

- a) *geografisk beteckning*: uppgifter som anger att en vara har sitt ursprung i en parts territorium, eller i en region eller ort inom detta territorium, när en viss kvalitet, ett visst renommé eller annan egenskap hos varan i huvudsak kan tillskrivas dess geografiska ursprung.
- b) *produktklass*: en produktklass enligt förteckningen över klasser, med beaktande av Niceklassificeringen.

ARTIKEL 25.30

Internationella avtal

Parterna bekräftar sitt åtagande att skydda geografiska beteckningar på sitt territorium i enlighet med artiklarna 22, 23 och 24 i Trips-avtalet.

Varje part ska vidta alla rimliga åtgärder för att följa Genèveakten till Lissabonöverenskommelsen om skydd för ursprungsbeteckningar och deras internationella registrering, antagen i Genève den 20 maj 2015.

ARTIKEL 25.31

Tillämpningsområde

1. Detta underavsnitt är tillämpligt på erkännande och skydd av geografiska beteckningar som identifierar varor som ingår i den relevanta produktklassen och förtecknas i bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar).

2. Parterna ska överväga att utvidga omfattningen av de geografiska beteckningar som omfattas av detta underavsnitt till geografiska beteckningar i andra produktklasser än livsmedel och jordbruksvaror. Därför har parterna i bilaga 25-C (Geografiska beteckningar i Mexiko som avses i artikel 25.31.2) infört namn som identifierar varor som har sitt ursprung i och skyddas på deras territorium och som, förutsatt att omfattningen av skyddet enligt detta avtal utvidgas, kommer att anses omfattas av skyddet enligt detta avtal, med förbehåll för att de förfaranden som anges i detta underavsnitt slutförs⁵¹.

ARTIKEL 25.32

Förtecknade geografiska beteckningar

Vid tillämpning av detta underavsnitt är de geografiska beteckningar som förtecknas

- a) i avsnitt A i bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar) geografiska beteckningar som identifierar en vara med ursprung i Europeiska unionens territorium, eller i en region eller ort inom detta territorium, och

⁵¹ Parterna erkänner att dessa namn, vid bedömningen av ansökningar om varumärkesregistrering och i den mån detta är relevant enligt en parts lagstiftning, är skyddade i ursprungslandet.

- b) i avsnitt B i bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar) geografiska beteckningar som identifierar en vara med ursprung i Mexikos territorium, eller i en region eller ort inom detta territorium.

ARTIKEL 25.33

Fastställda geografiska beteckningar

Efter att ha övervägt de namn som förtecknas i bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar) och efter att ha slutfört ett invändningsförfarande i enlighet med bilaga 25-A (Huvudinslag i invändningsförfarandet) ska varje part skydda dessa geografiska beteckningar i enlighet med den skyddsnivå som fastställs i detta underavsnitt.

ARTIKEL 25.34

Skydd av geografiska beteckningar som förtecknas i bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar)

1. Varje part ska föreskriva rättsliga medel som gör det möjligt för intresserade parter att förhindra följande:
 - a) Användning av en av den andra partens geografiska beteckningar som förtecknas i bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar)⁵² för en vara som ingår i produktklassen för den geografiska beteckningen och som antingen
 - i) inte har sitt ursprung i det ursprungsland eller den ursprungsort som anges i bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar) för den geografiska beteckningen, eller
 - ii) har sitt ursprung i det ursprungsland eller den ursprungsort som anges i bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar) för den geografiska beteckningen, men inte har producerats eller tillverkats i enlighet med den andra partens lagar och andra författningar som skulle gälla om varan var ämnad för konsumtion i den andra parten.

⁵² När det gäller förteckningen över geografiska beteckningar i bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar) omfattar det skydd som ges i enlighet med denna artikel inte enskilda termer som är delar av en sammansatt geografisk beteckning enligt tillägg 25-B-1 (Enskilda termer som är delar av en sammansatt geografisk beteckning).

b) Användning av något i en varas beteckning eller presentation som anger eller ger intryck av att varan i fråga har sitt ursprung i ett annat geografiskt område än det verkliga ursprungslandet eller den verkliga ursprungsorten, på ett sätt som vilseleder allmänheten om varans geografiska ursprung.

c) Någon annan användning som utgör illojal konkurrens enligt artikel 10 bis i Pariskonventionen.

2. Varje part ska föreskriva det skydd som avses i punkt 1 a även om varans verkliga ursprung anges eller om den geografiska beteckningen är översatt till ett annat språk eller om den geografiska beteckningen står tillsammans med uttryck som ”slag”, ”typ”, ”stil”, ”imitation” eller liknande.

3. Varje part ska föreskriva efterlevnadskontroll, genom administrativa åtgärder och i den form som föreskrivs i dess lagstiftning, för att förhindra följande:

a) Allt direkt eller indirekt kommersiellt bruk av ett skyddat namn.

b) All imitation, variation i fråga om eller bedräglig användning av ett skyddat namn.

c) Alla falska eller vilseledande beteckningar för ett skyddat namn.

d) All praxis som sannolikt kan vilseleda konsumenten om varans verkliga ursprung, härkomst eller beskaffenhet.

4. De geografiska beteckningar som skyddas enligt detta underavsnitt får inte användas generiskt på parternas territorium.
5. Ingenting i detta underavsnitt ska förplikta en part att skydda en till den andra parten hörande geografisk beteckning som inte är eller som upphört att vara skyddad på ursprungspartens territorium. Varje part ska underrätta den andra parten om en geografisk beteckning upphör att vara skyddad på dess territorium. Underrättelsen ska lämnas inom tre månader efter det att den behöriga myndigheten slutgiltigt har fastställt att den geografiska beteckningen har upphört att vara skyddad.
6. Bestämmelserna i denna artikel ska i tillämpliga delar gälla för förteckningen över namn i bilagorna I och II till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Mexikos förenta stater om ömsesidigt erkännande och skydd av beteckningar inom sektorn för spritdrycker, upprättat i Bryssel den 27 maj 1997 (*spritavtalet*).

ARTIKEL 25.35

Ändring av förteckningen över geografiska beteckningar

1. Gemensamma rådet får i enlighet med artikel 25.42 besluta att ändra bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar) genom att lägga till eller korrigera geografiska beteckningar eller genom att stryka geografiska beteckningar som har upphört att vara skyddade eller har kommit ur bruk i sitt ursprungsland eller sin ursprungsort. Underkommittén för immateriella rättigheter ska förbereda dessa beslut.

2. Nya geografiska beteckningar ska läggas till genom ett beslut av Gemensamma rådet efter det att de inlämnade namnen har övervägts och ett invändningsförfarande enligt artikel 25.33 har slutförts.

3. Gemensamma rådet får genom beslut ändra bilagorna I och II till spritavtalet i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.33 när det gäller nya geografiska beteckningar.

ARTIKEL 25.36

Rätt att använda geografiska beteckningar

1. En geografisk beteckning som skyddas enligt detta underavsnitt får användas av alla aktörer som saluför en vara som överensstämmer med motsvarande tekniska specifikation.

2. När en geografisk beteckning blivit skyddad enligt detta underavsnitt ska det för användningen av den skyddade geografiska beteckningen inte krävas någon registrering av användarna eller ställas några andra krav.

3. Beteckningar, förkortningar och symboler som hänvisar till en geografisk beteckning får endast användas för den vara som är skyddad eller registrerad på respektive territorium och som har producerats i enlighet med motsvarande tekniska specifikation.

ARTIKEL 25.37

Förhållande mellan varumärken och geografiska beteckningar

1. Detta underavsnitt ska inte påverka de rättigheter som är knutna till ett äldre varumärke som har blivit föremål för en ansökan eller har registrerats i god tro eller förvärvats genom användning i god tro i en part. Som ett begränsat undantag från de rättigheter som är knutna till ett varumärke får ett äldre varumärke under vissa omständigheter inte ge innehavaren rätt att hindra att en registrerad geografisk beteckning beviljas skydd eller används i den part där varumärket är föremål för ansökan, registrering eller användning. Skyddet av den registrerade geografiska beteckningen ska inte på något annat sätt begränsa de rättigheter som är knutna till det varumärket, inbegripet möjligheten att begära förnyelse eller variationer av ett särskiljande kännetecken, förutsatt att variationen inte utgör illojal konkurrens.
2. En part ska inte vara skyldig att skydda ett namn som geografisk beteckning enligt artikel 25.34 om detta namn med hänsyn till ett varumärkes renommé, anseende och användningens längd sannolikt kan vilseleda konsumenten om varans rätta identitet.
3. Om inte annat följer av artikel 25.39 och på grundval av artikel 22.3 i Trips-avtalet ska en part, när det gäller geografiska beteckningar som förtecknas i bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar) och som fortfarande är skyddade som geografiska beteckningar av ursprungsparten, på eget initiativ vägra eller ogiltigförklara en registrering av ett varumärke, om partens lagstiftning medger detta eller på begäran av en intresserad part, under förutsättning att
 - a) registreringen av varumärket för varor skulle vara oförenlig med artikel 25.34,

- b) varumärket avser samma eller en liknande vara,
 - c) varumärket avser varor som inte har den berörda geografiska beteckningens ursprung, och
 - d) ansökan om registrering av varumärket lämnas in efter den dag då ansökan om skydd av den geografiska beteckningen lämnades in på den berörda partens territorium.
4. För geografiska beteckningar som avses i artikel 25.32 ska den inlämningsdag för ansökan om skydd som avses i punkt 3 d vara den dag då detta avtal undertecknas.
5. För geografiska beteckningar som avses i artikel 25.35 ska inlämningsdagen för ansökan om skydd vara den dag då den geografiska beteckningen offentliggörs enligt invändningsförfarandet.
6. Skyddet av de geografiska beteckningar som förtecknas i bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar) ska börja gälla tidigast den dag då detta avtal träder i kraft.

ARTIKEL 25.38

Kontroll av att skydd efterlevs

Varje part ska kontrollera att det skydd som föreskrivs i artiklarna 25.34–25.37 efterlevs genom lämpliga administrativa eller rättsliga förfaranden, i enlighet med partens lagstiftning och praxis. De behöriga myndigheterna ska kontrollera att detta skydd efterlevs på något eller båda av följande sätt:

- a) På eget initiativ.
- b) På begäran av en intresserad part.

ARTIKEL 25.39

Allmänna regler

1. En part ska inte vara skyldig att skydda ett namn som geografisk beteckning enligt detta underavsnitt om namnet kommer i konflikt med namnet på en växtsort eller en djurras och därmed sannolikt kan vilseleda konsumenten om varans verkliga ursprung.

2. Ett homonymt namn som sannolikt kan vilseleda konsumenten att tro att en vara kommer från ett annat territorium ska inte registreras som en geografisk beteckning även om namnet är korrekt vad avser det territorium, den region eller den ort där varan i fråga har sitt verkliga ursprung. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 23 i Trips-avtalet ska parterna gemensamt fastställa de praktiska villkor under vilka helt eller delvis homonyma geografiska beteckningar ska särskiljas från varandra, med beaktande av behovet av att säkerställa att berörda producenter behandlas lika och att konsumenterna inte vilseleds.

3. Om en part vid bilaterala förhandlingar med ett tredjeland föreslår att en geografisk beteckning från det tredjelandet ska beviljas skydd, och den geografiska beteckningen är helt eller delvis homonym med en geografisk beteckning från den andra parten, ska den underrätta den andra parten, som ska ges möjlighet att lämna synpunkter innan namnet beviljas skydd.

4. En teknisk specifikation som avses i detta underavsnitt ska godkännas, inklusive eventuella ändringar, av myndigheterna i den part på vars territorium varan har sitt ursprung.

ARTIKEL 25.40

Undantag

1. Ingenting i detta underavsnitt ska tvinga en part att tillämpa sina bestämmelser i fråga om en geografisk beteckning, eller ett enskilt namn i en sammansatt geografisk beteckning, från den andra parten när det gäller varor eller tjänster för vilka beteckningen i fråga är identisk med ett begrepp som enligt gängse språkbruk på den partens territorium används som allmän benämning på sådana varor eller tjänster.
2. Om en översättning av en geografisk beteckning är identisk med eller innehåller ett begrepp som enligt gängse språkbruk används som allmän benämning på en vara på en parts territorium, eller om en geografisk beteckning inte är identisk med men innehåller detta begrepp, ska detta underavsnitt inte påverka rätten för en person att använda detta begrepp i samband med den varan på den partens territorium.
3. Vid fastställandet av huruvida ett begrepp enligt gängse språkbruk är det begrepp som används som allmän benämning på en vara på en parts territorium, ska den partens myndigheter ha befogenhet att ta hänsyn till hur konsumenterna på dess territorium uppfattar begreppet. Faktorer som är relevanta för konsumenternas uppfattning kan inbegripa
 - a) huruvida begreppet används för att hänvisa till typen av vara i fråga, enligt tillförlitliga källor såsom ordböcker, tidningar och relevanta webbplatser, och

b) hur den vara som begreppet hänvisar till marknadsförs och används i handeln på den partens territorium⁵³.

4. Ingenting i detta underavsnitt ska hindra att man på en parts territorium, med avseende på en vara, använder ett sedvanligt namn på en växtsort eller en djurras som förekommer på den partens territorium på dagen för detta avtals ikraftträdande.

5. Ingenting i detta avtal ska påverka en persons rätt att i näringsverksamhet använda sitt namn eller namnet på personens föregångare i rörelsen, utom om användningen av ett sådant namn är ägnad att vilseleda allmänheten.

ARTIKEL 25.41

Införlivande av befintligt avtal

1. Spritavtalet införlivas i och utgör en del av detta avtal och gäller i tillämpliga delar⁵⁴.

⁵³ Vid tillämpning av detta led får en parts myndigheter, i tillämpliga fall, beakta huruvida begreppet används i relevanta internationella standarder som erkänts av parten för att hänvisa till en typ eller klass av vara på partens territorium.

⁵⁴ För tydlighetens skull påpekas att detta omfattar alla tidigare och framtida ändringar av spritavtalet.

2. Den underkommitté för immateriella rättigheter som inrättas genom artikel 1.10 (Underkommittéer och andra organ i del III i detta avtal) ska ersätta den blandade kommitté som inrättas genom artikel 17 i spritavtalet och fullgöra de uppgifter som anges i den artikeln.

ARTIKEL 25.42

Samarbete

1. Den underkommitté för immateriella rättigheter som inrättas i enlighet med artikel 1.10 (Underkommittéer och andra organ i del III i detta avtal) ska utgöra det lämpliga forumet för att övervaka genomförandet och förvaltningen av detta underavsnitt.

2. Parterna ska underrätta varandra om en geografisk beteckning som förtecknas i bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar) upphör att vara skyddad på en berörd parts territorium. Efter en sådan underrättelse ska underkommittén för immateriella rättigheter för Gemensamma rådet förbereda ett beslut om att ändra bilaga 25-B (Förteckning över geografiska beteckningar) i enlighet med förfarandena i detta avtal.

3. En part får, antingen direkt eller genom underkommittén för immateriella rättigheter, begära att den andra parten lämnar information om tekniska specifikationer och ändringar av dessa.

4. Varje part får göra de tekniska specifikationer som motsvarar den andra partens geografiska beteckningar som är skyddade enligt detta underavsnitt tillgängliga för allmänheten på spanska eller engelska⁵⁵.

5. Alla frågor som uppstår avseende tekniska specifikationer för skyddade geografiska beteckningar ska behandlas i underkommittén för immateriella rättigheter.

ARTIKEL 25.43

Skydd enligt en parts lagstiftning

Detta underavsnitt påverkar inte rätten för en innehavare av en geografisk beteckning i en part att ansöka om erkännande och skydd av en geografisk beteckning hos den andra parten enligt den partens lagstiftning.

⁵⁵ Mexiko får göra dessa tekniska specifikationer tillgängliga för allmänheten på spanska eller engelska.

UNDERAVSNITT B.5

Patent

ARTIKEL 25.44

Internationella avtal

Varje part ska följa konventionen om patentsamarbete, upprättad i Washington den 19 juni 1970, ändrad den 28 september 1979 och senast ändrad den 3 oktober 2001, och erkänna vikten av att anta eller bibehålla förfaranderegler som är förenliga med Patenträttskonventionen, antagen i Genève den 1 juni 2000.

ARTIKEL 25.45

Patent och folkhälsa

1. De rättigheter och skyldigheter som fastställs i detta underavsnitt hindrar inte och ska inte hindra en part från att vidta åtgärder för att skydda folkhälsan. Parterna erkänner vikten av och bekräftar sitt engagemang för förklaringen om Trips-avtalet och folkhälsa, antagen i Doha den 14 november 2001 (*Dohaförklaringen*). Vid tolkningen och genomförandet av de rättigheter och skyldigheter som följer av detta underavsnitt ska parterna säkerställa förenlighet med Dohaförklaringen.

2. Parterna ska bidra till genomförandet av och följa WTO:s allmänna råds beslut av den 30 augusti 2003 om genomförandet av punkt 6 i Dohaförklaringen samt protokollet av den 6 december 2005 om ändring av Trips-avtalet.

ARTIKEL 25.46

Tilläggskydd vid förseningar i godkännanden för försäljning
avseende farmaceutiska produkter, inbegripet biologiska produkter⁵⁶

1. Parterna erkänner att farmaceutiska produkter, inbegripet biologiska produkter⁵⁷, som skyddas av ett patent på deras respektive territorium kan vara föremål för ett administrativt godkännandeförfarande⁵⁸ innan de släpps ut på marknaden. Parterna erkänner att den tid som förflyter mellan det att en patentansökan görs och det att godkännandet lämnas för att släppa ut produkten på deras respektive marknader, enligt vad som fastställts i detta syfte i en parts relevanta lagstiftning, kan förkorta den period då produkten åtnjuter faktiskt patentskydd.

⁵⁶ Mexiko ska genomföra de skyldigheter som anges i denna artikel senast två år efter detta avtals ikraftträdande.

⁵⁷ Varje part ska fastställa vilka produkter som omfattas av begreppen *farmaceutiska produkter* och *biologiska produkter* i enlighet med dess lagstiftning som gällde den 21 april 2018.

⁵⁸ För tydlighetens skull påpekas att begreppet *godkännande för försäljning* är likvärdigt med begreppet *tillstånd för försäljning*.

2. Varje part ska föreskriva lämpliga och ändamålsenliga mekanismer för att kompensera patentinnehavaren för den förkortning av den faktiska giltighetstiden för ett patent som uppstår på grund av orimliga förseningar⁵⁹ vid beviljandet av det första godkännandet för försäljning på respektive territorium. Denna kompensation ska ges i form av ett kompletterande sui generis-skydd som ska gälla under den tid med vilken den tvåårsperiod som avses i fotnoten överskrids. Tilläggsskyddets maximala giltighetstid får inte överstiga fem år⁶⁰.

3. Som ett alternativ till punkt 2 kan en part ge möjlighet till en förlängning på högst fem år⁶¹ av giltighetstiden för rättigheter som är knutna till patentskyddet som kompensation till patentinnehavaren för den förkortning av den faktiska giltighetstiden för ett patent som följer av förfarandet för godkännande för försäljning. Giltighetstiden för förlängningen ska börja gälla vid utgången av detta patents lagstadgade giltighetstid och vara lika lång som perioden mellan den dag då patentansökan lämnades in och dagen för det första godkännandet för att släppa ut produkten på partens marknad, minskad med fem år.

⁵⁹ Vid tillämpning av denna artikel avses med en orimlig försening åtminstone en försening av det första svaret till sökanden på mer än två år från och med den dag ansökan om godkännande för försäljning lämnades in. Förseningar av beviljandet av ett godkännande för försäljning som kan tillskrivas sökanden och tidsperioder som den myndighet som beviljar godkännande för försäljning inte har kontroll över behöver inte tas med vid fastställandet av förseningens längd.

⁶⁰ Om en part uppfyller kraven i denna punkt är den parten inte skyldig att iaktta det alternativ som anges i punkt 3.

⁶¹ Denna period kan förlängas med sex månader för farmaceutiska produkter, om pediatrika studier har utförts och resultaten av studierna kommer till uttryck i produktinformationen.

4. Vid genomförandet av skyldigheterna enligt denna artikel får varje part fastställa villkor och begränsningar, förutsatt att parten fortsätter att följa denna artikel.

5. Varje part ska göra sitt yttersta för att handlägga ansökningar om godkännande för försäljning av farmaceutiska produkter på ett effektivt och snabbt sätt, i syfte att undvika orimliga eller onödiga förseningar. I syfte att undvika orimliga förseningar får en part anta eller bibehålla förfaranden som påskyndar handläggningen av ansökningar om godkännande för försäljning.

UNDERAVSNITT B.6

Växtsorter

ARTIKEL 25.47

Internationella avtal

Varje part ska skydda växtförädlarrätten, i enlighet med den internationella konventionen för skydd av växtförädlingsprodukter, antagen i Paris den 2 december 1961 och senast reviderad i Genève den 19 mars 1991, inbegripet undantagen från förädlarrätten enligt artikel 15 i den konventionen, och ska samarbeta för att främja och kontrollera efterlevnaden av denna rätt⁶².

⁶² Mexiko ska genomföra denna bestämmelse senast fyra år efter detta avtals ikraftträdande.

UNDERAVSNITT B.7

Skydd för ej offentliggjord information

ARTIKEL 25.48

Omfattning på skyddet för företagshemligheter

1. För att säkerställa ett effektivt skydd mot illojal konkurrens i enlighet med artikel 10 bis i Pariskonventionen ska varje part tillhandahålla rättsliga medel, inbegripet administrativa eller civilrättsliga förfaranden⁶³, för att en person ska kunna förhindra att företagshemligheter röjs till, anskaffas av eller utnyttjas av andra utan samtycke av den person som lagligen kontrollerar informationen på ett sätt som strider mot god affärssed⁶⁴. Vid tillämpning av detta underavsnitt omfattar företagshemligheter ej offentliggjord information i enlighet med artikel 39.2 i Trips-avtalet.

⁶³ För tydlighetens skull påpekas att en part får tillhandahålla dessa rättsliga medel genom straffrättsliga förfaranden i enlighet med sin lagstiftning.

⁶⁴ En part får överväga att inte tillämpa dessa förfaranden om det beteende som strider mot god affärssed utförs, i enlighet med partens lagstiftning, i syfte att avslöja försummelser, missförhållanden eller olaglig verksamhet eller i syfte att skydda ett legitimt intresse med stöd i partens lagstiftning.

2. Vid tillämpning av detta underavsnitt ska en part anse att åtminstone följande beteende strider mot god affärssed:

- a) Anskaffande av en företagshemlighet utan att innehavaren av företagshemligheten samtycker, om detta sker genom att någon obehörigen bereder sig tillgång till, tillägnar sig eller kopierar handlingar, föremål, material eller elektroniska filer som lagligen kontrolleras av innehavaren av företagshemligheten och som innehåller företagshemligheten eller ur vilka företagshemligheten kan härledas.
- b) Utnyttjande eller röjande av en företagshemlighet utan innehavarens samtycke som utförs av en person som anskaffat företagshemligheten på olaglig väg eller i strid med ett sekretessavtal eller någon annan skyldighet att inte röja företagshemligheten eller begränsa dess utnyttjande^{65,66}.

⁶⁵ För tydlighetens skull påpekas att det i de kriterier som anges i varje parts lagar och andra författningar fastställs vad som avses med att överträda en skyldighet att begränsa utnyttjandet av en företagshemlighet.

⁶⁶ För tydlighetens skull påpekas att Europeiska unionen anser att följande situationer inte omfattas av punkt 2:

- a) En persons oberoende upptäckt eller skapande av den berörda informationen.
- b) Bakåtkompilering av en produkt av en person som lagligen har den i sin besittning och som inte enligt någon rättsligt bindande förpliktelse är skyldig att begränsa anskaffandet av informationen.
- c) Anskaffande, utnyttjande eller röjande av information som enligt partens lagstiftning krävs eller är tillåtet.
- d) Anställdas utnyttjande av erfarenheter och färdigheter som förvärvats hederligt under deras normala yrkesutövning.
- e) Utlämnande av information vid utövandet av rätten till yttrande- och informationsfrihet.

ARTIKEL 25.49

Administrativa eller civilrättsliga förfaranden avseende företagshemligheter

1. Varje part ska säkerställa att inga personer som deltar i de förfaranden som avses i artikel 25.48.1 eller som har tillgång till handlingar som ingår i sådana förfaranden får utnyttja eller röja företagshemligheter eller påstådda företagshemligheter som de behöriga myndigheterna, på vederbörligen motiverad begäran av en intresserad part, har identifierat som konfidentiella och som personerna fått kännedom om genom sitt deltagande i sådana förfaranden eller sin tillgång till handlingarna.
2. För de förfaranden som avses i artikel 25.48.1 ska varje part föreskriva att dess behöriga myndigheter åtminstone har befogenhet att vidta specifika åtgärder för att bevara konfidentialiteten för företagshemligheter eller påstådda företagshemligheter som företes vid förfarandena. Sådana specifika åtgärder får, i enlighet med respektive parts lagstiftning, inbegripa möjligheten att helt eller delvis begränsa tillgången till vissa handlingar, begränsa tillträdet till förhandlingar och protokoll eller utskrifter från dessa och tillgängliggöra en icke-konfidentiell version av rättsliga avgöranden i vilka de avsnitt som innehåller företagshemligheter har avlägsnats eller redigerats.

ARTIKEL 25.50

Skydd för ej offentliggjorda uppgifter som rör farmaceutiska produkter, inbegripet biologiska produkter⁶⁷

1. Om en part, som ett villkor för att bevilja ett godkännande för försäljning av nya⁶⁸ farmaceutiska produkter, inbegripet biologiska produkter⁶⁹, kräver att ej offentliggjorda testresultat eller andra uppgifter från prekliniska undersökningar eller kliniska prövningar ska lämnas in i nödvändig utsträckning för att fastställa om användningen av dessa produkter är säker och verkningsfull, ska parten skydda sådana uppgifter mot att utlämnas till tredje part, om framtagande av sådana uppgifter innebär betydande arbete, utom då utlämnandet är nödvändigt på grund av ett tvingande allmänintresse eller om åtgärder vidtas för att säkerställa att uppgifterna skyddas mot otillbörlig kommersiell användning.

⁶⁷ Mexiko ska genomföra denna skyldighet senast två år efter detta avtals ikraftträdande.

⁶⁸ Vid tillämpning av denna artikel avses med *nya* att produkterna innehåller en ny kemisk enhet som inte tidigare har godkänts på partens territorium eller att det rör sig om en ny biologisk eller bioteknisk produkt som inte tidigare har godkänts på partens territorium.

⁶⁹ Varje part ska fastställa vilka produkter som omfattas av begreppen *farmaceutiska produkter* och *biologiska produkter* i enlighet med dess lagstiftning som gällde den 21 april 2018.

2. När det gäller farmaceutiska produkter, inbegripet biologiska produkter, får en part inte bevilja ett godkännande för försäljning till tredje part vilket, utan samtycke från den person som tidigare lämnat in de uppgifter som avses i punkt 1, ger parten tillstånd att saluföra produkten⁷⁰ på grundval av dessa uppgifter eller det godkännande för försäljning som beviljats den person som lämnat in dessa uppgifter⁷¹, under minst sex år från och med dagen⁷² för godkännandet för försäljning av den nya produkten på den partens territorium⁷³.

3. Det ska inte finnas någon begränsning för någondera parten att genomföra förkortade tillståndsförfaranden för sådana produkter på grundval av bioekvivalens och biotillgänglighetsstudier.

⁷⁰ Vid tillämpning av denna punkt får en part föreskriva att begreppet *produkt* avser samma eller en liknande produkt.

⁷¹ För tydlighetens skull påpekas att detta inbegriper uppgifter som lämnats in för tillstånd som beviljats den person som lämnat in sådana uppgifter på parternas och tredjeländers territorier.

⁷² För tydlighetens skull påpekas att en part får begränsa skyddsperioden enligt denna punkt till sex år.

⁷³ En part får för biologiska produkter föreskriva att det skydd för ej offentliggjorda uppgifter som avses i denna artikel endast är tillämpligt på det första godkännandet för försäljning av en ny biologisk produkt.

ARTIKEL 25.51

Skydd för ej offentliggjorda uppgifter som rör växtskyddsmedel⁷⁴

1. Om en part, som ett villkor för att bevilja ett godkännande för försäljning⁷⁵ av ett nytt⁷⁶ växtskyddsmedel, kräver att ej offentliggjorda testresultat eller andra uppgifter som rör produktens säkerhet eller effektivitet ska lämnas in⁷⁷, ska parten skydda sådana uppgifter mot att utlämnas till tredje part, utom då utlämnandet är nödvändigt på grund av ett tvingande allmänintresse eller om åtgärder vidtas för att säkerställa att uppgifterna skyddas mot otillbörlig kommersiell användning.

⁷⁴ Mexiko ska genomföra denna skyldighet senast två år efter detta avtals ikraftträdande.

⁷⁵ Vid tillämpning av denna artikel är *godkännande för försäljning* synonymt med *sanitärt godkännande* enligt en parts lagstiftning.

⁷⁶ Vid tillämpning av denna artikel avses med *nytt* att produkten innehåller en ny kemisk enhet som inte tidigare har godkänts på partens territorium.

⁷⁷ För tydlighetens skull påpekas att denna artikel är tillämplig på fall där parten kräver inlämning av ej offentliggjorda testresultat eller andra uppgifter som endast rör produktens säkerhet, endast produktens effektivitet eller både produktens säkerhet och effektivitet.

2. När det gäller växtskyddsmedel får en part inte bevilja ett godkännande för försäljning till tredje part vilket, utan samtycke från den person som tidigare lämnat in de uppgifter som avses i punkt 1, ger parten tillstånd att saluföra produkten på grundval av dessa uppgifter eller det godkännande för försäljning som beviljats den person som lämnat in dessa uppgifter, under minst tio år⁷⁸ från och med dagen för godkännandet för försäljning av den nya produkten på den partens territorium.
3. Varje part ska fastställa regler för att undvika att samma tester utförs flera gånger på ryggradsdjur.
4. Det ska inte finnas någon begränsning för någondera parten att genomföra förkortade tillståndsförfaranden för sådana produkter på grundval av ekvivalensundersökningar.

⁷⁸ För tydlighetens skull påpekas att en part får begränsa skyddsperioden enligt denna artikel till tio år.

AVSNITT C

Upprätthållande av skyddet för immateriella rättigheter

UNDERAVSNITT C.1

Allmänna bestämmelser

ARTIKEL 25.52

Allmänna skyldigheter

1. Parterna bekräftar sina åtaganden enligt Trips-avtalet, särskilt del III. Varje part ska föreskriva de kompletterande åtgärder, förfaranden och rättsmedel enligt detta avsnitt som krävs för att upprätthålla skyddet för immateriella rättigheter. Dessa åtgärder, förfaranden och rättsmedel ska vara rättvisa och skäligen, inte onödigt komplicerade eller kostsamma och inte medföra oskäligen tidsfrister eller omotiverade dröjsmål.

2. De åtgärder, förfaranden och rättsmedel som avses i punkt 1 ska också vara effektiva, proportionella och avskräckande, tillämpas så att det undviks att hinder för lagenlig handel uppkommer och innehålla skyddsåtgärder så att de inte missbrukas.

3. Detta avsnitt medför inte någon skyldighet för en part att inrätta en från den allmänna ordningen för efterlevnadskontroll skild rättsordning för upprätthållande av skyddet för immateriella rättigheter, och det påverkar inte heller en parts möjligheter att kontrollera efterlevnaden av lagstiftningen i allmänhet. Detta underavsnitt medför inte någon skyldighet när det gäller hur en part fördelar resurser mellan upprätthållandet av skyddet för immateriella rättigheter och den allmänna efterlevnadskontrollen.

ARTIKEL 25.53

Personer som är berättigade att ansöka om tillämpning av åtgärder, förfaranden och rättsmedel

Varje part ska tillerkänna följande personer rätten att ansöka om tillämpning av de åtgärder, förfaranden och rättsmedel som avses i detta avsnitt och i del III i Trips-avtalet:

- a) Innehavare av immateriella rättigheter, i enlighet med partens lagstiftning.
- b) Alla andra personer som har tillåtelse att utnyttja dessa immateriella rättigheter, i synnerhet licenstagare, i den mån detta är tillåtet i och överensstämmer med partens lagstiftning.

- c) Organ för kollektiv förvaltning av immateriella rättigheter som regelmässigt anses ha rätt att företräda innehavare av immateriella rättigheter, i den mån detta är tillåtet i och överensstämmer med partens lagstiftning.
- d) Organ som tillvaratar branschintressen och som regelmässigt anses ha rätt att företräda innehavare av immateriella rättigheter, i den mån detta är tillåtet i och överensstämmer med partens lagstiftning.

UNDERAVSNITT C.2

Civilrättsligt och administrativt upprätthållande av skydd

ARTIKEL 25.54

Bevisning

1. Varje part ska säkerställa att de behöriga rättsliga myndigheterna, redan innan prövningen av sakfrågan inletts och efter ansökan av en part som har lagt fram rimligt tillgänglig bevisning till stöd för sitt påstående att det har skett ett intrång i dennes immateriella rättighet eller att ett sådant är omedelbart förestående, har befogenhet att besluta om omedelbara och ändamålsenliga interimistiska åtgärder för att skydda relevant bevisning om det påstådda intrånget, med förbehåll för att konfidentiell information skyddas.

2. De interimistiska åtgärder som avses i punkt 1 kan inbegripa en detaljerad beskrivning av de varor som påstås göra intrång, med eller utan tagande av varuprov, eller beslag av varorna och, där så är lämpligt, de material och verktyg som använts för produktion eller distribution av dessa varor samt tillhörande handlingar.

3. Varje part ska vidta nödvändiga åtgärder för att ge dess behöriga rättsliga myndigheter befogenhet att, vid ett intrång i en immateriell rättighet som har begåtts i kommersiell skala och om så är lämpligt och på begäran av en part i förfarandet, besluta att bank- eller affärshandlingar eller finansiella handlingar som motparten kontrollerar ska läggas fram, med förbehåll för att konfidentiell information skyddas⁷⁹.

⁷⁹ Mexiko får begränsa denna befogenhet till straffrättsliga förfaranden i enlighet med sin lagstiftning.

ARTIKEL 25.55

Rätt till information

1. Varje part ska säkerställa att de behöriga rättsliga myndigheterna, i samband med förfaranden om intrång i en immateriell rättighet och som svar på en berättigad och proportionell begäran av käranden, har befogenhet att förelägga den person som gjort intrånget eller varje annan person som är part eller vittne i ärendet att tillhandahålla information om ursprung och distributionsnät för de intrångsgörande varorna eller tjänsterna⁸⁰.

⁸⁰ Europeiska unionen får besluta att

- a) *varje annan person* avser en person som
 - i) har befunnits förfoga över de intrångsgörande varorna i kommersiell skala,
 - ii) har befunnits använda de intrångsgörande tjänsterna i kommersiell skala,
 - iii) har befunnits i kommersiell skala tillhandahålla tjänster som använts i intrångsgörande verksamhet, eller
 - iv) har pekats ut av den person som avses i leden i–iii såsom delaktig i produktion, tillverkning eller distribution av de intrångsgörande varorna eller i tillhandahållande av de intrångsgörande tjänsterna,
- b) *information*, beroende på vad som är lämpligt, ska omfatta
 - i) namn på och adress till producenter, tillverkare, distributörer, leverantörer och andra tidigare innehavare av varorna eller tjänsterna, samt tilltänkta grossister och detaljister, eller
 - ii) uppgifter om hur mycket som producerats, tillverkats, levererats, mottagits eller beställts samt om erhållet pris på de berörda varorna eller tjänsterna.

2. Denna artikel är tillämplig utan att det påverkar tillämpningen av övriga bestämmelser i en parts lagstiftning som

- a) ger rättighetshavaren rätt att få ytterligare information,
- b) reglerar hur information som lämnas enligt denna artikel får användas i civilrättsliga eller straffrättsliga förfaranden,
- c) reglerar ansvaret för missbruk av rätten till information,
- d) gör det möjligt att vägra lämna sådan information som skulle tvinga den person som avses i punkt 1 att medge eget eller nära anhörigs deltagande i ett immaterialrättsintrång, eller
- e) reglerar sekretesskydd för informationskällor eller behandling av personuppgifter.

ARTIKEL 25.56

Interimistiska åtgärder och säkerhetsåtgärder

1. Varje part ska säkerställa att dess rättsliga myndigheter, på begäran av sökanden, har befogenhet att utfärda ett interimistiskt föreläggande mot en påstådd intrångsgörare i syfte att hindra ett omedelbart förestående immaterialrättsintrång eller tillfälligt förbjuda, i lämpliga fall förenat med vite om så föreskrivs i partens lagstiftning, en fortsättning av det påstådda intrånget eller göra en fortsättning avhängig av att det ställs garantier avsedda att säkerställa ersättning till rättighetshavaren. Ett interimistiskt föreläggande får också på samma villkor utfärdas mot en mellanhand vars tjänster utnyttjas av en tredje part för att göra intrång i en immateriell rättighet. Vid tillämpning av denna artikel omfattar *mellanhänder* internetleverantörer.
2. Ett interimistiskt föreläggande får även utfärdas i syfte att besluta om beslag eller överlämnande av varor som misstänks göra intrång i en immateriell rättighet, för att förhindra att varorna förs in till eller omsätts på marknaden.

3. När det gäller ett påstått intrång ska varje part föreskriva att dess rättsliga myndigheter har befogenhet att som säkerhetsåtgärd beordra ett beslag av lös och fast egendom som tillhör den påstådda intrångsgöraren, inbegripet frysning av dennes bankkonton och andra tillgångar. I detta syfte får de behöriga myndigheterna besluta att bank- eller affärshandlingar eller finansiella handlingar ska läggas fram, eller om lämplig tillgång till den relevanta informationen⁸¹.

ARTIKEL 25.57

Rättsmedel

1. Varje part ska säkerställa att de behöriga rättsliga myndigheterna, på begäran av sökanden och utan att det påverkar eventuella skadestånd som kan utgå till rättighetshavaren på grund av intrånget och utan att någon form av ersättning utgår, har befogenhet att besluta att varor som de har konstaterat gör intrång i en immateriell rättighet ska förstöras eller åtminstone slutgiltigt avlägsnas från marknaden. Varje part ska säkerställa att de behöriga rättsliga myndigheterna, om så är lämpligt, även får besluta att material och verktyg som huvudsakligen har använts för att skapa eller tillverka dessa varor ska förstöras.

⁸¹ Mexiko får begränsa befogenheten att beordra framläggande av bank- eller affärshandlingar eller finansiella handlingar till straffrättsliga förfaranden i enlighet med landets lagstiftning. Varje part får begränsa denna befogenhet till intrång som begås i kommersiell skala och situationer där sökanden påvisar omständigheter som sannolikt kan äventyra indrivningen av skadestånd.

2. En begäran om rättsmedel ska prövas med hänsyn till om beslutade rättsmedel står i proportion till intrångets allvar och med beaktande av tredje parts intressen.

ARTIKEL 25.58

Förbudsförelägganden

Varje part ska säkerställa att de behöriga rättsliga myndigheterna, om ett fällande rättsligt avgörande meddelas om intrång i immateriella rättigheter, har befogenhet att utfärda ett förbudsföreläggande mot fortsatt intrång, riktat till intrångsgöraren och eventuella mellanhänder vars tjänster utnyttjas av tredje part för att göra intrång i immateriella rättigheter.

ARTIKEL 25.59

Skadestånd

1. Varje part ska föreskriva att dess rättsliga myndigheter har befogenhet att åtminstone besluta att den intrångsgörare som kände till eller rimligen borde ha känt till att denne ägnade sig åt verksamhet som innebar intrång i immateriella rättigheter ska betala ett skadestånd till rättighetshavaren som är tillräckligt för att kompensera den skada som denne har åsamkats till följd av intrånget i dennes immateriella rättigheter⁸².
2. Vid fastställandet av skadeståndsbeloppet enligt punkt 1 ska varje parts rättsliga myndigheter beakta alla relevanta aspekter och ha befogenhet att bland annat överväga alla rättmätiga mått på värdet som rättighetshavaren lägger fram, inbegripet utebliven vinst, värdet av de varor eller tjänster som är föremål för intrånget, mätt enligt marknadspriset, eller det föreslagna detaljhandelspriset.
3. Varje part ska föreskriva att dess rättsliga myndigheter, åtminstone i fall av intrång i upphovsrätt eller närstående rättigheter och varumärkesförfalskning, har befogenhet att besluta att intrångsgöraren, åtminstone i de fall som avses i punkt 1, till rättighetshavaren ska betala den vinst som intrångsgöraren har gjort och som kan tillskrivas intrånget. En part får uppfylla kraven i denna punkt genom en presumtion om att dessa vinster motsvarar det skadestånd som avses i punkt 1.

⁸² En part får föreskriva att det inte krävs ett slutgiltigt konstaterande av att det har skett ett intrång i immateriella rättigheter för att ett förfarande för att begära skadestånd ska kunna inledas.

4. Varje part får föreskriva att de rättsliga myndigheterna får besluta om återbetalning av vinst eller om skadestånd till den skadelidande parten som kan vara fastställt i förväg, om intrångsgöraren inte kände till eller inte rimligen borde ha känt till att denne ägnade sig åt intrångsgörande verksamhet.

ARTIKEL 25.60

Rättsliga kostnader

Varje part ska säkerställa att rimliga och proportionerliga rättsliga kostnader och andra kostnader som har åsamkats den vinnande parten i allmänhet ska bäras av den förlorande parten, om detta inte är oskäligt.

ARTIKEL 25.61

Offentliggörande av rättsliga avgöranden

Utan att det påverkar tillämpningen av den egna lagstiftningen om sekretesskydd för informationskällor eller skydd av personuppgifter ska varje part säkerställa att dess behöriga rättsliga myndigheter i rättsliga förfaranden beträffande immaterialrättsintrång har befogenhet att, på begäran av den sökande, besluta om lämpliga åtgärder för att sprida information om avgörandet, inbegripet att avgörandet ska anslås och offentliggöras helt eller delvis.

ARTIKEL 25.62

Presumtion om innehav av upphovs- eller äganderätt

1. Varje part ska erkänna att det för tillämpningen av de åtgärder, förfaranden och rättsmedel som föreskrivs i detta underavsnitt, om inte motsatsen bevisas, är tillräckligt att namnet på upphovsmannen till ett litterärt eller konstnärligt verk finns angivet på verket på sedvanligt sätt för att vederbörande ska anses som upphovsman och följaktligen ha rätt att föra talan om intrång.
2. Punkt 1 ska i tillämpliga delar också gälla för innehavare av upphovsrätten närstående rättigheter i fråga om deras skyddade alster.

ARTIKEL 25.63

Administrativa förfaranden

I den mån administrativa förfaranden kan leda till att ett civilrättsligt rättsmedel beslutas till följd av ett beslut i sakfrågan ska sådana förfaranden vara förenliga med principer som i allt väsentligt är likvärdiga med de principer som fastställs i detta underavsnitt.

ARTIKEL 25.64

Frivilliga initiativ från intressenter

Varje part ska sträva efter att underlätta frivilliga initiativ från intressenter för att minska intrång i immateriella rättigheter, inbegripet på internet och på andra marknadsplatser, med fokus på konkreta problem och att finna praktiska lösningar som är realistiska, väl avvägda, proportionella och rättvisa för alla berörda intressenter.

AVSNITT D

Upprätthållande av skyddet vid gränserna

ARTIKEL 25.65

Förenlighet med Gatt och Trips-avtalet

Vid genomförandet av gränsåtgärder för att dess tullmyndigheter ska kunna upprätthålla skyddet för immateriella rättigheter, oavsett om de omfattas av detta avtal, ska varje part säkerställa förenlighet med sina skyldigheter enligt Gatt och Trips-avtalet, särskilt artikel 41 och del III avsnitt 4 i Trips-avtalet.

ARTIKEL 25.66

Gränsåtgärder för att upprätthålla skyddet för immateriella rättigheter

1. Varje part ska ha förfaranden som gör det möjligt att förstöra varor som gör intrång i immateriella rättigheter, i enlighet med artiklarna 46 och 59 i Trips-avtalet.
2. När det gäller varor under tullkontroll ska varje part säkerställa att dess tullmyndigheter, i enlighet med partens lagar och andra författningar och i samordning med andra relevanta myndigheter, inriktar sig på och identifierar sändningar som innehåller varor som misstänks göra intrång i varumärken, upphovsrätt eller andra immateriella rättigheter. Åtminstone när det gäller importvaror bör denna verksamhet utföras på grundval av en riskanalys.
3. Varje part ska anta och bibehålla en centralt förvaltd elektronisk databas som åtminstone avser varumärken och industriella formgivningar och som ska fungera som ett relevant verktyg för kostnadsfritt samarbete mellan behöriga myndigheter och rättighetshavare och för tillhandahållande av information för riskanalys. Varje part ska sträva efter att utvidga den elektroniska databasen för riskanalys till att omfatta andra immateriella rättigheter.

4. Varje part ska säkerställa att information som tillhandahålls av rättighetshavaren automatiskt förs in i den elektroniska databasen förutsatt att den uppfyller de relevanta kraven, i enlighet med dess lagar och andra författningar. Varje parts behöriga myndigheter ska automatiskt eller inom en rimlig tidsperiod validera den information som en rättighetshavare lämnar.
5. Parterna erkänner fördelarna med att upprätthålla och förbättra en elektronisk databas, i syfte att bidra till att upptäcka intrång i immateriella rättigheter och tillhandahålla uppgifter för att inleda förfarandet för att skjuta upp frigörandet av eller kvarhålla varor under tullkontroll.
6. Varje part ska föreskriva att dess tullmyndigheter på eget initiativ får agera för att skjuta upp frigörandet av eller kvarhålla varor som misstänks göra intrång i en immateriell rättighet, eller för att underrätta rättighetshavaren eller de berörda myndigheterna så att de kan bedöma behovet av att inleda ett förfarande som kan leda till att frigörandet av varorna skjuts upp eller till att de kvarhålls.
7. En part uppmuntras att ha förfaranden som gör det möjligt att snabbt förstöra varumärkesförfalskade och piratkopierade varor som sänts i postförsändelser eller med bud.
8. Varje parts tullmyndigheter ska föra en regelbunden dialog och främja samarbete med intressenter och andra myndigheter som deltar i upprätthållandet av skyddet för immateriella rättigheter vilka avses i denna artikel.

9. Parterna ska samarbeta i fråga om internationell handel med varor som misstänks göra intrång i immateriella rättigheter och i synnerhet utbyta information om sådan handel, i enlighet med sina lagar och andra författningar.

10. Parterna ska ha ett regelbundet utbyte om det korrekta genomförandet och den korrekta förvaltningen av denna artikel.

AVSNITT E

Slutbestämmelser

ARTIKEL 25.67

Samarbete och transparens

1. Parterna ska samarbeta för att stödja genomförandet av detta kapitel.
2. Samarbetsområdena inkluderar, men är inte begränsade till, följande:
 - a) Utbyte av information om utvecklingen av den inhemska och internationella politiken när det gäller immateriella rättigheter.

- b) Utbyte av information om parternas lagar och andra författningar om immateriella rättigheter, inbegripet initiativ och ändringar.
- c) Utbyte av erfarenheter mellan parterna när det gäller att upprätthålla skyddet för immateriella rättigheter.
- d) Samordning, även med tredjeländer, för att hindra handel med förfalskade varor.
- e) Tekniskt bistånd, kapacitetsuppbyggnad samt utbyte och utbildning av personal.
- f) Skydd för och försvar av immateriella rättigheter och spridning av information i detta avseende, bland annat i näringslivet och det civila samhället.
- g) Utbildning och åtgärder för att öka medvetenheten om immateriella rättigheter, inbegripet konsekvenserna av intrång i immateriella rättigheter för ekonomin och konsumenternas säkerhet.
- h) Förstärkt institutionellt samarbete, särskilt mellan myndigheter med ansvar för immateriella rättigheter.

- i) Samarbete med små och medelstora företag, bland annat vid evenemang eller sammankomster med inriktning på små och medelstora företag, när det gäller att skydda och upprätthålla immateriella rättigheter och minska intrången.
- j) Utbyte av information mellan parterna om insatser för att underlätta frivilliga initiativ från intressenter på deras respektive territorier.

3. Den underkommitté för immateriella rättigheter som inrättas i enlighet med artikel 1.10 (Underkommittéer och andra organ i del III i detta avtal) ska övervaka genomförandet och förvaltningen av detta kapitel och alla andra relevanta frågor.

Underkommittén för immateriella rättigheter ska sammanträda minst en gång per år, om inte parterna kommer överens om något annat.

4. Varje part ska utse en kontaktpunkt för att underlätta samarbete och samordning inom ramen för detta kapitel och meddela den andra parten dennas kontaktuppgifter. Parterna ska omgående underrätta varandra om varje ändring av dessa kontaktuppgifter.

KAPITEL 26

HANDEL OCH HÅLLBAR UTVECKLING

ARTIKEL 26.1

Mål och tillämpningsområde

1. Målet med detta kapitel är att förbättra integreringen av hållbar utveckling i handeln och investeringarna mellan parterna, särskilt genom att fastställa principer och åtgärder för arbetskraftsrelaterade⁸³ och miljömässiga aspekter av hållbar utveckling av särskild betydelse för handel och investeringar.

⁸³ I detta kapitel avses med *arbetskraftsrelaterad* ILO:s strategiska mål inom ramen för agendan för anständigt arbete, som kommer till uttryck i ILO:s deklaration om social rättvisa för en rättvis globalisering från 2008.

2. Parterna erinrar om Agenda 21 och Riodeklarationen om miljö och utveckling, antagna vid FN:s konferens om miljö och utveckling 1992, genomförandeplanen från världstoppmötet i Johannesburg om hållbar utveckling 2002, Internationella arbetsorganisationens deklaration om social rättvisa för en rättvis globalisering, antagen av Internationella arbetskonferensen vid dess 97:e session i Genève den 10 juni 2008, slutdokumentet från FN:s konferens om hållbar utveckling 2012 med titeln *The Future We Want*, som ingår i resolution 66/288 antagen av FN:s generalförsamling den 27 juli 2012, och målen för hållbar utveckling i dokumentet *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling* inom ramen för Agenda 2030.

3. I överensstämmelse med de instrument som avses i punkt 2 ska parterna främja

- a) hållbar utveckling, som omfattar ekonomisk utveckling, social utveckling och miljöskydd, där alla tre aspekter är beroende av varandra och ömsesidigt förstärkande,
- b) utveckling av internationell handel och internationella investeringar på ett sätt som bidrar till att uppnå målen för hållbar utveckling, och
- c) grön tillväxt för alla och cirkulär ekonomi för att främja ekonomisk tillväxt och samtidigt säkerställa miljöskydd och främja social utveckling.

ARTIKEL 26.2

Rätt att reglera och skyddsnivåer

1. Parterna erkänner varje parts rätt att fastställa sin politik och sina prioriteringar vad gäller hållbar utveckling, att fastställa den egna inhemska nivån för miljö- och arbetarskydd samt att anta eller ändra lagar och andra författningar och sin politik på detta område på det sätt som parten anser lämpligt. Sådana nivåer, lagar och andra författningar och sådan politik ska vara förenliga med varje parts åtagande att följa de internationellt erkända normer, standarder och avtal som avses i artiklarna 26.3 och 26.4.
2. Varje part ska sträva efter att säkerställa att dess berörda lagar och andra författningar och politik föreskriver och uppmuntrar höga nivåer av miljö- och arbetarskydd, och ska fortsätta att sträva efter att förbättra dessa lagar och andra författningar och denna politik och de bakomliggande skyddsnivåerna.
3. En part bör inte försvaga skyddsnivåerna i sin miljö- eller arbetsrätt i syfte att uppmuntra handel eller investeringar.
4. En part får inte åsidosätta eller bevilja undantag från, eller erbjuda sig att åsidosätta eller bevilja undantag från, sin miljö- eller arbetsrätt i syfte att uppmuntra handel eller investeringar.
5. En part får inte genom kontinuerliga eller återkommande åtgärder eller en kontinuerlig eller återkommande brist på åtgärder underlåta att verkningsfullt kontrollera efterlevnaden av dess miljö- eller arbetsrätt i syfte att uppmuntra handel eller investeringar.

ARTIKEL 26.3

Multilaterala arbetsnormer och avtal på arbetskraftsområdet

1. Parterna bekräftar sitt åtagande att främja utvecklingen av internationell handel på ett sätt som befrämjar full och produktiv sysselsättning och anständigt arbete för alla, i synnerhet för kvinnor, unga personer och personer med funktionsnedsättning.
2. I enlighet med Internationella arbetsorganisationens stadgar och Internationella arbetsorganisationens deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet och uppföljningen av denna, som antogs av Internationella arbetskongressen vid dess 86:e session i Genève den 18 juni 1998, ska varje part respektera, främja och på ett ändamålsenligt sätt genomföra de principer för de grundläggande rättigheterna i arbetslivet som anges i Internationella arbetsorganisationens (*ILO*) grundläggande konventioner, nämligen
 - a) föreningsfrihet och faktiskt erkännande av rätten till kollektiva förhandlingar,
 - b) avskaffande av alla former av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete,
 - c) faktiskt avskaffande av barnarbete, och
 - d) avskaffande av diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning.

3. I enlighet med punkterna 1 och 2 och med betoning på parternas åtagande att stödja multilateral styrning ska varje part på ett ändamålsenligt sätt genomföra de ILO-konventioner och ILO-protokoll som den har ratificerat.
4. Varje part ska göra fortsatta och kontinuerliga ansträngningar för att ratificera de grundläggande ILO-konventionerna.
5. Parterna ska regelbundet utbyta information om sina respektive framsteg när det gäller ratificeringen av de grundläggande ILO-konventionerna och tillhörande protokoll samt av andra ILO-konventioner eller ILO-protokoll som de ännu inte är parter i och som ILO anser vara aktuella.
6. Parterna ska samråda på lämpligt sätt och bör samarbeta när det gäller handelsrelaterade arbetsrättsliga frågor av ömsesidigt intresse, inbegripet inom ramen för ILO.
7. Med erinran om ILO:s deklaration om social rättvisa för en rättvis globalisering från 2008 noterar parterna att överträdelser av de grundläggande principerna och rättigheterna i arbetslivet inte får åberopas eller på annat sätt användas som en legitim komparativ fördel och att arbetsnormer inte bör användas i handelsprotektionistiskt syfte.

8. Varje part ska främja anständigt arbete enligt definitionen i ILO:s deklaration om social rättvisa för en rättvis globalisering från 2008. Varje part ska, i enlighet med sina villkor och prioriteringar, ägna särskild uppmärksamhet åt att

- a) utveckla och förbättra åtgärder för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, inbegripet ersättning vid arbetsskador eller arbetssjukdomar, enligt definitionerna i relevanta ILO-konventioner och andra internationella åtaganden,
- b) främja anständiga arbetsvillkor för alla, vad gäller löner och inkomster, arbetstid och andra arbetsvillkor, och
- c) upprätthålla ett ändamålsenligt system för yrkesinspektion i enlighet med sina internationella åtaganden och relevanta ILO-standarder.

9. Varje part ska säkerställa att dess administrativa, rättsliga och arbetsrättsliga förfaranden för att kontrollera efterlevnaden av dess arbetsrätt är rättvisa, tillgängliga och transparenta och möjliggör ändamålsenliga åtgärder mot överträdelser av arbetstagarnas rättigheter enligt detta kapitel.

ARTIKEL 26.4

Multilateral miljöstyrning och multilaterala miljöavtal

1. Parterna erkänner vikten av Förenta nationernas miljöförsamling (Unea) inom Förenta nationernas miljöprogram (Unep) och multilateral miljöstyrning och multilaterala miljöavtal som det internationella samfundets svar på globala eller regionala miljöutmaningar, och strävar efter att förbättra det ömsesidiga stödet mellan handelspolitik och miljöpolitik.
2. I enlighet med punkt 1 och för att stödja multilateral miljöstyrning ska varje part på ett ändamålsenligt sätt genomföra de multilaterala avtal, protokoll och ändringar på miljöområdet i vilka den är part.
3. Parterna ska regelbundet utbyta information om sina respektive initiativ när det gäller ratificeringar av multilaterala miljöavtal, inbegripet protokoll till och ändringar av dessa.
4. Parterna ska samråda på lämpligt sätt och bör samarbeta när det gäller handelsrelaterade miljöfrågor av ömsesidigt intresse, inbegripet inom ramen för multilaterala miljöavtal.
5. Parterna erkänner varje parts rätt att åberopa artikel 32.1 (Allmänna undantag) i fråga om åtgärder som vidtas i enlighet med multilaterala miljöavtal i vilka de är parter.

ARTIKEL 26.5

Handel och klimatförändringar

1. Parterna erkänner vikten av att uppnå slutmålet för FN:s ramkonvention om klimatförändringar (*UNFCCC*), upprättad i New York den 9 maj 1992, i syfte att hantera det överhängande klimatförändringshotet, och erkänner den roll som handeln har i detta sammanhang.
2. I enlighet med punkt 1 ska varje part
 - a) på ett ändamålsenligt sätt genomföra UNFCCC och Parisavtalet, bland annat genom åtgärder som bidrar till genomförandet av de nationellt fastställda bidragen i enlighet med Parisavtalet,
 - b) främja handelns positiva bidrag till övergången till en hållbar koldioxidsnål ekonomi och till en klimatreseilient utveckling,
 - c) främja grön ekonomisk tillväxt baserad på åtgärder för begränsning av och anpassning till klimatförändringar, inbegripet ekosystembaserad anpassning, förnybar energi och energieffektiva lösningar.

3. Parterna bör samarbeta i handelsrelaterade frågor som rör klimatförändringar både bilateralt, regionalt och i internationella forum, beroende på vad som är lämpligt, inbegripet inom UNFCCC, WTO och Montrealprotokollet om ämnen som bryter ned ozonskiktet.

ARTIKEL 26.6

Handel och biologisk mångfald

1. Parterna erkänner vikten av att bevara och på ett hållbart sätt använda biologisk mångfald och handelns roll för att uppnå dessa mål, i överensstämmelse med konventionen om biologisk mångfald, upprättad i Rio de Janeiro den 5 juni 1992 och dess protokoll, konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter (*Cites*), undertecknad i Washington D.C. den 3 mars 1973, och andra relevanta internationella instrument i vilka de är parter, inbegripet de beslut och resolutioner som antagits inom ramen för dessa instrument.

2. Parterna erkänner att ett införlivande av bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i relevanta sektorer av ekonomin och en förstärkning av inhemska rättsliga, institutionella och tillsynsrelaterade ramar kan bidra till att skapa positiva effekter för biologisk mångfald och dess ekosystemtjänster samt till att uppnå en hållbar utveckling.

3. I enlighet med punkt 1 ska varje part
- a) genomföra ändamålsenliga åtgärder för att bekämpa olaglig handel med vilda djur och växter, inbegripet vid behov genom samarbete med tredjeländer,
 - b) främja införandet av djur- och växtarter i bilagorna till Cites om en arts bevarandestatus anses vara hotad på grund av internationell handel och genomföra regelbundna översyner, vilket kan leda till en rekommendation om att ändra bilagorna till Cites i syfte att säkerställa att de korrekt återspeglar bevarandebehoven för arter som är föremål för internationell handel,
 - c) främja långsiktigt bevarande och hållbar användning av Cites-listade arter, inbegripet lagenlig och spårbar handel med dessa, och samtidigt gynna intressenter i värdekedjan, särskilt de lokalsamhällen där Cites-listade arter förvärvas,
 - d) vidta åtgärder för att bevara biologisk mångfald när den utsätts för påfrestningar kopplade till handel och investeringar, särskilt genom åtgärder för att förhindra spridningen av invasiva främmande arter, och
 - e) utbyta information med den andra parten om initiativ för handel med naturresursbaserade produkter med målet att främja bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald och främja sådan handel.

4. Varje part bör samarbeta med den andra parten både bilateralt, regionalt och i internationella forum, inbegripet med relevanta intressenter, i frågor som rör handel och bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald samt frågor som rör bekämpning av olaglig handel med vilda djur och växter, bland annat genom initiativ för att minska efterfrågan på olagliga produkter och exemplar av vilda djur och växter och initiativ för att stärka samarbetet om brottsbekämpning och informationsutbytet.

ARTIKEL 26.7

Handel och hållbar skogsförvaltning

1. Parterna erkänner vikten av hållbar skogsförvaltning och handelns roll för att uppnå detta mål.
2. I enlighet med punkt 1 ska varje part
 - a) uppmuntra bevarande av skogar och hållbar skogsförvaltning samt främjande av handel med och konsumtion av timmer och trävaror från hållbart förvaltade skogar,
 - b) främja handel med skogsprodukter som inte har lett till avskogning eller skogsförstörelse,

- c) genomföra åtgärder för att bekämpa olaglig skogsavverkning och därmed sammanhängande handel, inbegripet vid behov genom samarbete med tredjeländer, och
 - d) utbyta information med den andra parten om handelsrelaterade initiativ för skogsförvaltning och bevarande av skogstäcket, och samarbeta med den andra parten för att maximera de positiva effekterna av och säkerställa det ömsesidiga stödet mellan deras respektive politik av gemensamt intresse.
3. Varje part bör samarbeta med den andra parten både bilateralt, regionalt och i internationella forum, inbegripet med relevanta intressenter, i frågor som rör handel och bevarande av skogar samt hållbar skogsförvaltning.

ARTIKEL 26.8

Handel och hållbar förvaltning av marina biologiska resurser och vattenbruk

1. Parterna erkänner vikten av att bevara och på ett hållbart sätt förvalta marina biologiska resurser och marina ekosystem samt av att främja ett ansvarsfullt och hållbart vattenbruk i syfte att säkerställa hållbara ekonomiska, miljömässiga och sociala villkor samt handelns roll för att uppnå dessa mål.

2. Parterna erkänner att olagligt, orapporterat och oreglerat fiske (*IUU-fiske*) har negativa effekter på handeln och miljön och bekräftar behovet av åtgärder för att få ett slut på IUU-fisket i syfte att ta itu med problemen med överfiske och ohållbart nyttjande av fiskeresurser.
3. I enlighet med punkterna 1 och 2 ska varje part
 - a) agera i enlighet med principerna i Förenta nationernas havsrättskonvention, undertecknad i Montego Bay den 10 december 1982, Förenta nationernas avtal om genomförande av bestämmelserna i Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982 om bevarande och förvaltning av gränsöverskridande och långvandrande fiskbestånd, öppnat för undertecknande i New York den 4 december 1995, FN:s livsmedels- och jordbruksorganisations avtal om att främja fiskefartygens iakttagande av internationella bevarande- och förvaltningsåtgärder på det fria havet, godkänt den 24 november 1993 genom resolution 15/93 vid FAO-konferensens 27:e session, FN:s livsmedels- och jordbruksorganisations uppförandekod för ansvarsfullt fiske, som antogs den 31 oktober 1995 av FAO-konferensen, och FN:s livsmedels- och jordbruksorganisations avtal om hamnstatsåtgärder för att förebygga, motverka och undanröja olagligt, orapporterat och oreglerat fiske, godkänt den 22 november 2009 vid FAO-konferensens 36:e session,

- b) genomföra långsiktiga bevarande- och förvaltningsåtgärder för och hållbart nyttjande av marina levande resurser i enlighet med FN:s och FN:s livsmedels- och jordbruksorganisations (FAO) viktigaste instrument i dessa frågor⁸⁴,
- c) aktivt delta i arbetet i de regionala fiskeriförvaltningsorganisationer i vilka båda parter är medlemmar, observatörer eller samarbetande icke-avtalsslutande parter, i syfte att säkerställa hållbart nyttjande, hållbar förvaltning och bevarande av marina biologiska resurser och den marina miljön, inbegripet, i tillämpliga fall, aktivt deltagande i dessa regionala fiskeriförvaltningsorganisationers antagande av förvaltnings-, bevarande- och kontrollåtgärder samt i det faktiska genomförandet och efterlevnadskontrollen av dessa åtgärder, inbegripet, i tillämpliga fall, fångstdokumentationssystem eller fångstcertifieringssystem,
- d) genomföra ändamålsenliga åtgärder för att bekämpa IUU-fiske, inbegripet åtgärder för att utesluta produkter från IUU-fiske från handelsflödena, och samarbeta och utbyta information i detta syfte, och

⁸⁴ I den mån de är tillämpliga innefattar dessa instrument bland annat FN:s havsrättskonvention, FAO:s avtal om att främja fiskefartygens iakttagande av internationella bevarande- och förvaltningsåtgärder på det fria havet, FN:s avtal om genomförande av bestämmelserna i Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982 om bevarande och förvaltning av gränsöverskridande och långvandrande fiskbestånd samt FAO:s avtal om hamnstatsåtgärder för att förebygga, motverka och undanröja olagligt, orapporterat och oreglerat fiske.

- e) främja utvecklingen av ett hållbart och ansvarsfullt vattenbruk, inbegripet när det gäller genomförande av de mål och principer som anges i FAO:s uppförandekod för ansvarsfullt fiske.

4. Varje part bör samarbeta med den andra parten och inom regionala fiskeriförvaltningsorganisationer och andra internationella forum i syfte att uppnå en hållbar fiskeriförvaltning.

ARTIKEL 26.9

Handel och ansvarsfull förvaltning av leveranskedjor

1. Parterna erkänner vikten av ansvarsfull förvaltning av leveranskedjor genom ett ansvarsfullt företagande och företags åtgärder för att uppfylla sitt sociala ansvar, vilket bidrar till en gynnsam miljö, och handelns roll när det gäller att uppnå målet om ansvarsfull förvaltning av leveranskedjor.
2. I enlighet med punkt 1 ska varje part
 - a) uppmuntra företagens sociala ansvar eller ett ansvarsfullt företagande, bland annat genom att uppmuntra företagen att tillämpa relevanta åtgärder, och

b) främja spridning och användning av relevanta internationella instrument, exempelvis OECD:s riktlinjer för multinationella företag, ILO:s trepartsdeklaration om principer som rör multinationella företag och socialpolitik, som antogs i Genève i november 1977, FN:s Global Compact-initiativ och FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, som godkändes av rådet för mänskliga rättigheter i dess resolution 17/4 av den 16 juni 2011.

3. Parterna erkänner nyttan av internationella sektorsspecifika riktlinjer för företagens sociala ansvar eller ett ansvarsfullt företagande, såsom OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfulla leveranskedjor, och ska främja gemensamt arbete i detta avseende, även med avseende på tredjeländer. Varje part ska främja användningen av de riktlinjer som stöds av den parten.

4. Varje part ska utbyta information och bästa praxis och, i tillämpliga fall, samarbeta med den andra parten både bilateralt, regionalt och i internationella forum om frågor som omfattas av denna artikel.

ARTIKEL 26.10

Andra handels- och investeringsrelaterade initiativ för att främja hållbar utveckling

1. Parterna bekräftar sitt åtagande att förstärka det bidrag som handel och investeringar ger för att nå målet om hållbar utveckling i dess ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner.
2. I enlighet med punkt 1 ska varje part främja
 - a) en handels- och investeringspolitik som stöder målen i ILO:s agenda för anständigt arbete och står i överensstämmelse med ILO:s deklaration om social rättvisa för en rättvis globalisering från 2008, inklusive politik med avseende på löner, inkomster och arbetstider, inkluderande socialt skydd, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och andra aspekter som rör arbetsvillkor,
 - b) underlättande av handel med och investeringar i miljöanpassade varor och tjänster, inbegripet sådana som har särskild betydelse för att begränsa klimatförändringar, exempelvis hållbar och förnybar energi och energieffektiva produkter och tjänster, bland annat genom att hantera relaterade icke-tariffära hinder, anta politiska ramar som främjar införandet av bästa tillgängliga teknik och samarbeta om initiativ på detta område, och

- c) handel med varor som bidrar till bättre sociala villkor och miljövänlig praxis, inbegripet varor som omfattas av frivilliga system för hållbarhetssäkring, till exempel system för rättvis och etisk handel samt för miljömärkning.
3. Varje part bör samarbeta med den andra parten både bilateralt, regionalt och i internationella forum om frågor som omfattas av denna artikel.

ARTIKEL 26.11

Vetenskaplig och teknisk information

1. Vid fastställande eller genomförande av sådana åtgärder för skydd av miljö eller hälsa och säkerhet på arbetsplatsen som kan påverka handel eller investeringar ska varje part ta hänsyn till tillgänglig vetenskaplig och teknisk information samt relevanta internationella standarder, riktlinjer eller rekommendationer.
2. Om det råder brist på fullständig vetenskaplig säkerhet och det finns risker för allvarlig eller oåterkallelig skada på miljön eller hälsan och säkerheten på arbetsplatsen, får en part vidta kostnadseffektiva åtgärder på grundval av försiktighetsprincipen. Sådana åtgärder ska vara förenliga med eller motiverade enligt detta avtal. De ska baseras på tillgänglig relevant information och regelbundet ses över mot bakgrund av ny vetenskaplig information.

ARTIKEL 26.12

Transparens

När en part antar och genomför åtgärder med allmän giltighet som syftar till att skydda miljön och arbetsförhållandena och som kan påverka handeln eller investeringarna mellan parterna, eller handels- eller investeringsåtgärder som kan påverka skyddet av miljön eller arbetsförhållandena, ska den parten göra detta i enlighet med kapitel 27 (Transparens) och ge intresserade personer rimliga möjligheter att lämna synpunkter på de föreslagna åtgärderna i enlighet med dess inhemska lagar och andra författningar.

ARTIKEL 26.13

Samarbete om handel och hållbar utveckling

1. Parterna erkänner vikten av att samarbeta för att uppnå målen i detta kapitel.
2. Det samarbete som avses i punkt 1 får bland annat omfatta följande områden:
 - a) Arbetskraftsrelaterade och miljömässiga aspekter av handel och hållbar utveckling i internationella forum, särskilt WTO, ILO, FN:s miljöförsamling och miljöprogram samt multilaterala miljöavtal.

- b) Arbetsrättens och miljörättens samt arbetsnormers och miljöstandarders inverkan på handel och investeringar.
 - c) Handels- och investeringslagstiftningens inverkan på arbetstagare och miljön.
3. Det samarbete som avses i punkt 1 får också omfatta handelsrelaterade aspekter av
- a) grundläggande ILO-konventioner, ILO-konventioner om styrelseformer och andra aktuella ILO-konventioner av betydelse för handeln,
 - b) ILO:s agenda för anständigt arbete, inbegripet kopplingarna mellan handel och full och produktiv sysselsättning, anpassning av arbetsmarknaden, grundläggande arbetsnormer, anständigt arbete i globala leveranskedjor, socialt skydd och social delaktighet, social dialog, kompetensutveckling och jämställdhet mellan könen,
 - c) multilaterala miljöavtal, inbegripet tullsamarbete och ömsesidigt stöd till deltagande i sådana avtal,
 - d) den nuvarande och framtida internationella klimatförändringsstrategin, inbegripet metoder för att främja koldioxidsnål teknik och energieffektivitet, utarbetande och antagande av åtgärder för koldioxidprissättning, inbegripet system för handel med utsläppsrätter, ekosystembaserad anpassning och strategier för att anpassa vattenförvaltningen till klimatförändringarna,

- e) Montrealprotokollet om ämnen som bryter ned ozonskiktet och dess Kigaliändring, särskilt
 - i) åtgärder för att kontrollera produktion och konsumtion av samt handel med ozonnedbrytande ämnen och fluorkolväten,
 - ii) införande av miljövänliga alternativ,
 - iii) uppdatering av standarder, och
 - iv) bekämpning av olaglig handel med ämnen som regleras av det avtalet,
- f) främjande av grön tillväxt för alla och en cirkulär ekonomi,
- g) transparenta privata och offentliga system för hållbarhetssäkring, inbegripet miljömärkning,
- h) skydd och återställande av ekosystem, tillträde till genetiska resurser och rimlig och rättvis fördelning av de fördelar som uppstår vid deras användning i enlighet med Nagoyaprotokollet om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning, vilket är fogat till konventionen om biologisk mångfald och upprättat i Nagoya den 29 oktober 2010, samt värdering av ekosystem och ekosystemtjänster och därmed sammanhängande ekonomiska instrument,

- i) företagens sociala ansvar, ansvarsfullt företagande och ansvarsfull förvaltning av globala leveranskedjor, bland annat när det gäller efterlevnad, genomförande och spridning av internationellt överenskomna instrument,
- j) sund hantering av kemikalier och avfall,
- k) främjande av bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald, bland annat genom att bekämpa olaglig handel med vilda djur och växter, i enlighet med artikel 26.6,
- l) främjande av bevarande av skogar och hållbar skogsförvaltning i syfte att stoppa avskogning och olaglig skogsavverkning, inbegripet främjande av handel med skogsprodukter som inte har lett till avskogning eller skogsförstörelse, i enlighet med artikel 26.7, och
- m) främjande av hållbara fiskemetoder och handel med hållbart förvaldade fiskeriprodukter samt skydd och återställande av den marina miljön, i enlighet med artikel 26.8.

ARTIKEL 26.14

Underkommittén för handel och hållbar utveckling

1. Den underkommitté för handel och hållbar utveckling som inrättas genom artikel 1.10.1 1 (Underkommittéer och andra organ i del III i detta avtal) ska sammanträda inom ett år efter detta avtals ikraftträdande, om inte parterna kommer överens om något annat, och därefter vid behov i enlighet med artikel 1.4 (Underkommittéer och andra organ) i del IV i detta avtal.
2. Underkommittén för handel och hållbar utveckling ska
 - a) verka för och övervaka att detta kapitel genomförs och förvaltas på ett ändamålsenligt sätt, inbegripet samarbete inom ramen för detta kapitel,
 - b) utföra de uppgifter som avses i artiklarna 26.17–26.19,
 - c) lämna rekommendationer till Gemensamma kommittén, inbegripet när det gäller ämnen för diskussion med den inhemska rådgivande grupp och det forum för det civila samhället som avses i artikel 1.7 (Inhemska rådgivande grupper) och artikel 1.8 (Forum för det civila samhället) i del IV i detta avtal, och
 - d) behandla alla andra frågor som är relaterade till detta kapitel i enlighet med vad parterna enas om.

3. Underkommittén för handel och hållbar utveckling ska utfärda en offentlig rapport efter varje sammanträde.

4. Varje part ska ta vederbörlig hänsyn till meddelanden och yttranden från allmänheten i frågor som rör detta kapitel och ska informera underkommittén för handel och hållbar utveckling och dess mekanismer för civilsamhället enligt artikel 1.6 (Förbindelser med civilsamhället) i del IV i detta avtal om sådana meddelanden och yttranden.

ARTIKEL 26.15

Kontaktpunkter för handel och hållbar utveckling

Varje part ska utse en kontaktpunkt för att underlätta kommunikationen och samordningen mellan parterna om alla frågor som rör genomförandet av detta kapitel, och meddela den andra parten dennas kontaktuppgifter. Parterna ska omgående underrätta varandra om varje ändring av dessa kontaktuppgifter.

ARTIKEL 26.16

Tvistlösning

Vid oenighet mellan parterna kring tolkningen eller tillämpningen av detta kapitel ska parterna uteslutande kunna tillgripa de tvistlösningsförfaranden som avses i artiklarna 26.17 och 26.18.

ARTIKEL 26.17

Samråd

1. En part får begära samråd med den andra parten om tolkningen eller tillämpningen av detta kapitel genom att lämna en skriftlig begäran till den kontaktpunkt för den andra parten som inrättas i enlighet med artikel 26.15. I begäran ska skälen till begäran om samråd anges, inbegripet en redogörelse för den aktuella frågan. Samråd ska inledas omgående efter det att en part har lämnat in en begäran om samråd, och under alla omständigheter senast 30 dagar efter det att begäran mottogs, om inte parterna kommer överens om något annat. Samråd ska hållas fysiskt eller, om parterna är överens om detta, på elektronisk väg.

2. Parterna ska inleda samråd i syfte att nå en ömsesidigt tillfredsställande lösning i frågan. När det gäller frågor som rör de multilaterala avtal som avses i detta kapitel ska parterna beakta information från ILO eller relevanta multilaterala miljöorganisationer eller miljöorgan för att säkerställa samstämmighet mellan parternas arbete och dessa organisationers eller organs arbete. I relevanta fall och om parterna gemensamt har kommit överens om detta ska de rådfråga dessa organisationer eller organ, eller andra experter eller organ som de anser lämpliga.
3. Om en part på den trettionde dagen efter mottagandet av den begäran som avses i punkt 1 anser att frågan behöver diskuteras ytterligare, får den parten skriftligen begära att underkommittén för handel och hållbar utveckling sammankallas och anmäla denna begäran till den kontaktpunkt som avses i punkt 1. Underkommittén för handel och hållbar utveckling ska sammanträda omgående och sträva efter att nå en ömsesidigt tillfredsställande lösning i frågan.
4. Underkommittén för handel och hållbar utveckling ska vid behov inhämta råd från de inhemska rådgivande grupper som avses i artikel 1.7 (Inhemska rådgivande grupper) i del IV i detta avtal eller annan expertrådgivning.
5. Varje lösning som parterna överenskommer ska göras tillgänglig för allmänheten.

ARTIKEL 26.18

Expertpanel

1. Om parterna inom 90 dagar efter en begäran om samråd enligt artikel 26.17 inte har nått en ömsesidigt godtagbar lösning, får en part begära att en expertpanel upprättas för att undersöka frågan. Denna begäran ska göras skriftligen till den kontaktpunkt för den andra parten som utsetts i enlighet med artikel 26.15. I begäran ska skälen till begäran om upprättande av en expertpanel anges, inbegripet en uppgift om den rättsliga grunden för klagomålet.
2. Om inte annat föreskrivs i denna artikel är artiklarna 31.6 (Upprättande av en panel), 31.10 (Panelens uppgifter), 31.20 (Ersättning av panelmedlemmar), 31.21 (Arbetsordning), 31.22 (Tillfälligt avbrytande och avslutande), 31.23 (Mottagande av information) och 31.24 (Tolkningsregler), avsnitt E (Gemensamma bestämmelser) i kapitel 31 (Tvistlösning) och bilagorna 31-A (Arbetsordning) och 31-B (Uppförandekod för panelmedlemmar och medlare) tillämpliga.

3. Vid sitt första möte efter detta avtals ikraftträdande ska underkommittén för handel och hållbar utveckling upprätta en förteckning över minst 15 personer som är villiga och har möjlighet att tjänstgöra som panelmedlemmar i en expertpanel. Förteckningen ska bestå av följande tre delförteckningar: en delförteckning för vardera parten och en delförteckning över personer som inte är medborgare i någon av parterna och som kan tjänstgöra som ordförande i en expertpanel. Varje part ska föreslå minst fem personer till sin delförteckning. Parterna ska också välja ut minst fem personer för förteckningen över ordförande. Underkommittén för handel och hållbar utveckling ska säkerställa att förteckningen hålls uppdaterad och att minst 15 experter alltid finns uppförda på förteckningen.
4. De personer som avses i punkt 3 ska ha specialkunskaper eller expertkunskap inom arbets- eller miljö rätt, de frågor som behandlas i detta kapitel eller lösning av tvister som uppstår i samband med internationella avtal. De ska vara oberoende, tjänstgöra i egenskap av enskilda individer och får inte ta emot instruktioner från någon organisation eller något självstyrelseorgan vad gäller frågor som rör oenigheten eller vara knutna till något av parternas självstyrelseorgan, och ska följa bestämmelserna i bilaga 31-B (Uppförandekod för panelmedlemmar och medlare).
5. En expertpanel ska upprättas i enlighet med förfarandena i artikel 31.6.2 och 31.6.3 (Upprättande av en panel). Experterna ska väljas ut bland personerna i de delförteckningar som avses i punkt 3 i denna artikel, i enlighet med artikel 31.7 (Panelens sammansättning).

6. Om inte parterna kommer överens om något annat inom fem dagar från den dag då expertpanelen upprättades, enligt definitionen i artikel 31.6.3 (Upprättande av en panel), ska panelens mandat vara

”att mot bakgrund av de relevanta bestämmelserna i kapitel 26 (Handel och hållbar utveckling) i del III (Handel och investeringar) i detta avtal undersöka den fråga som avses i begäran om upprättande av expertpanelen, att fastställa undersökningsresultat och rekommendationer för att lösa frågan samt att lägga fram en rapport i enlighet med artikel 26.18.8 (Expertpanel)”.

7. I frågor rörande iakttagandet av de multilaterala avtal som avses i detta kapitel ska expertpanelen sträva efter att inhämta information och råd från relevanta organ inom ILO eller andra organ som inrättats enligt multilaterala miljöavtal.

8. Expertpanelen ska till parterna utfärda en interimrapport inom 90 dagar efter den dag då expertpanelen upprättades och en slutlig rapport senast 30 dagar efter det att interimrapporten har utfärdats. Rapporterna ska redovisa de faktiska omständigheterna, de relevanta bestämmelsernas tillämplighet samt de grundläggande skälen till alla undersökningsresultat och rekommendationer. Varje part ska göra den slutliga rapporten tillgänglig för allmänheten inom 15 dagar från det att den lagts fram av expertpanelen.

9. Parterna ska diskutera lämpliga åtgärder att genomföra med beaktande av expertpanelens rapport och rekommendationer. Den part som genomför lämpliga åtgärder ska underrätta sin inhemska rådgivande grupp enligt artikel 1.7 (Inhemska rådgivande grupper) i del IV i detta avtal och den andra parten om alla insatser eller åtgärder som ska genomföras senast tre månader efter det att rapporten har gjorts tillgänglig för allmänheten. Underkommittén för handel och hållbar utveckling ska övervaka uppföljningen av expertpanelens rapport och rekommendationer. De inhemska rådgivande grupper som avses i artikel 1.7 (Inhemska rådgivande grupper) i del IV i detta avtal får i detta avseende lämna synpunkter till underkommittén för handel och hållbar utveckling.

ARTIKEL 26.19

Översyn

1. I syfte att främja ett ändamålsenligt genomförande av detta kapitel ska parterna vid avtalets ikraftträdande inleda en formell översynsprocess som bland annat beaktar de erfarenheter som gjorts vid genomförandet av detta kapitel, den politiska utvecklingen hos respektive part, utvecklingen av internationella avtal och synpunkter som lagts fram av intressenter. Parterna kommer att sträva efter att slutföra översynsprocessen inom tolv månader.

2. Vid tillämpning av punkt 1 ska parterna på sammanträdena i underkommittén för handel och hållbar utveckling särskilt diskutera tillämpningen av de institutionella bestämmelserna och bestämmelserna om tvistlösning i artiklarna 26.14–26.18, inbegripet en eventuell översyn av deras ändamålsenlighet, och en förstärkning av mekanismen för efterlevnadskontroll, inbegripet möjligheten att tillämpa en efterlevnadsfas och relevanta motåtgärder som en sista utväg.
3. Underkommittén för handel och hållbar utveckling får utarbeta ändringar av de relevanta bestämmelserna i detta kapitel som återspeglar resultatet av de diskussioner som avses i punkterna 1 och 2, i enlighet med det ändringsförfarande som fastställs i artikel 2.4 (Ändringar) i del IV i detta avtal.
4. Utan att det påverkar resultatet av översynen ska parterna också överväga möjligheten att inkludera Parisavtalet som en väsentlig del av detta avtal samt villkoren för detta.

KAPITEL 27

TRANSPARENS

ARTIKEL 27.1

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

- a) *åtgärder med allmän giltighet*: lagar, andra författningar, förfaranden och administrativa avgöranden som har allmän giltighet.
- b) *intresserad person*: varje fysisk eller juridisk person som kan påverkas av en åtgärd med allmän giltighet.
- c) *administrativ åtgärd*: en åtgärd eller ett beslut med rättslig verkan som påverkar en viss persons rättigheter och skyldigheter i ett enskilt fall, vilket omfattar administrativa åtgärder eller underlåtenhet att vidta administrativa åtgärder eller beslut i enlighet med partens lagstiftning.

ARTIKEL 27.2

Mål

Parterna strävar efter att främja ett transparent regelverk.

ARTIKEL 27.3

Offentliggörande

1. Varje part ska säkerställa att åtgärder med allmän giltighet som rör frågor som omfattas av denna del av avtalet
 - a) omgående offentliggörs via officiellt angivna medier och, om möjligt, på elektronisk väg, eller görs tillgängliga på annat sätt som gör att näringsidkare och andra intresserade parter kan ta del av dem, och
 - b) om de antas på central förvaltningsnivå, åtföljs av en förklaring av målet för och skälen till åtgärderna.
2. Varje part ska i möjligaste mån, när den inför eller ändrar en sådan åtgärd som avses i punkt 1, föreskriva tillräckligt med tid för att en aktör ska få ta del av åtgärden mellan offentliggörandet och ikraftträdandet.

ARTIKEL 27.4

Tillhandahållande av information

1. På begäran av den andra parten ska en part omgående lämna information och svara på frågor som gäller en befintlig eller föreslagen åtgärd med allmän giltighet som väsentligt påverkar tillämpningen av detta avtal.
2. Information som lämnas enligt denna artikel påverkar inte bedömningen av huruvida åtgärden är förenlig med detta avtal.

ARTIKEL 27.5

Förvaltning av åtgärder med allmän giltighet

1. Varje part ska förvalta alla åtgärder med allmän giltighet som rör frågor som omfattas av denna del av avtalet på ett objektivet, opartiskt, konsekvent och rimligt sätt.

2. När en part tillämpar åtgärder med allmän giltighet på vissa personer, varor eller tjänster från den andra parten i särskilda fall ska den

- a) sträva efter att i enlighet med sina lagar och andra författningar och i skälig tid underrätta en person som direkt berörs av ett administrativt förfarande om när detta förfarande inleds, inbegripet en beskrivning av förfarandets art, en redogörelse för den rättsliga befogenhet enligt vilken förfarandet inleds och en allmän beskrivning av eventuellt omtvistade frågor,
- b) ge en sådan person rimlig möjlighet att lägga fram faktiska omständigheter och argument till stöd för sin ståndpunkt innan en slutlig administrativ åtgärd vidtas, om tiden, förfarandets art och allmänintresset tillåter det, och
- c) säkerställa att förfarandena är förenliga med dess lagstiftning.

ARTIKEL 27.6

Omprövning och överklagande

1. Varje part ska inrätta eller bibehålla allmänna domstolar, skiljedomstolar eller förvaltningsdomstolar eller rättsliga förfaranden, skiljeförfaranden eller administrativa förfaranden för skyndsam omprövning och, om så är berättigat, korrigering av en administrativ åtgärd som rör frågor som omfattas av denna del av avtalet⁸⁵. Varje part ska säkerställa att dess förfaranden för överklagande eller omprövning genomförs på ett icke-diskriminerande och opartiskt sätt av tribunaler som är oberoende av den myndighet som ansvarar för den administrativa efterlevnadskontrollen och inte har något väsentligt intresse i ärendets utgång.
2. Varje part ska säkerställa att parterna i de förfaranden som avses i punkt 1 ges rätt till
 - a) rimliga möjligheter att lägga fram stöd för eller försvara sina respektive ståndpunkter, och
 - b) ett beslut som bygger på bevisning och inlämnade uppgifter eller, när så krävs enligt dess lagstiftning, de uppgifter som den berörda administrativa myndigheten sammanställt.

⁸⁵ För tydlighetens skull påpekas att en part får kräva att de administrativa rättsmedel som finns tillgängliga ska ha uttömts för att en administrativ åtgärd ska kunna omprövas och korrigeras.

3. Det beslut som avses i punkt 2 b ska, med förbehåll för överklagande eller ytterligare omprövning enligt den partens lagstiftning, genomföras av och styra praxis vid den instans eller myndighet som anförtrotts den administrativa efterlevnadskontrollen.

KAPITEL 28

GOD REGLERINGSSSED

ARTIKEL 28.1

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

- a) *regleringsmyndighet*:
 - i) när det gäller Europeiska unionen: Europeiska kommissionen, och
 - ii) när det gäller Mexiko: den federala offentliga förvaltningen, inklusive alla decentraliserade organ till den federala offentliga förvaltningen.

- b) *regleringsåtgärder*: åtgärder med allmän giltighet som utvecklats av en regleringsmyndighet, som antagits av en part och som är obligatoriska att följa, vilka
- i) när det gäller Europeiska unionen utgörs av
 - A) förordningar och direktiv, som avses i artikel 288 i EUF-fördraget, och
 - B) delegerade akter och genomförandeakter, som avses i artikel 290 respektive artikel 291 i EUF-fördraget, och
 - ii) när det gäller Mexiko utgörs av
 - A) lagar och rättsliga dekret som lagts fram av den federala statens exekutiva organ, och
 - B) alla andra administrativa akter med allmän giltighet, inbegripet men inte begränsat till förordningar, dekret, avtal och mexikanska officiella standarder (Normas Oficiales Mexicanas).

ARTIKEL 28.2

Allmänna principer

1. Parterna erkänner vikten av att
 - a) tillämpa god regleringssed i samband med planering, utformning, utfärdande, genomförande, utvärdering och översyn av regleringsåtgärder för att uppnå inhemska politiska mål, och
 - b) bibehålla och förstärka fördelarna med detta avtal genom att tillämpa god regleringssed för att underlätta handeln med varor och tjänster och öka investeringarna mellan parterna.
2. Varje part ska ha rätt att själv besluta om sin strategi för god regleringssed inom ramen för detta avtal på ett sätt som är förenligt med partens rättsliga ram, praxis och kärnprinciper⁸⁶ som ligger till grund för dess rättsordning.

⁸⁶ När det gäller Europeiska unionen innefattar dessa principer de principer som ingår i och härrör från EUF-fördraget.

3. Bestämmelserna i detta kapitel ska inte tolkas som att en part är skyldig att
 - a) avvika från inhemska förfaranden vid identifiering av sina regleringsprioriteringar och vid utarbetande och antagande av regleringsåtgärder som säkerställer de skyddsnivåer som den anser lämpliga,
 - b) vidta åtgärder som skulle undergräva eller hindra ett rättidigt antagande av regleringsåtgärder för att uppnå partens allmänpolitiska mål, eller
 - c) uppnå ett visst regleringsmässigt resultat.

ARTIKEL 28.3

Tillämpningsområde

1. Detta kapitel är tillämpligt på regleringsåtgärder som rör frågor som omfattas av denna del av avtalet.
2. Detta kapitel är inte tillämpligt på medlemsstaternas regleringsmyndigheter och regleringsåtgärder, regleringssed eller regleringsstrategier.

ARTIKEL 28.4

Interna samråd och intern samordning av regelverkets utveckling

1. Parterna erkänner att genomförandet av god regleringssed kan underlättas genom inhemska mekanismer som förbättrar det interna samråd och den interna samordning som krävs för processer eller mekanismer för att utveckla regleringsåtgärder.
2. Varje part ska anta eller bibehålla processer eller mekanismer för intern samordning eller översyn med avseende på regleringsåtgärder som dess regleringsmyndighet utvecklar.
3. Sådana processer eller mekanismer bör bland annat syfta till att
 - a) främja god regleringssed, inbegripet sådan som anges i detta kapitel,
 - b) stärka interna samråd och intern samordning för att identifiera och undvika onödiga överlappningar och inkonsekventa krav i partens regleringsåtgärder,
 - c) verka för att de potentiella konsekvenserna av de regleringsåtgärder som är under utarbetande, inbegripet konsekvenserna för små och medelstora företag, beaktas i den efterföljande beslutsprocessen,

- d) säkerställa efterlevnad av partens internationella skyldigheter på handels- och investeringsområdet, och
- e) främja att relevant utveckling i internationella forum och andra forum beaktas.

4. Parterna erkänner att de processer eller mekanismer som avses i punkt 2 kan variera beroende på deras respektive omständigheter. I detta avseende får varje part, i enlighet med sina inhemska regler och förfaranden, förbättra sitt regleringssystem genom ytterligare interna samråds- och samordningsmekanismer.

5. Varje part får inrätta eller bibehålla ett centralt samordningsorgan.

ARTIKEL 28.5

Transparens avseende regleringsprocesser och regleringsmekanismer

Varje part ska tillgängliggöra för allmänheten beskrivningar av de processer och mekanismer som dess regleringsmyndighet använder för att utarbeta, utvärdera eller se över regleringsåtgärder. Dessa beskrivningar ska innehålla hänvisningar till relevanta riktlinjer, regler eller förfaranden, inbegripet dem som rör allmänhetens möjligheter att lämna synpunkter.

ARTIKEL 28.6

Tidig information om planerade regleringsåtgärder

1. Varje part ska minst en gång om året tillgängliggöra för allmänheten en förteckning över planerade viktigare⁸⁷ regleringsåtgärder som dess regleringsmyndighet rimligen förväntar sig att anta under året.
2. Med avseende på varje regleringsåtgärd som ingår i den förteckning som avses i punkt 1, bör varje part också tillgängliggöra för allmänheten
 - a) en kort beskrivning av åtgärdens tillämpningsområde och mål, och
 - b) den uppskattade tiden för åtgärdens antagande, inklusive, om möjligt, perioden för offentligt samråd.

⁸⁷ För tydlighetens skull påpekas att med *viktigare regleringsåtgärder* avses åtgärder som har en betydande inverkan på regleringsmiljön enligt vad som fastställs av respektive part, i enlighet med dess regler och förfaranden.

ARTIKEL 28.7

Offentliga samråd

1. Vid utvecklingen av en viktigare regleringsåtgärd ska varje part i enlighet med sina regler och förfaranden
 - a) offentliggöra antingen förslaget till regleringsåtgärd eller samrådsdokument som innehåller tillräckligt detaljerade uppgifter om den nya regleringsåtgärd som är under utveckling för att en person ska kunna bedöma huruvida och hur dess intressen kan komma att påverkas i betydande utsträckning,
 - b) på icke-diskriminerande grund erbjuda varje person rimliga möjligheter att lämna synpunkter, och
 - c) överväga de synpunkter som den mottar.
2. Varje part bör använda sig av elektroniska kommunikationsmedel och sträva efter att använda en enda särskild åtkomstpunkt för att lämna information om offentliga samråd, inbegripet om hur man lämnar synpunkter.

3. Varje part ska tillgängliggöra för allmänheten alla mottagna synpunkter samt en sammanfattning av samrådsresultaten. Denna skyldighet ska inte tillämpas i den utsträckning det är nödvändigt för att skydda konfidentiell information eller personuppgifter eller undanhålla olämpligt innehåll.

ARTIKEL 28.8

Konsekvensutredning

1. Varje part ska uppmuntra att dess regleringsmyndighet, i enlighet med tillämpliga regler och förfaranden, genomför konsekvensutredningar i samband med utveckling av viktigare regleringsåtgärder.
2. Vid genomförandet av en konsekvensutredning i enlighet med punkt 1 ska varje parts regleringsmyndighet inrätta och bibehålla processer och mekanismer som främjar beaktandet av följande faktorer:
 - a) Behovet av en regleringsåtgärd, inbegripet arten och betydelsen av det problem som regleringsåtgärden är avsedd att åtgärda.
 - b) Eventuella genomförbara och lämpliga regleringsalternativ eller andra alternativ, inbegripet alternativet att inte reglera, som skulle uppnå partens allmänpolitiska mål.

- c) I den mån det är möjligt och relevant, de potentiella kostnaderna för och fördelarna och den potentiella sociala, ekonomiska och miljömässiga inverkan av dessa alternativ, inbegripet i fråga om internationell handel och internationella investeringar samt små och medelstora företag, med beaktande av att vissa kostnader och fördelar är svåra att kvantifiera och uttrycka i ekonomiska termer.
 - d) Hur de alternativ som övervägs förhåller sig till relevanta internationella normer, inbegripet, när så är lämpligt, skälen till eventuella avvikelser.
 - e) Hur de allmänpolitiska målen bäst uppnås på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.
3. Vid genomförandet av en konsekvensutredning i enlighet med punkt 1 ska regleringsmyndigheten förlita sig på bästa rimligen tillgängliga bevis, däribland vetenskapliga, tekniska eller ekonomiska uppgifter eller andra uppgifter.
4. Den berörda parten ska, när det gäller alla konsekvensutredningar som en regleringsmyndighet har genomfört för en regleringsåtgärd, utarbeta en slutlig rapport som i detalj beskriver de faktorer som regleringsmyndigheten har beaktat i utredningen och de relevanta utredningsresultaten. Rapporten ska göras tillgänglig för allmänheten senast den dag då regleringsåtgärden blir tillgänglig för allmänheten.

ARTIKEL 28.9

Efterhandsbedömning

1. Varje parts regleringsmyndighet ska ha processer eller mekanismer för att främja regelbundna efterhandsbedömningar eller översyner av sina regleringsåtgärder, med de intervall som den anser lämpliga.
2. Vid en regelbunden efterhandsbedömning ska en parts regleringsmyndigheter överväga om det finns möjligheter att uppnå de allmänpolitiska målen på ett mer ändamålsenligt sätt och att minska onödiga regleringsbördor, inbegripet för små och medelstora företag. På grundval av dessa regelbundna efterhandsbedömningar bör varje part avgöra om dess regleringsåtgärder bör ändras, effektiviseras, utvidgas eller upphävas.
3. Varje part ska tillgängliggöra för allmänheten sina planer för och resultaten av sådana regelbundna efterhandsbedömningar.

ARTIKEL 28.10

Regleringsregister

Varje part ska, i enlighet med sina regler och förfaranden, säkerställa att gällande regleringsåtgärder finns tillgängliga på en enda, fritt tillgänglig webbplats. Webbplatsen bör göra det möjligt att söka efter regleringsåtgärder med hjälp av citat eller ord och bör uppdateras regelbundet.

ARTIKEL 28.11

Kontaktpunkt

1. Kontaktpunkterna för kommunikation mellan parterna om frågor som uppkommer inom ramen för detta kapitel är
 - a) när det gäller Mexiko, generaldirektoratet för internationella handelsordningar vid undersekretariatet för utrikeshandel vid ekonomiministeriet (Dirección General de Disciplinas de Comercio Internacional de la Subsecretaría de Comercio Exterior de la Secretaría de Economía) eller dess efterträdare, och
 - b) när det gäller Europeiska unionen, generaldirektoratet för handel eller dess efterträdare.

2. Varje kontaktpunkt ska ansvara för samråd med och samordning inom sin respektive regleringsmyndighet, beroende på vad som är lämpligt, i frågor som uppkommer inom ramen för detta kapitel.
3. Varje part ska meddela den andra parten kontaktpunktens kontaktuppgifter och omgående underrätta den andra parten om varje ändring av dessa kontaktuppgifter.

ARTIKEL 28.12

Samarbete och informationsutbyte

1. Parterna ska samarbeta för att underlätta genomförandet av detta kapitel. Detta kan inbegripa organisation av all relevant verksamhet, inbegripet ömsesidigt bistånd, för att stärka samarbetet mellan parternas regleringsmyndigheter.
2. Senast ett år efter detta avtals ikraftträdande ska parterna utbyta information om sina befintliga regler och förfaranden för god regleringssed och, i tillämpliga fall, om alla åtgärder som vidtagits för att genomföra detta kapitel.

ARTIKEL 28.13

Tvistlösning

En part får inte använda sig av tvistlösning enligt kapitel 31 (Tvistlösning) avseende tillämpningen eller tolkningen av bestämmelserna i detta kapitel.

KAPITEL 29

SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG

ARTIKEL 29.1

Mål

Parterna erkänner vikten av att stärka samarbetet i frågor av betydelse för små och medelstora företag på de sätt som föreskrivs i detta kapitel och genom andra bestämmelser i detta avtal som på annat sätt särskilt kan gynna små och medelstora företag.

ARTIKEL 29.2

Informationsutbyte

1. Varje part ska inrätta eller bibehålla en offentligt tillgänglig webbplats som innehåller information rörande detta avtal, däribland

a) texten till detta avtal, inklusive alla bilagor,

- b) en sammanfattning av avtalet, och
 - c) information avsedd att användas av små och medelstora företag och som ska innehålla
 - i) en beskrivning av de bestämmelser i avtalet som parten anser vara relevanta för små och medelstora företag i båda parter, och
 - ii) all ytterligare information som parten anser vara användbar för små och medelstora företag som önskar dra nytta av de möjligheter som följer av detta avtal.
2. Varje part ska på den webbplats som avses i punkt 1 ange länkar till
- a) motsvarande webbplats hos den andra parten, och
 - b) sina statliga myndigheters och andra lämpliga enheters webbplatser som parten anser skulle kunna ge användbar information till små och medelstora företag som är intresserade av att bedriva handel och göra affärer i den parten.
3. De webbplatser som avses i punkt 2 b ska innehålla information om följande:
- a) Lagar och andra författningar på tullområdet, förfaranden för import, export och transitering samt de formulär och handlingar som krävs för detta.

- b) Lagar och andra författningar samt förfaranden avseende immateriella rättigheter.
 - c) Tekniska föreskrifter och, i de fall då tredjepartsbedömning av överensstämmelse är obligatorisk i enlighet med kapitel 9 (Tekniska handelshinder), obligatoriska förfaranden för bedömning av överensstämmelse och länkar till förteckningar över organ för bedömning av överensstämmelse.
 - d) Sanitära och fytosanitära åtgärder avseende import och export.
 - e) Bestämmelser om offentlig upphandling, en databas med meddelanden om offentlig upphandling och relevanta bestämmelser i kapitel 21 (Offentlig upphandling).
 - f) Förfaranden för bolagsregistrering.
 - g) Annan information som parten anser vara användbar för små och medelstora företag.
4. Varje part ska på den webbplats som avses i punkt 1 ange en länk till en databas som är elektroniskt sökbar på varukoder. Databasen ska
- a) innehålla information om varors tillträde till partens marknad, när det gäller
 - i) tullsatser och, i tillämpliga fall, tullkvoter för länder som omfattas av behandling som mest gynnad nation och för länder som inte omfattas av behandling som mest gynnad nation samt förmånstullsatser och kvoter med förmånstull,

- ii) punktskatter,
 - iii) mervärdesskatt,
 - iv) tullar eller andra pålagor, inbegripet produktspecifika pålagor,
 - v) ursprungsregler i enlighet med kapitel 3 (Ursprungsregler och ursprungsförfaranden),
och
 - vi) kriterier för att fastställa varors värde för tulländamål, och
- b) sträva efter att innehålla information om varors tillträde till partens marknad, när det gäller
- i) andra tulltaxebestämmelser,
 - ii) tullrestitution, anstånd med betalning av tull eller andra typer av befrielser som innebär nedsättning eller återbetalning av tull eller undantag från tull,
 - iii) krav vad gäller ursprungslandsmärkning i tillämpliga fall, inbegripet märkningens placering och märkningsmetod,

iv) information som behövs för importförfaranden, och

v) information om icke-tariffära åtgärder.

5. Varje part ska regelbundet uppdatera den information och de länkar som tillhandahålls i enlighet med punkterna 1–4, för att säkerställa att de är korrekta.

6. Varje part ska säkerställa att den information som tillhandahålls i enlighet med denna artikel presenteras på ett sätt som är lämpligt för användning av små och medelstora företag. Varje part ska sträva efter att göra informationen tillgänglig på engelska.

7. En part får inte ta ut någon avgift av personer från en part för att få tillgång till den information som tillhandahålls i enlighet med punkterna 1–4.

ARTIKEL 29.3

Kontaktpunkter för små och medelstora företag

1. Varje part ska utse en kontaktpunkt (*kontaktpunkt för små och medelstora företag*) med ansvar för de uppgifter som anges i denna artikel och ska meddela den andra parten dennas kontaktuppgifter. Parterna ska omgående underrätta varandra om varje ändring av dessa kontaktuppgifter.

2. Kontaktpunkterna för små och medelstora företag ska ansvara för följande:
- a) Säkerställa att små och medelstora företags behov beaktas vid genomförandet av detta avtal och överväga sätt att ge små och medelstora företag större handels- och investeringsmöjligheter genom att förstärka samarbetet mellan parterna om frågor som rör små och medelstora företag.
 - b) Identifiera och utbyta information om sätt för parternas små och medelstora företag att tillvarata de nya möjligheter som detta avtal ger.
 - c) Säkerställa att informationen på de webbplatser som avses i artikel 29.2 är aktuell och relevant för små och medelstora företag, och överväga att på dessa webbplatser ange all ytterligare information som en kontaktpunkt för små och medelstora företag kan rekommendera.
 - d) Behandla alla övriga frågor av intresse för små och medelstora företag i samband med genomförandet av detta avtal, bland annat genom att
 - i) utbyta information,
 - ii) vid behov delta i arbetet i de underkommittéer och arbetsgrupper som inrättas inom ramen för detta avtal och förelägga dessa underkommittéer och arbetsgrupper, inom deras respektive specifika verksamhetsområden, frågor och rekommendationer av särskilt intresse för små och medelstora företag, varvid överlappningar mellan arbetsprogram ska undvikas, och

- iii) identifiera och föreslå möjliga ömsesidigt godtagbara lösningar för att förbättra små och medelstora företags möjligheter att delta i handel och investeringar mellan parterna.
 - e) Lämna periodiska rapporter om sin verksamhet till Gemensamma kommittén.
 - f) Beakta andra frågor som uppstår inom ramen för detta avtal och som rör små och medelstora företag, i enlighet med vad parterna enas om.
3. Kontaktpunkterna för små och medelstora företag ska sammanträda vid behov och utföra sitt arbete med hjälp av lämpliga kommunikationskanaler som överenskommits av kontaktpunkterna, vilka kan omfatta e-post, videokonferenser eller andra elektroniska kommunikationsmedel.
4. Kontaktpunkterna för små och medelstora företag får sträva efter att samarbeta med experter och externa organisationer, beroende på vad som är lämpligt, vid utförandet av sin verksamhet.

ARTIKEL 29.4

Icke-tillämpning av tvistlösning

En part får inte använda sig av tvistlösning enligt kapitel 31 (Tvistlösning) avseende tolkningen eller tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel.

KAPITEL 30

RÅVAROR

ARTIKEL 30.1

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

- a) *tillstånd*: godkännande, licens, koncession eller liknande administrativt eller avtalsmässigt instrument genom vilket eller vilken en parts behöriga myndighet ger en enhet rätt att utöva en viss näringsverksamhet på dess territorium.
- b) *enhet*: varje fysisk person eller företag eller grupp av sådana.
- c) *råvaror*: ämnen som används vid tillverkning av industriprodukter, med undantag av bearbetade fiskeriprodukter och jordbruksprodukter, och som består av salt, svavel, jord och sten, gips, kalk och cement (HS 25), malm, slagg och aska (HS 26), varor som omfattas av HS 27, oorganiska kemikalier (HS 28), organiska kemikalier (HS 29), gödselmedel (HS 31), naturgummi (HS 40), oberedda hudar och skinn samt läder (HS 41) och basmetaller, ädla metaller och anrikade mineraler (ex HS 71, 72, 74–76, 78–81), med undantag för uran och torium (HS 26.12) samt radioaktiva grundämnen och isotoper (HS 28.44, 28.45).

ARTIKEL 30.2

Principer

1. Varje part behåller sin suveräna rätt att avgöra om områden inom dess territorium är tillgängliga för undersökning och produktion av råvaror, fastställda i enlighet med dess lagstiftning och FN:s havsrättskonvention, upprättad i Montego Bay den 10 december 1982.
2. I enlighet med bestämmelserna i detta kapitel förbehåller sig parterna rätten att anta, bibehålla och kontrollera efterlevnaden av åtgärder som är nödvändiga för att uppnå legitima allmänpolitiska mål, t.ex. för att säkerställa försörjning av råvaror, skydda samhället, miljön, folkhälsan och konsumenterna samt främja allmän säkerhet och trygghet.

ARTIKEL 30.3

Export- och importmonopol

En part får inte inrätta eller bibehålla ett import- eller exportmonopol för råvaror. I denna artikel avses med *import- eller exportmonopol* en ensamrätt eller en exklusiv befogenhet som en part beviljar en enhet att importera råvaror från, eller exportera råvaror till, den andra parten⁸⁸.

⁸⁸ För tydlighetens skull påpekas att denna bestämmelse inte påverkar tillämpningen av bestämmelserna i kapitel 10 (Investeringar) och kapitel 11 (Gränsöverskridande handel med tjänster) och deras bilagor och inte omfattar någon rättighet som följer av beviljandet av en exklusiv immateriell rättighet.

ARTIKEL 30.4

Exportprissättning

En part får inte anta eller bibehålla ett högre pris för export av råvaror till den andra parten än det pris som tas ut för dessa varor när de är avsedda för den inhemska marknaden, oavsett formen på åtgärden.

ARTIKEL 30.5

Inhemsk prissättning

1. Parterna får endast reglera priset för inhemsk leverans av råvaror (*reglerat pris*) genom att införa en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster.
2. Om en part inför en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster ska den säkerställa att denna skyldighet
 - a) är klart definierad, transparent och proportionerlig, och
 - b) inte upprätthålls om de omständigheter eller mål som föranledde införandet inte längre föreligger.
3. En part som reglerar priset ska säkerställa att den metod som ligger till grund för beräkningen av det reglerade pris som avses i punkt 2 offentliggörs innan det träder i kraft.

ARTIKEL 30.6

Samarbete om råvaror

Parterna ska samarbeta när det gäller råvaror, i syfte att bland annat

- a) minska eller undanröja åtgärder som snedvrider handel med och investeringar i tredjeländer avseende råvaror,
- b) samordna sina ståndpunkter i internationella forum där handels- och investeringsfrågor som rör råvaror diskuteras och främja internationella program när det gäller råvaror,
- c) främja utbyte av marknadsdata om råvaror,
- d) främja företagens sociala ansvar i enlighet med internationella standarder, såsom OECD:s riktlinjer för multinationella företag och OECD:s riktlinjer om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande,
- e) främja forskning, utveckling, innovation och utbildning inom relevanta områden av gemensamt intresse när det gäller råvaror,
- f) främja utbyte av information och bästa praxis när det gäller inhemsk politisk utveckling, och
- g) främja en effektiv resursanvändning, inbegripet bättre produktionsprocesser, varors hållbarhet och reparerbarhet och utformning för demontering, enkel återanvändning och återvinning av varor.

KAPITEL 31

TVISTLÖSNING

AVSNITT A

Mål och tillämpningsområde

ARTIKEL 31.1

Mål

Målet med detta kapitel är att fastställa en ändamålsenlig och effektiv mekanism för att undvika och lösa tvister mellan parterna avseende tolkning och tillämpning av denna del av avtalet, för att om möjligt finna en ömsesidigt godtagbar lösning.

ARTIKEL 31.2

Tillämpningsområde

Om inte annat föreskrivs är detta kapitel tillämpligt på alla tvister mellan parterna avseende tolkning eller tillämpning av bestämmelserna i denna del av avtalet (*omfattade bestämmelser*), om en part anser att en åtgärd⁸⁹ från den andra partens sida är oförenlig med någon av de omfattade bestämmelserna.

ARTIKEL 31.3

Definitioner

I detta kapitel gäller definitionerna i bilagorna 31-A (Arbetsordning) och 31-B (Uppförandekod för panelmedlemmar och medlare).

⁸⁹ För tydlighetens skull påpekas att varje handling eller underlåtenhet som kan tillskrivas en part kan anses vara en åtgärd från den partens sida vid tillämpningen av detta kapitel. En parts föreslagna åtgärd kan bli föremål för samråd enligt artikel 31.5. En panel ska inte upprättas för att se över en föreslagen åtgärd.

ARTIKEL 31.4

Val av forum

1. Om en tvist uppkommer avseende en åtgärd som påstås vara oförenlig med en skyldighet enligt denna del av avtalet och en materiellt sett likvärdig skyldighet enligt ett annat internationellt avtal i vilket båda parter är parter, däribland WTO-avtalet, ska den part som begär prövning välja vilket forum som ska lösa tvisten.
2. När parten inlett ett tvistlösningsförfarande enligt detta avsnitt eller enligt ett annat internationellt avtal, får parten inte inleda tvistlösningsförfaranden i ett annat forum i fråga om den åtgärd som avses i punkt 1, om inte det först valda forumet av skäl som rör förfarandet eller juridisk behörighet inte fastställer några undersökningsresultat.
3. Vid tillämpning av denna artikel ska följande gälla:
 - a) Tvistlösningsförfaranden enligt detta avsnitt anses ha inletts när en part begär att en panel ska upprättas i enlighet med artikel 31.6.
 - b) Tvistlösningsförfaranden enligt WTO-avtalet anses ha inletts när en part begär att en panel ska upprättas i enlighet med artikel 6 i överenskommelsen om tvistlösning.

- c) Tvistlösningsförfaranden enligt andra avtal anses ha inletts i enlighet med tillämpliga bestämmelser i respektive avtal.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 ska ingenting i detta avtal hindra en part från att tillfälligt upphäva skyldigheter enligt godkännande av WTO:s tvistlösningsorgan eller enligt godkännande i enlighet med tvistlösningsförfaranden i ett annat internationellt avtal i vilket parterna är parter. WTO-avtalet eller andra internationella avtal mellan parterna får inte åberopas i syfte att hindra en part från att tillfälligt upphäva skyldigheter enligt denna del av avtalet.

AVSNITT B

Samråd

ARTIKEL 31.5

Samråd

1. Parterna ska sträva efter att lösa alla tvister som avses i artikel 31.2 genom att inleda samråd med de bästa avsikter i syfte att nå en ömsesidigt godtagbar lösning.

2. Samråd ska inledas genom att en part inger en skriftlig begäran till den andra parten, och av begäran ska det framgå vilken åtgärd det rör sig om och vilka av de omfattade bestämmelserna som parten anser tillämpliga.
3. Den part som begäran om samråd riktar sig till ska besvara begäran omgående och inte i något fall senare än 10 dagar efter det att begäran mottogs. Samrådet ska hållas senast 30 dagar efter det att begäran mottogs och ska, om parterna inte kommer överens om något annat, äga rum på den parts territorium till vilken begäran riktades. Samrådet ska anses ha avslutats 30 dagar efter det att begäran mottogs, såvida inte parterna är överens om att fortsätta samrådet.
4. Samråd om brådsakande ärenden, inbegripet ärenden avseende lättfördärliga varor, ska hållas inom 15 dagar efter det att begäran mottogs. Samrådet ska anses ha avslutats inom dessa 15 dagar, såvida inte parterna är överens om att fortsätta samrådet.
5. Under samrådet ska varje part tillhandahålla den andra parten tillräckliga faktauppgifter för att en fullständig undersökning ska kunna göras av det sätt på vilket åtgärden i fråga skulle kunna beröra tillämpningen av denna del. Varje part ska sträva efter att säkerställa deltagande av personal från dess behöriga statliga myndigheter med sakkunskap i de frågor som samrådet avser.
6. Samråd, och särskilt de ståndpunkter som parterna intar under samråd, ska vara konfidentiella och får inte påverka någondera partens rättigheter i eventuella ytterligare förfaranden. Varje part ska skydda all konfidentiell information som mottagits under samrådet enligt begäran från den part som tillhandahåller informationen.

7. Om den part till vilken begäran riktades inte svarar på begäran om samråd inom tio dagar efter det att begäran mottogs, om samråden inte genomförs inom de tidsfrister som fastställs i punkt 3 eller 4, om parterna är överens om att inte samråda eller om samråden har avslutats men ingen ömsesidigt godtagbar lösning har nåtts, får den part som begärt samråd tillgripa artikel 31.6.

AVSNITT C

Panelförfarande

ARTIKEL 31.6

Upprättande av en panel

1. Om parterna inte lyckas lösa en tvist genom samråd i enlighet med artikel 31.5 får den part som begärt samråd begära att en panel upprättas.
2. Begäran om upprättande av en panel ska göras genom en skriftlig begäran till den andra parten. Den klagande parten ska i sin begäran ange vilken åtgärd begäran gäller och förklara på vilket sätt åtgärden inte är förenlig med de omfattade bestämmelserna på ett sådant sätt att den rättsliga grunden för klagomålet tydligt framgår.

3. En panel ska upprättas när begäran lämnats in.

ARTIKEL 31.7

Panelens sammansättning

1. En panel ska bestå av tre panelmedlemmar.
2. Parterna ska samråda i syfte att enas om panelens sammansättning inom 15 dagar efter det att den svarande parten mottagit en skriftlig begäran om upprättande av en panel. För detta ändamål ska varje part, inom tio dagar efter mottagandet av den skriftliga begäran som avses i artikel 31.6, utse en panelmedlem, som får vara medborgare i den parten, och till den andra parten föreslå upp till tre kandidater till posten som ordförande. Parterna ska sträva efter att enas om ordföranden bland kandidaterna inom 15 dagar efter mottagandet av den skriftliga begäran som avses i artikel 31.6. En part får invända mot en panelmedlem som utsetts av den andra parten om den anser att personen inte uppfyller kraven i artikel 31.9.
3. Om parterna inte kan enas om panelens sammansättning inom den tidsfrist som anges i punkt 2, ska parterna tillämpa de förfaranden som anges i följande punkter för att sätta samman en panel.

4. Varje part ska inom sju dagar efter utgången av den tidsfrist som anges i punkt 2 utse en panelmedlem från sin delförteckning som avses i artikel 31.8.
5. Om den klagande parten inte utser en panelmedlem inom den tidsfrist som anges i punkt 4, ska tvistlösningsförfarandet upphöra vid utgången av den perioden.
6. Om den svarande parten inte utser en panelmedlem inom den tidsfrist som anges i punkt 4, får den klagande parten begära att en tillsättningsmyndighet som förtecknas i arbetsordningen i bilaga 31-A utser panelmedlemmen genom lottning. Tillsättningsmyndigheten ska utse panelmedlemmen genom lottning från den svarande partens delförteckning enligt artikel 31.8 inom 15 dagar efter mottagandet av den klagande partens begäran.
7. Om parterna inte kan enas om ordföranden inom den tidsfrist som anges i punkt 2, får den klagande parten eller, vid förfaranden enligt artikel 31.18, endera parten inom sju dagar efter utgången av denna tidsfrist begära att en tillsättningsmyndighet som förtecknas i arbetsordningen i bilaga 31-A genom lottning utser panelens ordförande från den delförteckning över personer som kan tjänstgöra som ordförande som avses i artikel 31.8. Tillsättningsmyndigheten ska utse ordföranden inom 15 dagar efter mottagandet av den partens begäran.
8. Vid tillämpning av punkterna 6 och 7 ska de tillsättningsmyndigheter som förtecknas i arbetsordningen i bilaga 31-A utse panelmedlemmarna i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel och arbetsordningen i bilaga 31-A.

9. Om någon av de förteckningar som avses i artikel 31.8 inte har antagits av Gemensamma kommittén, ska panelmedlemmarna eller ordföranden utses bland de personer som har utsetts av den ena eller båda parterna och som skriftligen meddelats den andra parten.

ARTIKEL 31.8

Förteckningar över panelmedlemmar

1. Gemensamma kommittén ska, senast sex månader efter den dag då detta avtal träder i kraft, anta en förteckning över minst 15 personer som är villiga och har möjlighet att tjänstgöra som panelmedlemmar. Förteckningen ska bestå av följande tre delförteckningar:

- a) En delförteckning över personer från Europeiska unionen.
- b) En delförteckning över personer från Mexiko.
- c) En delförteckning över personer som kan tjänstgöra som ordförande i en panel.

2. Varje delförteckning ska omfatta minst fem personer. Den delförteckning som avses i punkt 1 c får inte omfatta personer som är medborgare i någon av parterna.

3. Gemensamma kommittén får anta ytterligare förteckningar över personer med sakkunskap inom särskilda sektorer som omfattas av detta avtal. Efter överenskommelse mellan parterna ska sådana ytterligare förteckningar användas för att sätta samman en panel i enlighet med förfarandet i artikel 31.7.

ARTIKEL 31.9

Krav på panelmedlemmar

1. Varje panelmedlem ska
 - a) ha dokumenterad sakkunskap inom juridik, internationell handel och andra frågor som omfattas av detta avtal, såsom lösning av tvister som uppstår inom ramen för andra internationella handelsavtal,
 - b) vara oberoende av och inte knuten till eller ta emot instruktioner från någon av parterna,
 - c) tjänstgöra i egenskap av enskild individ och inte ta emot instruktioner från någon organisation eller något självstyrelseorgan vad gäller frågor som har samband med tvisten, och
 - d) följa uppförandekoden för panelmedlemmar och medlare i bilaga 31-B.

2. Ordföranden ska även ha erfarenhet av tvistlösningsförfaranden.
3. Med hänsyn till föremålet för en viss tvist får parterna komma överens om att göra undantag från de krav som anges i punkt 1 a.

ARTIKEL 31.10

Panelens uppgifter

Panelen

- a) ska göra en objektiv bedömning av det ärende som föreläggs den, inbegripet en objektiv bedömning av de faktiska omständigheterna i ärendet, de omfattade bestämmelsernas tillämplighet och de aktuella åtgärdernas förenlighet med de omfattade bestämmelserna,
- b) ska i sina beslut och rapporter redovisa de faktiska omständigheterna, de omfattade bestämmelsernas tillämplighet, de grundläggande skälen till eventuella undersökningsresultat och slutsatser och, om parterna gemensamt har begärt detta, eventuella rekommendationer, och
- c) bör regelbundet samråda med parterna och se till att det skapas goda förutsättningar för att uppnå en ömsesidigt godtagbar lösning.

ARTIKEL 31.11

Mandat

1. Om inte parterna kommer överens om något annat inom fem dagar från den dag då den sista panelmedlemmen utsågs, ska panelens mandat vara

”att mot bakgrund av de relevanta bestämmelser i del III (Handel och investeringar) i detta avtal som parterna åberopar undersöka den fråga som avses i begäran om upprättande av panelen, att fastställa undersökningsresultat om huruvida den aktuella åtgärden är förenlig med de bestämmelser i del III (Handel och investeringar) i detta avtal som avses i artikel 31.2 (Tillämpningsområde), att lämna rekommendationer, om parterna gemensamt har begärt detta, samt att lägga fram en rapport i enlighet med artiklarna 31.13 (Interimsrapport) och 31.14 (Slutlig rapport)”.

2. Om parterna kommer överens om ett annat mandat ska de anmäla det överenskomna mandatet till panelen inom den tidsfrist som anges i punkt 1.

ARTIKEL 31.12

Beslut om huruvida ett ärende är att anse som brådiskande

1. Om en part senast fem dagar från dagen för begäran om upprättande av panelen så begär ska panelen senast tio dagar efter den dag då den sista panelmedlemmen utsågs besluta huruvida ärendet är brådiskande. Den andra parten ska ges möjlighet att lämna synpunkter på begäran inom fem dagar från den dag då begäran lämnades in.
2. I brådiskande ärenden ska de tillämpliga tidsperioder som anges i avsnitt C vara hälften av den tid som anges där, förutom när det gäller de tidsfrister som avses i artiklarna 31.6 och 31.11.

ARTIKEL 31.13

Interimsrapport

1. Panelen ska lägga fram en interimsrapport för parterna inom 90 dagar från den dag då den sista panelmedlemmen utsågs. Om panelen anser att denna tidsfrist inte kan hållas ska dess ordförande skriftligen meddela parterna detta och ange skälen till förseningen samt vilket datum panelen planerar att lägga fram sin interimsrapport. Panelen får under inga omständigheter lägga fram sin interimsrapport senare än 120 dagar efter den dag då den sista panelmedlemmen utsågs.

2. Varje part får inom tio dagar från det att interimrapporten mottas lämna in en skriftlig begäran till panelen om att den ska granska särskilda aspekter i interimrapporten. En part får lämna synpunkter på den andra partens begäran inom sex dagar från det att begäran lämnades in.

ARTIKEL 31.14

Slutlig rapport

1. Panelen ska lägga fram sin slutliga rapport för parterna inom 120 dagar från den dag då panelen upprättades. Om panelen anser att denna tidsfrist inte kan hållas ska dess ordförande skriftligen meddela parterna detta och ange skälen till förseningen samt vilket datum panelen planerar att lägga fram sin slutliga rapport. Panelen får under inga omständigheter lägga fram sin slutliga rapport senare än 150 dagar efter den dag då panelen upprättades.
2. Den slutliga rapporten ska innehålla en diskussion om eventuella skriftliga begäranden från parterna avseende interimrapporten och tydligt behandla synpunkter på denna. Efter att ha övervägt parternas skriftliga begäranden och synpunkter angående interimrapporten, får panelen ändra sin rapport och företa ytterligare utredningar som den anser lämpliga.
3. Panelens avgörande i den slutliga rapporten ska vara slutgiltigt och bindande för parterna.

ARTIKEL 31.15

Efterlevnadsåtgärder

1. Parterna erkänner vikten av att panelens undersökningsresultat och slutsatser i den slutliga rapporten omgående efterlevs för att säkerställa en ändamålsenlig lösning av tvisten. Den svarande parten ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att omgående efterleva undersökningsresultaten och slutsatserna i den slutliga rapporten i syfte att iaktta de omfattade bestämmelserna.
2. Den svarande parten ska senast 30 dagar efter det att den slutliga rapporten mottogs underrätta den klagande parten om vilka efterlevnadsåtgärder den har vidtagit eller planerar att vidta.
3. Såvida inte parterna når en ömsesidigt godtagbar lösning i enlighet med artikel 31.33, ska det för att lösa en tvist krävas att alla åtgärder som är oförenliga med detta avtal avskaffas.

ARTIKEL 31.16

Rimlig tidsperiod

1. Om omedelbar efterlevnad inte är möjlig ska den svarande parten senast 30 dagar efter den dag då den slutliga rapporten mottogs underrätta den klagande parten om den rimliga tidsperiod som den kommer att behöva för efterlevnad. Parterna ska bemöda sig att komma överens om en rimlig tidsperiod för att efterleva den slutliga rapporten. Den rimliga tidsperioden bör inte överstiga 15 månader från det att den slutliga rapporten enligt artikel 31.14 lagts fram.
2. Om parterna inte enas om en rimlig tidsperiod får den klagande parten, tidigast 20 dagar efter mottagandet av den underrättelse som avses i punkt 1, skriftligen begära att den ursprungliga panelen fastställer den rimliga tidsperioden. Panelen ska meddela parterna sitt beslut inom 20 dagar efter den dag då begäran mottogs.
3. Den svarande parten ska minst en månad före utgången av den rimliga tidsperioden skriftligen underrätta den klagande parten om sina framsteg i efterlevnaden av den slutliga rapporten.
4. Parterna kan komma överens om att förlänga den rimliga tidsperioden.

ARTIKEL 31.17

Granskning av efterlevnad

1. Den svarande parten ska senast den dag då den rimliga tidsperioden löper ut underrätta den klagande parten om alla åtgärder som vidtagits för att efterleva den slutliga rapporten.
2. Om det råder oenighet mellan parterna om huruvida efterlevnadsåtgärder verkligen vidtagits eller om huruvida de är förenliga med de omfattade bestämmelserna får den klagande parten skriftligen begära att den ursprungliga panelen ska besluta i frågan. I begäran ska åtgärderna i fråga identifieras, och det ska förklaras på vilket sätt åtgärderna skulle vara oförenliga med de omfattade bestämmelserna på ett sådant sätt att den rättsliga grunden för klagomålet tydligt framgår. Panelen ska meddela parterna sitt beslut inom 60 dagar efter den dag då begäran mottogs.

ARTIKEL 31.18

Tillfälliga korrigerande åtgärder

1. Den svarande parten ska på begäran av och efter samråd med den klagande parten lägga fram ett erbjudande om tillfällig kompensation, om
 - a) den svarande parten underrättar den klagande parten om att det inte är möjligt att efterleva den slutliga rapporten, eller
 - b) den svarande parten underlåter att inom den tidsfrist som avses i artikel 31.15, eller senast den dag då den rimliga tidsperioden löper ut, lämna en underrättelse om vidtagna efterlevnadsåtgärder, eller
 - c) panelen konstaterar att ingen efterlevnadsåtgärd har vidtagits eller att de efterlevnadsåtgärder som har vidtagits inte är förenliga med de omfattade bestämmelserna.
2. Om något av de villkor som avses i punkt 1 a–c är uppfyllt får den klagande parten skriftligen underrätta den svarande parten om att den avser att tillfälligt upphäva tillämpningen av skyldigheter enligt de omfattade bestämmelserna, om
 - a) den klagande parten beslutar att inte inkomma med en begäran i enlighet med punkt 1, eller

b) en begäran i enlighet med punkt 1 görs och parterna inte kommer överens om den tillfälliga kompensationen inom 20 dagar räknat från

i) den dag då den svarande parten meddelade att det inte är möjligt att efterleva den slutliga rapporten,

ii) den dag då den rimliga tidsperioden löpte ut, eller

iii) den dag då det panelbeslut som avses i artikel 31.17 meddelades.

3. I underrättelsen ska omfattningen av det avsedda tillfälliga upphävandet av skyldigheter anges. Den klagande parten bör, när den överväger vilka förmåner som ska upphävas tillfälligt, i första hand sträva efter att upphäva förmåner inom samma sektor eller samma sektorer som den eller de som påverkas av den åtgärd som panelen har konstaterat vara oförenlig med denna del av avtalet eller vålla upphävande eller minskning av förmåner. Upphävandet av medgivanden eller andra skyldigheter får tillämpas på andra sektorer som omfattas av detta kapitel än den eller de sektorer där panelen konstaterat ett upphävande eller en minskning av förmåner, särskilt i det fall den klagande parten anser att ett upphävande av medgivanden eller andra skyldigheter inom den andra sektorn är praktiskt möjligt eller ett verkningsfullt medel för att åstadkomma efterlevnad. Omfattningen av upphävandet av medgivanden eller andra skyldigheter får inte överstiga den nivå som motsvarar det upphävande eller den minskning av förmåner som vållats av överträdelsen.

4. Den klagande parten får tillfälligt upphäva skyldigheterna 15 dagar efter den dag då den underrättelse som avses i punkt 2 överlämnades, såvida inte den svarande parten gör en begäran enligt punkt 5.

5. Om den svarande parten anser att den meddelade omfattningen av upphävandet av medgivanden eller andra skyldigheter överstiger den nivå som motsvarar det upphävande eller den minskning av förmåner som vållats av överträdelsen, får den, före utgången av den femtondagarsperiod som anges i punkt 4, till den ursprungliga panelen inge en skriftlig begäran om att denna ska avgöra frågan. Panelen ska fastställa den omfattning av förmåner som den anser vara motsvarande och ska meddela parterna sitt beslut inom 30 dagar efter dagen för begäran. Den klagande parten får inte tillfälligt upphäva några skyldigheter förrän panelen har meddelat sitt beslut. Det tillfälliga upphävandet av skyldigheter ska vara förenligt med detta beslut.

6. Det upphävande av skyldigheter eller den compensation som avses i denna artikel ska vara av tillfällig natur och får inte tillämpas efter det att

- a) parterna har nått en ömsesidigt godtagbar lösning i enlighet med artikel 31.33,
- b) parterna har kommit överens om att den efterlevnadsåtgärd som vidtagits innebär att den svarande parten iakttar de omfattade bestämmelserna, eller
- c) eventuella efterlevnadsåtgärder som enligt panelen är oförenliga med de omfattade bestämmelserna har återkallats eller ändrats i syfte att den svarande parten ska iaktta de omfattade bestämmelserna.

ARTIKEL 31.19

Översyn av eventuella efterlevnadsåtgärder som vidtagits efter antagande av tillfälliga korrigerande åtgärder

1. Den svarande parten ska till den klagande parten överlämna en underrättelse om alla efterlevnadsåtgärder som vidtagits efter ett tillfälligt upphävande av skyldigheter eller efter tillämpning av tillfällig kompensation, alltefter omständigheterna. Med undantag för fall enligt punkt 2 ska den klagande parten avsluta det tillfälliga upphävandet av skyldigheter inom 30 dagar från mottagandet av underrättelsen. I fall där kompensation har tillämpats, och med undantag för fall enligt punkt 2, får den svarande parten avsluta tillämpningen av sådan kompensation inom 30 dagar från mottagandet av dess underrättelse om efterlevnad.
2. Om parterna inte når en överenskommelse om huruvida den åtgärd som är föremål för underrättelse innebär att den svarande parten iakttar de omfattade bestämmelserna inom 30 dagar från den dag då underrättelsen mottogs, ska den klagande parten till den ursprungliga panelen överlämna en skriftlig begäran om att denna ska avgöra frågan. Panelen ska meddela parterna sitt beslut inom 60 dagar efter den dag då begäran mottogs. Om panelen konstaterar att den efterlevnadsåtgärd som vidtagits är förenlig med de omfattade bestämmelserna, ska det tillfälliga upphävandet av skyldigheter eller kompensationen, alltefter omständigheterna, avslutas. Omfattningen av ett tillfälligt upphävande av skyldigheter eller av kompensation ska i relevanta fall anpassas mot bakgrund av panelens beslut.

ARTIKEL 31.20

Ersättning av panelmedlemmar

Om en panelmedlem under ett tvistlösningsförfarande inte kan delta, drar sig ur eller behöver ersättas på grund av att han eller hon inte uppfyller kraven i uppförandekoden för panelmedlemmar och medlare i bilaga 31-B, ska en ny panelmedlem utses i enlighet med artikel 31.7 och arbetsordningen i bilaga 31-A. Tidsfristen för att lägga fram rapporter eller meddela beslut ska vid behov förlängas fram till dess att den nya panelmedlemmen har utsetts.

ARTIKEL 31.21

Arbetsordning

1. Panelförfaranden enligt detta avsnitt ska omfattas av detta kapitel och arbetsordningen i bilaga 30-A.
2. Arbetsordningen ska särskilt säkerställa att
 - a) parterna har rätt till minst en förhandling i panelen där varje part muntligen kan framföra sina synpunkter,

- b) varje part har möjlighet att lämna en inledande skriftlig inlägga och ett skriftligt genmäle,
 - c) varje part, med förbehåll för att konfidentiell information skyddas, för allmänheten gör tillgängliga sina skriftliga inläggor, en skriftlig version av en muntlig redogörelse och skriftliga svar på en eventuell begäran eller fråga från panelen så snart som möjligt efter det att dessa handlingar har lämnats in och senast den dag då den slutliga rapporten läggs fram, och
 - d) panelen och parterna iakttar sekretess beträffande all information som lämnats av en part till panelen.
2. Alla förhandlingar i panelen ska vara öppna för allmänheten, om inte parterna kommer överens om något annat.

ARTIKEL 31.22

Tillfälligt avbrytande och avslutande

1. På begäran av båda parterna ska panelen närsomhelst tillfälligt avbryta sitt arbete under en tidsperiod som parterna enas om, dock under högst tolv på varandra följande månader. Panelen ska återuppta sitt arbete före utgången av avbrytandeperioden på skriftlig begäran av båda parterna, eller på den sista dagen av avbrytandeperioden på skriftlig begäran av endera parten. Den begärande parten ska överlämna en underrättelse till den andra parten om detta.

2. Om ingen av parterna har begärt att panelen ska återuppta sitt arbete före utgången av avbrytandeperioden, ska panelen inte längre vara behörig och tvistlösningsförfarandet avslutas. Detta ska inte påverka partens rätt att inleda nya förfaranden i samma fråga.
3. Om panelens arbete tillfälligt avbryts ska de tillämpliga tidsfristerna enligt detta avsnitt förlängas med lika lång tid som panelens arbete avbrutits.

ARTIKEL 31.23

Mottagande av information

1. Panelen får på begäran av en part eller på eget initiativ begära information från parterna som den anser vara nödvändig och lämplig. Parterna ska omgående och till fullo besvara varje begäran från panelen om sådan information.
2. Panelen får på begäran av en part eller på eget initiativ begära all information som den anser vara lämplig från vilken källa som helst. Panelen har också rätt att begära utlåtanden eller teknisk rådgivning från experter på det sätt den anser lämpligt och i tillämpliga fall på de villkor som parterna kommit överens om.

3. Panelen ska behandla amicus curiae-inlagor från fysiska personer från en part eller från juridiska personer som är etablerade i en part i enlighet med arbetsordningen i bilaga 31-A.
4. All information som panelen erhåller i enlighet med denna artikel ska lämnas ut till parterna, och parterna får lämna synpunkter på informationen.

ARTIKEL 31.24

Tolkningsregler

1. Panelen ska tolka de omfattade bestämmelserna i enlighet med sedvanerättsliga regler för tolkning av folkrätten, inklusive de regler som fastställs i Wienkonventionen om traktaträtten. Panelen ska också ta hänsyn till relevanta tolkningar i rapporter från WTO-paneler och överprövningsorganet vilka antagits av WTO:s tvistlösningsorgan.
2. Panelens rapporter och beslut ska inte utvidga eller begränsa parternas rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal.

ARTIKEL 31.25

Panelens rapporter och beslut

1. Panelens överläggningar ska vara konfidentiella. Panelen ska göra sitt yttersta för att utarbeta rapporter och fatta beslut i samförstånd. Om detta inte är möjligt ska panelen avgöra ärendet genom majoritetsbeslut. Panelmedlemmarnas enskilda ståndpunkter ska dock aldrig lämnas ut.
2. Panelens beslut och rapporter ska godtas villkorslöst av parterna. De ska inte ge upphov till några rättigheter eller skyldigheter för fysiska eller juridiska personer.
3. Varje part ska göra panelens rapporter och beslut tillgängliga för allmänheten så snart som möjligt efter den dag då de överlämnades till parterna, med förbehåll för skyddet av konfidentiell information.

AVSNITT D

Medlingsmekanism

ARTIKEL 31.26

Mål

Målet med medlingsmekanismen är att underlätta arbetet med att finna en ömsesidigt godtagbar lösning genom ett heltäckande och skyndsamt förfarande med bistånd av en medlare.

ARTIKEL 31.27

Inledande av medlingsförfarandet

1. En part får närsomhelst skriftligen begära att den andra parten ska delta i ett medlingsförfarande i fråga om en åtgärd från den andra partens sida som inverkar negativt på handel eller investeringar mellan parterna. Samråd krävs inte innan medlingsförfarandet inleds.

2. Begäran ska vara så detaljerad att den tydligt redogör för den begärande partens betänkligheter och ska

- a) identifiera åtgärden i fråga,
- b) innehålla en redogörelse för de negativa effekter som den begärande parten anser att åtgärden har, eller kommer att ha, på handeln eller investeringarna mellan parterna, och
- c) förklara på vilket sätt den begärande parten anser att dessa effekter har ett samband med åtgärden.

3. Medlingsförfarandet får endast inledas genom en överenskommelse mellan parterna. Den part till vilken begäran riktas ska välvilligt beakta denna och besvara den genom att skriftligen meddela den begärande parten sitt godtagande av eller avslag på begäran inom tio dagar från mottagandet. I annat fall ska begäran anses ha avslagits.

ARTIKEL 31.28

Val av medlare

1. Parterna ska eftersträva att enas om en medlare, om möjligt senast 15 dagar efter det att godtagandet av begäran mottogs.

2. Om parterna inte kan enas om en medlare inom den tidsfrist som anges i punkt 1 får endera parten begära att en tillsättningsmyndighet som förtecknas i arbetsordningen i bilaga 31-A inom fem dagar efter begäran genom lottning utser en medlare från den delförteckning över personer som kan tjänstgöra som ordförande som avses i artikel 31.8.
3. Om den delförteckning över personer som kan tjänstgöra som ordförande som avses i artikel 31.8 inte har antagits av Gemensamma kommittén vid den tidpunkt då en begäran görs i enlighet med artikel 31.27, ska medlaren utses genom lottning bland de personer som den ena eller båda parterna har utsett för den delförteckningen, beroende på vad som är tillämpligt.
4. En medlare får inte vara medborgare i någon av parterna eller anställd av någon av parterna, om parterna inte kommer överens om något annat.
5. Medlaren ska följa uppförandekoden för panelmedlemmar och medlare i bilaga 31-B.

ARTIKEL 31.29

Regler för medlingsförfarandet

1. Inom tio dagar efter det att medlaren har utsetts ska den part som begärt medlingsförfarandet till medlaren och den andra parten lämna en detaljerad skriftlig beskrivning av sina betänkligheter, särskilt hur den berörda åtgärden fungerar och dess möjliga negativa effekter på handel eller investeringar mellan parterna. Inom 20 dagar från mottagandet av denna beskrivning får den andra parten lämna skriftliga synpunkter på beskrivningen.
2. Medlaren ska på ett transparent sätt bistå parterna med att bringa klarhet i den berörda åtgärden och dess möjliga negativa effekter på handel eller investeringar mellan parterna. Medlaren får särskilt anordna sammanträden mellan parterna, samråda med dem gemensamt eller enskilt, söka bistånd från eller rådfråga relevanta experter och intressenter samt tillhandahålla allt ytterligare stöd som parterna begär. Medlaren ska samråda med parterna innan han eller hon söker bistånd från eller rådfrågar relevanta experter och intressenter.
3. Medlaren kan ge råd och föreslå en lösning för parterna att överväga. Parterna kan godta eller förkasta den föreslagna lösningen, eller komma överens om en annan lösning. Medlaren får inte ge råd angående eller lämna synpunkter på den aktuella åtgärdens förenlighet med detta avtal.

4. Medlingsförfarandet ska äga rum på den parts territorium till vilken begäran om ett medlingsförfarande riktades, eller efter överenskommelse mellan parterna på annan plats eller genom ett annat kommunikationssätt.

5. Parterna ska sträva efter att nå en ömsesidigt godtagbar lösning inom 60 dagar från det att medlaren utsetts. För att nå en sådan lösning får parterna överväga att slutföra nödvändiga interna förfaranden. I avvaktan på en slutlig överenskommelse får parterna överväga eventuella tillfälliga lösningar, särskilt om åtgärden avser lättfördärliga varor.

6. På begäran av endera parten ska medlaren för parterna lägga fram ett utkast till faktarapport som anger följande:

- a) En kort sammanfattning av åtgärden i fråga.
- b) Det tillämpade förfarandet.
- c) Alla ömsesidigt godtagbara lösningar som nåtts, inbegripet eventuella tillfälliga lösningar.

7. Medlaren ska ge parterna 15 dagar för att lämna synpunkter på utkastet till faktarapport. Efter att ha beaktat parternas synpunkter ska medlaren inom 15 dagar lägga fram en slutlig faktarapport till parterna. Faktarapporten får inte innehålla någon tolkning av detta avtal.

8. Förfarandet ska avslutas genom
- a) en ömsesidigt godtagbar lösning som parterna antar, den dag då lösningen antas,
 - b) en överenskommelse mellan parterna i någon etapp av förfarandet, den dag då överenskommelsen träffas,
 - c) en skriftlig förklaring från medlaren, efter samråd med parterna, om att ytterligare medling inte är meningsfull, den dag förklaringen avges, eller
 - d) en skriftlig förklaring från en part efter det att parten har undersökt ömsesidigt godtagbara lösningar under medlingsförfarandet och efter det att den har övervägt eventuella råd och lösningsförslag från medlaren, den dag då förklaringen avges.

ARTIKEL 31.30

Konfidentialitet

1. Såvida parterna inte kommer överens om något annat ska alla steg i medlingsförfarandet, däribland eventuella råd eller föreslagna lösningar, vara konfidentiella. Varje part får dock offentliggöra att medling äger rum.

2. Ömsesidigt godtagbara lösningar ska göras tillgängliga för allmänheten om parterna kommer överens om detta. Den version som görs tillgänglig för allmänheten får inte innehålla uppgifter som enligt en part är konfidentiella.

ARTIKEL 31.31

Förhållande till tvistlösningsförfaranden

1. Medlingsförfarandet ska inte påverka parternas rättigheter och skyldigheter enligt avsnitten B och C eller tvistlösningsförfaranden enligt något annat avtal. För tydlighetens skull påpekas att ett medlingsförfarande kan inledas eller fortsätta medan panelförfaranden pågår.
2. En part får inte stödja sig på eller lägga fram som bevis i andra tvistlösningsförfaranden enligt detta eller andra avtal, och en panel får inte beakta,
 - a) den andra partens ståndpunkter under medlingsförfarandet eller uppgifter som uteslutande inhämtats i enlighet med artikel 31.29.2,
 - b) det faktum att den andra parten har meddelat att den är beredd att godta en lösning rörande den åtgärd som medlingen gäller, eller
 - c) råd eller förslag från medlaren.

3. Såvida parterna inte kommer överens om något annat ska en medlare inte fungera som panelmedlem i ett tvistlösningsförfarande enligt detta avtal eller enligt något annat avtal rörande samma ärende för vilket han eller hon har fungerat som medlare.

AVSNITT E

Gemensamma bestämmelser

ARTIKEL 31.32

Begäran om information

1. Innan en begäran om samråd eller medling lämnas i enlighet med artikel 31.5 respektive artikel 31.27 får en part begära information om en åtgärd som inverkar negativt på handel eller investeringar mellan parterna. Den part till vilken en sådan begäran riktas ska inom 20 dagar efter den dag då begäran mottogs lämna ett skriftligt svar med sina synpunkter på den begärda informationen.
2. En part förväntas normalt begära information enligt punkt 1 innan den begär samråd eller inleder ett medlingsförfarande eller andra relevanta samarbets- eller samrådsförfaranden enligt detta avtal.

ARTIKEL 31.33

Ömsesidigt godtagbar lösning

1. Parterna kan närsomhelst nå en ömsesidigt godtagbar lösning med avseende på alla tvister som omfattas av artikel 31.2.
2. Om en ömsesidigt godtagbar lösning nås under panel- eller medlingsförfarandet, eller under något annat alternativt tvistlösningssätt som parterna kommit överens om, inbegripet förfaranden som inbegriper förmedling eller förlikning, ska parterna gemensamt anmäla denna lösning till panelens ordförande eller medlaren, alltefter omständigheterna. Efter en sådan anmälan ska panel- eller medlingsförfarandet avslutas.
3. Varje part ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra den ömsesidigt godtagbara lösningen inom den överenskomna tidsfristen.
4. Den genomförande parten ska inom den överenskomna tidsfristen skriftligen underrätta den andra parten om alla åtgärder som den vidtagit för att genomföra den ömsesidigt godtagbara lösningen.

ARTIKEL 31.34

Tidsfrister

1. Alla tidsfrister som fastställs i detta kapitel ska räknas i kalenderdagar från och med dagen efter den dag då den handling som avses ägde rum.
2. Alla tidsfrister som avses i detta kapitel får ändras genom en överenskommelse mellan parterna.
3. Inom ramen för avsnitt C får panelen närsomhelst föreslå parterna att någon av de tidsfrister som avses i detta kapitel ska ändras, med angivande av skälen till förslaget.

ARTIKEL 31.35

Kostnader

1. Varje part ska stå för sina egna kostnader för deltagande i panel- eller medlingsförfaranden.

2. Parterna ska gemensamt ansvara för kostnader som rör de organisatoriska aspekterna, däribland arvoden och kostnadsersättningar till panelmedlemmar och medlare, och ska dela dem lika. Panelmedlemmarnas arvoden ska fastställas i enlighet med arbetsordningen i bilaga 31-A. Medlarens arvode ska fastställas i enlighet med vad som föreskrivs för en ordförande i en panel i enlighet med arbetsordningen i bilaga 31-A.

ARTIKEL 31.36

Förvaltning av tvistlösningsförfarandet

1. Varje part ska
 - a) utse ett kontor som ska ansvara för förvaltningen av tvistlösningsförfaranden inom ramen för detta kapitel, och
 - b) skriftligen anmäla kontorets placering och kontaktuppgifter till den andra parten inom tre månader efter detta avtals ikraftträdande.
2. Varje part ska ansvara för driften av och bära kostnaderna för sitt respektive utsedda kontor.

3. Trots vad som anges i punkt 1 får parterna komma överens om att gemensamt anförtro åt ett externt organ att tillhandahålla stöd till vissa administrativa uppgifter i samband med tvistlösningsförfaranden inom ramen för detta kapitel.

ARTIKEL 31.37

Enskildas rättigheter

En part får inte inom ramen för sin inhemska lagstiftning föreskriva en rätt att väcka talan mot den andra parten på grundval av att en åtgärd från den andra partens sida är oförenlig med detta avtal.

ARTIKEL 31.38

Ändring av bilagor

Gemensamma rådet får ändra bilagorna 31-A (Arbetsordning) och 31-B (Uppförandekod för panelmedlemmar och medlare).

KAPITEL 32

UNDANTAG

ARTIKEL 32.1

Allmänna undantag

1. Artikel XX i Gatt 1994, med tillhörande anmärkningar och tilläggsbestämmelser, införlivas i och utgör en del av detta avtal och gäller i tillämpliga delar för kapitlen 2 (Varuhandel), 3 (Ursprungsregler och ursprungsförfaranden), 4 (Förenkling av tullförfaranden och handelsprocedurer), 6 (Sanitära och fytosanitära åtgärder), 8 (Energiprodukter och råvaror), 9 (Tekniska handelshinder), 22 (Statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol) och avsnitt B (Investeringsliberalisering) i kapitel 10.
2. Parterna är överens om följande:
 - a) De åtgärder som avses i artikel XX b i Gatt 1994 inbegriper miljöåtgärder⁹⁰ som är nödvändiga för att skydda människors, djurs eller växters liv eller hälsa.

⁹⁰ Parterna erkänner rätten att åberopa artikel XX b i Gatt 1994 i fråga om åtgärder som vidtas i enlighet med multilaterala miljöavtal i vilka de är parter.

b) Artikel XX g i Gatt 1994 är tillämplig på åtgärder som avser bevarandet av levande och icke-levande uttömliga naturtillgångar.

3. Om en part avser att vidta åtgärder i enlighet med artikel XX i och j i Gatt 1994 ska den ge den andra parten

a) all relevant information, och

b) på begäran, rimliga möjligheter till samråd rörande varje fråga som är relaterad till en sådan åtgärd, med målet att nå en ömsesidigt godtagbar lösning.

Parterna kan överenskomma alla nödvändiga sätt att lösa de frågor som är föremål för samråd enligt led b.

Om exceptionella och kritiska omständigheter som kräver omedelbara åtgärder gör det omöjligt att lämna information eller företa ett samråd i förväg, får den part som avser att vidta sådana åtgärder omedelbart vidta de åtgärder som är nödvändiga för att hantera omständigheterna och ska omedelbart informera den andra parten härom.

4. Artikel XIV a, b och c i Gats införlivas i och utgör en del av detta avtal och gäller i tillämpliga delar för kapitlen 11 (Gränsöverskridande handel med tjänster), 12 (Tillfällig vistelse av fysiska personer för affärsändamål), 13 (Inhemsk reglering), 14 (Ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer), 16 (Telekommunikationstjänster), 17 (Internationella sjötransporttjänster), 18 (Finansiella tjänster), 19 (Digital handel), 22 (Statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol) och avsnitt B (Investeringsliberalisering) i kapitel 10.

5. Parterna är överens om att de åtgärder som avses i artikel XIV b i Gats inbegriper miljöåtgärder⁹¹ som är nödvändiga för att skydda människors, djurs eller växters liv eller hälsa.

6. För tydlighetens skull påpekas att artikel 2.8 (Undantag i säkerhetssyfte) i del IV anses vara en bestämmelse i del III.

ARTIKEL 32.2

Beskattning

1. I denna artikel gäller följande definitioner:

a) *hemvist*: bosättningsort eller etableringsort för skatteändamål.

⁹¹ Parterna erkänner rätten att åberopa artikel XIV b i Gats i fråga om åtgärder som vidtas i enlighet med multilaterala miljöavtal i vilka de är parter.

b) *skatteavtal*: ett avtal för att undvika dubbelbeskattning eller ett annat internationellt avtal eller arrangemang som helt eller huvudsakligen avser beskattning och som endera parten är part i.

2. Ingenting i denna del av avtalet ska påverka en parts rättigheter och skyldigheter enligt ett skatteavtal. Vid bristande överensstämmelse mellan det här avtalet och ett skatteavtal ska skatteavtalet ha företräde beträffande det som den bristande överensstämmelsen gäller.

3. Artiklarna 10.8 (Behandling som mest gynnad nation), 11.7 (Behandling som mest gynnad nation), 18.4 (Behandling som mest gynnad nation) och artikel 18.7.4 (Gränsöverskridande handel med finansiella tjänster) är inte tillämpliga på fördelar som en part beviljar i enlighet med ett skatteavtal.

4. Med förbehåll för kravet att sådana åtgärder inte tillämpas på ett sätt som skulle utgöra ett medel för godtycklig eller oberättigad diskriminering mellan parterna när likadana förhållanden råder, eller en förtäckt restriktion av handel och investeringar, ska ingenting i detta avtal tolkas som ett hinder mot att en part antar, bibehåller eller kontrollerar efterlevnaden av åtgärder som syftar till att säkerställa ett rättvist eller effektivt uttag eller en rättvis och effektiv uppbörd av direkta skatter och som

a) gör åtskillnad mellan skattebetalare som inte befinner sig i samma situation, i synnerhet i fråga om hemvist eller den plats där deras kapital har investerats, eller

- b) syftar till att förhindra skatteflykt eller skatteundandragande i enlighet med bestämmelser i ett skatteavtal eller inhemsk skattelagstiftning.

5. För tydlighetens skull påpekas att det faktum att en beskattningsåtgärd utgör en betydande ändring av en befintlig beskattningsåtgärd, får omedelbar verkan från och med sitt tillkännagivande, klargör den avsedda tillämpningen av en befintlig beskattningsåtgärd, eller har en oväntad inverkan på en investerare eller på en omfattad investering, inte i sig utgör en överträdelse av artikel 10.15 (Behandling av investerare och omfattade investeringar).

6. Om en investerare lämnar in en begäran om samråd i enlighet med artikel 10.22 (Samråd) och hävdar att en beskattningsåtgärd strider mot en skyldighet enligt artikel 10.7.2 (Nationell behandling) eller artikel 10.8.2 (Behandling som mest gynnad nation) eller enligt avsnitt C (Investeringsskydd) i kapitel 10, får svaranden hänskjuta ärendet till samråd och ett gemensamt fastställande av parterna om huruvida

- a) åtgärden utgör en beskattningsåtgärd,
- b) åtgärden, om den konstateras utgöra en beskattningsåtgärd, strider mot en skyldighet enligt artikel 10.7.2 (Nationell behandling) eller artikel 10.8.2 (Behandling som mest gynnad nation) eller enligt avsnitt C (Investeringsskydd) i kapitel 10, eller

- c) det finns en inkonsekvens mellan de skyldigheter i detta avtal som påstås ha överträtts och skyldigheterna i ett skatteavtal.

7. Ett hänskjutande enligt punkt 6 får inte göras senare än den dag som tribunalen fastställt för svaranden att inkomma med sin svarsinlägga eller sitt svaromål. Om svaranden gör ett sådant hänskjutande ska de tidsfrister eller förfaranden som specificeras i avsnitt D (Lösning av investeringstvister) i kapitel 10 tillfälligt upphävas. Om parterna inom 180 dagar efter hänskjutandet inte är överens om att behandla frågan, eller inte gör ett gemensamt fastställande, ska det tillfälliga upphävandet av tidsfristerna eller förfarandena inte längre gälla och investeraren får gå vidare med sitt klagomål.

8. Ett gemensamt fastställande av parterna enligt punkt 6 ska vara bindande för tribunalen.

9. Varje part ska säkerställa att dess delegation för de samråd som ska hållas enligt punkt 6 inbegriper personer med relevant sakkunskap om de frågor som omfattas av denna artikel, inbegripet företrädare för de relevanta skattemyndigheterna⁹² i varje part.

⁹² När det gäller Mexiko avses med *företrädare för de relevanta skattemyndigheterna* tjänstemän vid ministeriet för finanser och offentlig kredit.

ARTIKEL 32.3

Utlämnande av information

1. Ingenting i detta avtal ska tolkas som en skyldighet för en part att tillgängliggöra konfidentiell information vars utlämnande skulle försvåra kontrollen av lagstiftningens efterlevnad eller på annat sätt strida mot allmänintresset eller som skulle skada enskilda offentliga eller privata företags berättigade kommersiella intressen.
2. Utlämnande av information under ett tvistlösningsförfarande enligt denna del av avtalet ska regleras av bestämmelserna i de tillämpliga kapitlen.
3. Om en part lämnar information till den andra parten inom ramen för detta avtal, inbegripet genom de organ som inrättas inom ramen för detta avtal, vilken enligt den förstnämnda partens lagar och andra författningar betraktas som konfidentiell, ska den andra parten behandla informationen som konfidentiell, såvida inte den part som lämnat informationen ger sitt samtycke till något annat.

ARTIKEL 32.4

WTO-undantag

Om en rättighet eller en skyldighet som fastställs i en bestämmelse i denna del av avtalet överlappar en rättighet eller en skyldighet enligt WTO-avtalet ska varje åtgärd som vidtas i enlighet med ett beslut om undantag som antagits i enlighet med artikel IX.3 och IX.4 i WTO-avtalet anses vara förenlig med bestämmelsen i det här avtalet.